

2012 - Anul Caragiale

Ion Luca Caragiale

*160 de ani de la naștere
și
100 ani de la moarte*



30 ianuarie 1852 - 09 iunie 1912

„Caragiale a fost un dramaturg înzestrat cu o reală putere de observație a contrastelor dintre formă și fond, și cu un mare talent de a da sub haina scenică o serie de tipuri, care prin unitatea lor sufletească, energetică și expresivă, au ajuns adevărate simboluri ale mentalității unei întregi clase sociale din epoca noastră de prefacere.”

(Eugen Lovinescu)

„Prin valoarea comediilor de moravuri și de caractere, scrise, din păcate, într-o limbă fără circulație mondială, I.L. Caragiale este, probabil, cel mai mare dintre autorii dramatici necunoscuți.”

(Eugen Ionescu)

„Comediile lui Caragiale reprezintă partea cea mai originală, mai rezistentă și mai profund morală a întregului repertoriu dramaturgic românesc.”

(Florin Manolescu)

„Literatura lui Caragiale reprezintă cea mai expresivă și mai îndrăzneță tentativă de acreditare artistică din întreaga noastră literatură.”

(Florin Manolescu)

„Geniul lui era unul din punctele nediscutate ale crezului național. Și tot disprețul pe care-l arunca el admiratorilor și invitaților săi n-ajungea ca să-i știrbească - lucru rar pe lume - dreptul de a zice și de a face oricui orice, de a jigni sentimentul public în orice formă, de a sta împotriva vremii sale, și când greșea ea, și când era el greșitul.”

(Nicolae Iorga)

Colegiul editorial:

Acad. prof. dr. Dinu C. Giurescu
Acad. prof. dr. Gheorghe Buzatu
Acad. prof. univ. dr. Constantin Gh. Marinescu
Prof. univ. dr. Adrian Dinu Rachieru
Conf. univ. dr. Elena Țîrziman
Dr. Doru Bădără
Lector univ. dr. Cătălin Negoită

Al cincilea anotimp - Anotimpul TITANILOR



Începutul
De an este întotdeauna marcat de febra lansării unor noi proiecte, de emulație și speranță, de o stare de optimism care catalizează energiile către noi orizonturi. Cred că suntem îndreptățiți noi, cei care lucrăm în domeniul culturii, să

ne bucurăm că noul an debutează cu un „al cincilea anotimp”, anotimpul culturii, anotimpul celor trei mari titani ai literaturii române pe care-i celebrăm: **Eminescu** la 15 ianuarie, zi devenită simbol – Ziua Culturii Naționale; **Caragiale** la 30 ianuarie și **Creangă** la 1 martie.

Așa cum fiecare națiune, fiecare popor își are reperatele sale, personalități exponențiale care s-au făcut remarcate în diverse domenii și care au intrat în istoria culturii și civilizației universale și noi, românii, ne putem mândri cu un impresionant număr de oameni de seamă care au dat mărturie talentului, iscusinței și tenacității cu care este înzestrat poporul român. Dacă Franța i-a avut, între alții, pe Voltaire, pe Ampère sau pe Balzac, Italia pe Leonardo da Vinci, Dante Alighieri sau Michelangelo, Germania pe Bach, Goethe, Albrecht Durer sau Karl Friedrich Gaus, noi, românii, am avut, la rândul nostru, de-a lungul timpului, o pleiadă de oameni remarcabili, între care: Eminescu, Iorga, Creangă, Traian Vuia, Paulescu, Henri Coandă și, nu în ultimul rând, pe Ion Luca Caragiale.

În spațiul cultural românesc, în ultimele trei decenii ale secolului al XIX-lea, se afirma o direcție fundamentală în evoluția literaturii. Multiplele prefaceri politice și social-economice marcate de Unirea Principatelor de la 1859 vor influența și dezvoltarea culturii, a literaturii. Manifestând un interes deosebit pentru cultura și civilizația României, Titu Maiorescu va justifica prin scrisul său și mai ales prin cel al lui **Mihai Eminescu, Ion Creangă, Ion Luca Caragiale** și Ioan Slavici durabilitatea acestei epoci, atât în ceea ce privește literatura cât și existența unei limbi naționale, consolidate și moderne, opera marilor clasici fiind înveșmântată într-o limbă de o rară limpezime, robustețe, elevare, claritate, ceea ce i-a conferit consacrarea.

2012, anul care va marca atât centenarul morții marelui dramaturg, cât și împlinirea a 160 de ani de la naștere, este declarat „**Anul Caragiale**”. Dramaturg, nuvelist, poet, pamfletar și scriitor, Caragiale este

întemeietorul teatrului comic din România și unul dintre principalii fondatori ai teatrului național. Acest geniu al creării situațiilor dramatice și al limbajului din unghiul comicului, aflat printre marii comediografi ai lumii, în 1912, la împlinirea a 60 de ani de la naștere, răspundea urărilor făcute de prieteni cu câteva rânduri semnificative : „Trăiască frumoasa și cumintea limbă românească. Fie în veci păstrată cu sfințenie această scumpă carte-de boerie- a unui neam călit la focul atâtor încercări de pierzanie.”

În timp ce prin **Eminescu** poezia română cunoștea nivelul cel mai înalt de dezvoltare, **Caragiale** dădea teatrului și prozei românești o strălucire deosebită, iar **Creangă** cu erudiția sa paremiologică plasa umorul țărănesc în tezaurul universal al creației literare.

Dincolo de diversitatea tematică, stilistică și de viziune, pe marii corifei ai literaturii române îi unește același cult al valorii, manifestat atât prin nivelul creațiilor, cât și prin critica formelor fără fond prezentă în poeziile satirice eminesciene sau în publicistica poetului, în toată opera comică a lui Caragiale, sau în „Amintirile” lui Creangă.

În acest timp al crizelor de tot felul, al temerilor și nesiguranței, dar și al căutărilor de soluții, avem nevoie de **Eminescu, de Creangă și de Caragiale**. Aceștia înseamnă cultură, clarviziune, creație, respect pentru valorile spirituale și, nu în ultimul rând, tradițiile poporului român. Ei înseamnă fărâma de dumnezeire din fiecare din noi. Rolul nostru este de a-i face conștienți pe semenii noștri de picătura de nemurire ce șade ascunsă în străfundurile sufletului fiecăruia dintre ei. Iar aceasta se poate face prin deschiderea spre frumos și spre creație, spre asumarea umanității ca realitate interioară, prin conștientizarea propriei condiții de reprezentant al unui popor de o excepțională frumusețe spirituală care a dat Europei și lumii întregi oameni de mare valoare în știință, artă și cultură.

Iată de ce, la începutul acestei primăveri culturale, trăim bucuria reînnoirii unui angajament onorant făcut încă din programul revistei, și anume acela de a promova în paginile ei creația artistică autentică, în principal a celor de pe meleagurile de la confluența celor trei ape și provincii: Dunăre, Siret, Prut, Muntenia, Dobrogea și Moldova de dincoace și de dincolo de Prut, precum și a celor mai valoroase scrieri contemporane românești și universale.

La mulți ani, cultură română!

Așa să ne ajute Dumnezeu!

Galați, martie 2012

Prof. **Zafir Ilie**,

Director

Biblioteca Județeană „V.A.Urechia” Galați

Din Colecțiile Bibliotecii

O carte de călătorie de excepție : *Nicolas de Nicolay - Les quatre premiers livres des navigations, Lyon (1568)*



Valentina Oneț Volumul *Les quatre premiers livres des navigations et pérégrinations Orientales. Avec les figures au naturel tant d'hommes que de femmes selon la diversité des nations et de leur port, maintien et habitz.*, editat în condiții grafice de excepție de Guillaume Renville (Avec le privilege du Roy), la Lyon în 1568, are ca autor pe Nicolas de Nicolay Dauphinois, Seigneur d'Arfeville.

Tipăritura de mari dimensiuni (33x25 cm), având legătura în piele maro și coperti cu un chenar marginal simplu în bronz și motive florale pe cotor, se deschide cu o pagină de titlu – gravură, având pe frontispiciu următorul text „*Qui mores hominum vidit et urbes*” (*Cel care a văzut moravurile oamenilor și orașele lor*).

Autorul, Nicolas de Nicolay (1517-1583), care se autodefiniște prin acest citat, este prezentat de bibliografi ca fiind un cunoscut călător francez și fost militar de carieră în tinerețe, în serviciul diverselor puteri europene, începând cu 1543. Aceste două ipostaze i-au dat posibilitatea să cunoască aproape toată Europa (Danemarca, Suedia, Prusia, Anglia, Scoția, Italia, Spania, Grecia și Turcia) și să vorbească mai multe limbi străine („Nicolay parlait presque toutes les langues de l'Europe”) (1). Reîntors în Franța, în jurul anului 1550, este numit de Henric al II -lea (1519-1559, rege al Franței din 1547 „*valet de chambre et géographe ordinaire*” (adaptând traducerea la contemporaneitate l-am putea numi *consilier/asistent personal al regelui și geograf al curții*).

Munca căreia i se va dedica până la sfârșitul vieții va fi descrierea generală a regatului Franței, înzestrat fiind cu simț de geograf experimentat, dublat de un bun desenator. Ca urmare își va înfrumuseța cărțile de cronicar al timpului său și pe cele de călătorie cu

planuri, hărți și gravuri, făcându-le atractive, căutate. A scris despre războaiele din epocă, *Discours de la guerre faite par le roi Henry II l'an 1549* (Lyon, 1550), despre arta navigației, *L'Art de naviguer* (Lyon, 1554), *Navigation du roi d'Escoffe Jacques V* (Paris, 1583) și a lăsat în manuscris mai multe descrieri ale țărilor străbătute, însoțite de hărți.

De la acest autor, Biblioteca „V.A. Urechia” păstrează în colecțiile speciale, cel mai cunoscut volum al său : *Les quatre premiers livres des navigations et pérégrinations Orientales*, apărut pentru prima oară la Lyon, 1568, cu 60 de gravuri, din categoria *très – rare*, volum care a fost retipărit sub titlul *Navigations et Pérégrinations de Nicolas de Nicolay, contenant plusieurs singularités que l'auteur a veues et observées etc.* la Anvers (1576, 1577, 1586), și tradus în germană la Nurenberg (1572), Anvers (1576), în italiană, Anvers (1576), Veneția (1580), flamandă, Anvers (1576), engleză (1585). Retipăririle și traduceri enunțate ale acestui volum dovedesc succesul, cererea pe piața cărții din acea vreme.

Descrierea de călătorie în Levant, consemnată în *Les quatre premiers livres des navigations*, se desfășoară între anii 1551-1553 și are ca punct de plecare Constantinopolul unde cavalerul Gabriel d'Aramon fusese numit de către Henri al II, ambasador al regelui Franței pe lângă Soliman Magnificul, și unde Nicolas de Nicolay l-a însoțit, având ca misiune oficială consemnarea notelor topografice ale site-urilor vizitate, deci în calitate de geograf, într-o misiune diplomatică. În cele 181 de pagini ale cărții, suntem purtați prin Constantinopol, Alger, Insula Malta, Tripoli, Insula Chio, Regatul Persiei, deșertul Arabiei, Grecia, Macedonia, ținuturi locuite de traci. Dar nu este doar o simplă descriere geografică strictă, spre exemplu a antichităților din Constantinopol, ci sunt descrise sumar și băile turcești, viața femeilor din serai, originea și primele instituții ale ordinului

ienicerilor, bucătăria Marelui Vizir, cele patru mari religii diferite ale turcilor, modul lor de a trăi. Și în aceeași manieră sunt prezentați perșii cu vechile lor ceremonii, armenii, grecii, tracii.

Sunt foarte interesante observațiile sintetice ale acestui fin observator. Dar importanța, frumusețea, raritatea acestei tipărituri sunt date în primul rând de splendoarea gravurilor (51 la număr, cât are exemplarul nostru) executate după desenele lui N. de Nicolay, de către Lyon Davent, reprezentant al Școlii de la Fontainebleau, înființată în 1530 (2), reprezentând costumele tradiționale ale locuitorilor din ținuturile descrise, care sunt de o precizie și o artă grafică desăvârșite. Gravurile reprezintă: femeie din Alger mergând prin orașul Barbarie, sclavă din Alger, femeie din insula Malta, din Tripoli, femeie

chap. XXVII). În dreptul precizării marginale *Zamolxis Dieu des Thraces*, este un fragment din care traducem liber următorul pasaj: „Când tracii (din marele lor neam făceau parte și dacii) auzeau tunând sau vedeau fulgerând, trăgeau într-una cu săgețile lor spre cer, amenințând pe Dumnezeu. Căci ei gândeau că nu există Dumnezeu decât al lor: care este Zamolxis care a fost cel dintâi ce le-a instituit legi, pentru a-i civiliza....” (3).

Nu este singurul fragment din volum cu informații **daco-romanica**. În elegia, ce urmează prefeței, semnată de celebrul poet francez Pierre de Ronsard (1524-1585) dedicată lui Nicolas de Nicolay, în care sunt menționate ținuturile și popoarele văzute de călătorul francez, există următorul vers: „*Tu vis les Transilvains, Daces et Polonnoys*” (4).



și tânără din insula Chio, tânără din arhipelagul Parâs, doamnă din înalta societate din Turcia, văduvă din Surienne, tânără grecoaică din orașul Pera, ieniceri, conducători de ieniceri, ultrareligioși turci, bucătar turc, emir, medic evreu, țăran grec, pelerini mauri la Mecca, bărbați și femei din Persia, sclavi, negustori arabi, evrei, armeni, greci, femei în costum tradițional din orașul Adrianopol...

Dar dincolo de splendoarea costumelor gravate, costume care aduc informații prețioase pentru cunoașterea acestui segment din secolul al XVI-lea, capitolul care prezintă interes pentru noi este desigur: „*Obiceiuri, legi, religie, mod de a trăi al vechilor tracii, armele acestora și vechea credință a tracilor despre nemurirea sufletului (Ancienne opinion des Thraces sur l’immortalité de l’ame*

Alte informații daco-romanica se referă la relațiile diplomatice din acea vreme, menționate chiar în prefața volumului, respectiv paragraful *Les Ambassadeurs de France en Levant*. „... depuis en l’an 1544 fut envoyé par le Roy Henry II au **Royaume de Transilvanie** Ambassadeur en chef...” (5).

O notă amintește provincia românească Valahia, care, alături de alte țări din Balcani, dădeau Marelui Vizir tristul tribut - copii din patru în patru ani („*sont les enfans que le grand Turc envoie leur par forme de tribut de quatre en quatre ans par toute la Grece, Albanie, Valaquie, Servie, Bossnie...*”) (6).

Și o altă realitate crudă este consemnată de călătorul francez. Prizonierele de război din Valahia ajungeau, alături de alte semene creștine, concubinele Marelui Vizir. (Capitolul *Du vieil*

Sarail, ou Saril des femmes, paragraful *Plus de 200 concubines du Turc* - Dans ce sarail a plusiers maisonnettes separée avec leurs chambres, cuisines et autres commodités, dedans lesquelles habitent les femmes et concubines du grand Turc : qui excèdent le nombre de plus de deux cens, la plus part filles de Chrestiens, les unes prises aux courses de guerre par mer et par terre, tant sur les Grecs, Hongres, **Valacques...** (7).

Prezența informațiilor despre români și culegerea acestor informații din cartea străină veche a fost subiectul urmărit de istoricul V.A. Urechia pe parcursul întregii sale vieți, un subiect care ar trebui să fie mereu actual – demonstrarea prezenței noastre în Europa în/prin cartea tipărită pe întreg cuprinsul european, relativ la scurt timp după apariția tiparului, pentru a redescoperi permanența românilor în acest spațiu, cu atât mai mult cu cât cărțile sunt mai vechi și mai rare.

Pledoaria pentru încadrarea acestei tipărituri în categoria *tipărituri de excepție* sau *très beaux livres anciens*, se bazează pe o argumentare, considerăm solidă: vechimea, raritatea, o primă ediție (1568, după cele mai multe cataloage de specialitate) (8), originală (ed. scoasă cu aprobarea autorului) într-o excelentă stare de conservare, păstrând legătura originală în piele, tipărită într-un centru tipografic celebru (Lyon), într-o tehnică tipografică ce se suprapune sintagmei *artă tipografică*, o excelentă încadrare în pagină a textului, cu margini foarte late, în lateralul paginii fiind sintetizat mesajul fragmentului, vignete la fiecare capitol, inițiale de pagină încadrate în minigravuri tipărite, gravuri remarcabile și în număr mare, cu autor cunoscut (Lyon Davent), executate pe hârtie vărgată, prezența în cataloage de cărți rare (9).

Valoarea bibliofilă a exemplarului conservat la Galați este dată, pe lângă argumentele sus menționate, general-valabile, și de însemnul de proprietate, un *ex-libris manuscris*, o semnătură autografă (pe pag. de titlu), aparținând unei personalități a culturii române, unui mare iubitor de carte rară, poate unul din cei mai mari bibliofili români din a doua jumătate

a secolului al XIX-lea, cărturarul V.A. Urechia.

Tot atât de prețioasă ca și semnătura sa este însemnarea de pe pagina de gardă „*plătit 200 franci*”, însemnare ce aparține tot lui Urechia, iar nr. 952 (Catalog Urechia) înscris pe carte, indică faptul că acest volum a fost achiziționat de fondatorul bibliotecii gălățene, la suma indicată, înainte de 1890 când s-a deschis biblioteca și când catalogul fusese tipărit.

Volumul *Les quatre premiers livres des navigations et pérégrinations Orientales* de Nicolas de Nicolay, tipărit la Lyon în 1568, este o *carte de călătorie de excepție* care, pe lângă valoarea iconografică recunoscută, are pentru noi o valoare istorică deosebită prin prezența informațiilor **daco-romanica**, într-o carte de mare circulație în epocă.



Bibliografie:

1. *Nouvelle biographie générale/ Sous la direction de M. Le Dr. Hoeffer.-Paris : Firmin Didot Frères, fils et C.ie Editeurs,1866, tom.37, col.1017*

2. Larin, Jean. *L'Estampe.- Paris, Presses Universitaires de France, 1959, Tom.1, p.320*

3. Nicolay, Nicolas de. *Les quatre premiers livres des navigations et pérégrinations Orientales. Avec les figures au naturel tant d'hommes que de femmes selon la diversité des nations et de leur port, maintien et*

habitz.- A Lyon : Par Guillaume Roville, 1568, p. 162

4. Idem, p.5 limin.

5. Idem, p.6

5. Idem, p.

6. Idem,p.79

7. Idem, p. 67

8. *Dictionnaire bibliographique, historique et critique des livres rares, precieux, singuliers, curieux, estimés et recherchés. A Paris : Chez Delalain fils; A Gènes : Chez Fantin, Gravier et Comp.Libraire, 1802, p.295 (semnalează o ediție apărută tot la Lyon în 1567, cu gravurile în culori*

9. Haym Romano, N. Francesco – *Biblioteca italiana o sia Notizia de'libri rari italiani. In Milano, Apresso G.Galeazzi, 1771, p.135, nr.7(cap. Viaggiatori, pentru edițiile în limba italiană).*

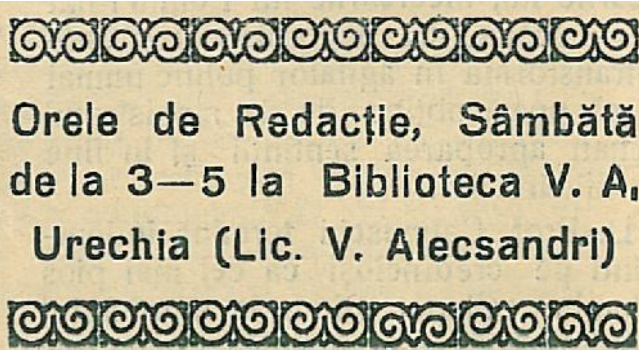
Din Colecțiile Bibliotecii**Moldova de Jos****O revistă gălățeană interbelică redactată la
Biblioteca „V.A. Urechia”****Letiția Buruiană**

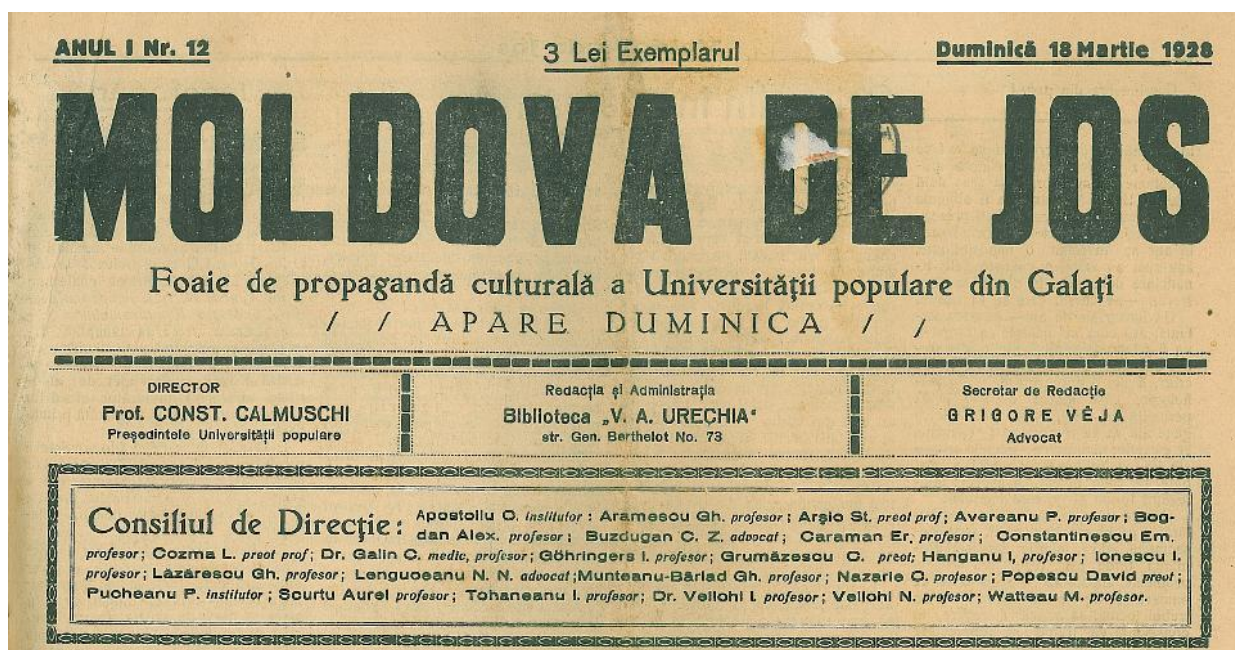
Presă culturală gălățeană, în perioada interbelică, se prezintă într-o continuitate firească a celei din perioada antebelică, unele personalități continuându-și activitatea publicistică și asigurând, totodată, apariția unor noi periodice culturale. Printre aceștia se numără Moise Pacu, director și redactor al unor periodice gălățene cum ar fi *Poșta, Galați, Timpul, Galații noi*, C.Z. Buzdugan, poet, gazetar și traducător, care împreună cu Alexandrina Scurtu scoate *Dunărea. Revistă literară-culturală*, în 1919. Alte figuri marcante ale presei culturale interbelice, care au avut studii în străinătate și care au contribuit la ieșirea din localismul cultural, înscriindu-se în mișcarea sincronistă a lui Eugen Lovinescu, au fost frații Argintescu, Ion și Nicolae. Acesta din urmă, absolvent al Facultății de Filozofie din București, și-a desăvârșit studiile de specializare în estetică și psihologie, istoria artelor și muzeologie la Berlin, Dresda, Paris, Londra, Amsterdam. A editat la Galați revista *Luminișuri* (1922-1924). Un episod demn de menționat în acest context este așa-numitul „scandal literar-monden” provocat de apariția volumului „Parada dascălilor”, a lui Anton Holban, cu mare impact în presa vremii. De altfel, Anton Holban a semnat doar câteva articole în presa gălățeană pe parcursul celor trei ani când a fost profesor la Liceul „Vasile Alecsandri” din Galați (1928-1931). Nume importante care s-au remarcat în domeniul publicistic în presa culturală locală au fost: preotul Ioan C. Beldie, Radu Volbură, Ioan Șt. Botez, N.N. Lenguceanu, Ioan Licea etc.

Subintitulată „Foaie de propagandă culturală a Universității populare din Galați”, revista „Moldova de Jos” avea redacția și administrația, în primul an de existență - 1927/1928, la Biblioteca „V.A. Urechia”, unde Constantin Calmuschi a fost director între 1920-1929. Directorul publicației era, evident, Const. Calmuschi, iar secretar de redacție Grigore Veja. Printre colaboratori îi întâlnim pe Al. Crăciun Fostini (Alexandrina Scurtu), C.Z. Buzdugan, dar și pe Gh. Em. Constantinescu, N.N. Lenguceanu, Gh. Munteanu-Bârlad, I. Hanganu, I. Tohăneanu, Grigore Veja, Gr. Cotlaru, Ion Licea, I. Gherincea etc.

Constantin Calmuschi, născut în 1868, pe 23 noiembrie, la Bârlad, (data probabilă a morții 1956, București), absolvă liceul în orașul natal în 1886, Facultatea de Litere și Filozofie, Universitatea din București, în anul 1891. Urmează studii de specializare (geografie) la „Istituto degli studi superiori” din Florența, în 1894, și la Școala Normală Superioară și la Facultatea de Litere din Paris (1895-1896). Redactor al revistei „Calea Nouă” (1921), fondator al Cercului cultural „Vasile Alecsandri”, el este și unul dintre cei dintâi traducători români din italiană (1897) a poeziilor Adei Negri (1870-1946).

În calitate de profesor, publicist și animator cultural (de remarcat că a făcut parte din Comitetul gălățean pentru comemorarea a două decenii de la trecerea în nemurire a poetului Mihai Eminescu), director al Bibliotecii „V.A. Urechia”, conducea publicația „Calea Nouă” (1921), făcea parte din comitetul de redacție la „Luminișuri” (1922-1924), înainte de a fi director la „Moldova de Jos”. Editarea acestei din urmă reviste a făcut parte dintr-un proiect mai amplu al directorului Calmuschi, aprobat de





Comitetul administrativ al Bibliotecii „V.A. Urechia”, care prevedea desfășurarea de activități în patru direcții: bibliotecă, muzeu, universitate populară și publicații.

În articolul program se menționează: „Întregirea României de azi în limitele ei etnice nu ne poate da îndestulare chezașiei fără o temeinică organizare economică și culturală a poporului român”, prefigurându-se astfel misiunea cultivării ”dragostei de neam și țară”. O atenție deosebită era acordată domeniului educației la nivelul superior.

În editorialul din prima pagină a nr. 4, din 15 ianuarie 1928, intitulat „Studentimea”, Calmuschi accentuează problemele materiale cu care se confruntau tinerii studioși de atunci și face apel la autorități pentru susținerea celor mai buni absolvenți ai liceului care ajungeau studenți la București.

Conținutul este variat, alături de rezumatele conferințelor ținute la Universitatea Populară, unde Calmuschi a fost conferențiar și președinte între 1921-1929, întâlnim și multe articole despre Galați, istoric și actualitate, traduceri, anunțuri, dar și reclame realizate profesionist. Printre materialele prezentate în numerele din primul an se remarcă cele din rubrica permanentă „Cronica culturală”, dar și serialul semnat de Gh. N. Munteanu-Bârlad, „Istoria Galaților prin călători străini”, un valoros studiu istoric și imagologic despre orașul comercial de la Dunărea de Jos, în care existau diverși agenți comerciali și mai multe consulat (rus, grec, austriac, englez, prusian, francez etc). Nici literatura beletristică nu este neglijată, în paginile revistei

fiind incluse și traducerea *Prologului la Infernul* lui Dante sau „Rolul marilor scriitori” de Grigore Veja. Se poate remarca la această revistă o calitate bună a paginării și rubricăției, redactată pe două coloane, titlurile mari, scrise cu caractere speciale, rubrici încadrate în chenare ornamentale. În cel de-al doilea an de existență, care are în fapt o periodicitate nedeterminată, cuprinsă între anii 1929-1930, formatul și redacția revistei se schimbă. Calmuschi părăsește conducerea revistei, care va fi preluată de I. Gherincea. Transformarea revistei se produce trecând de la un format mare, cu un conținut diversificat, apropiat de tipul gazetei, la o revistă culturală de format mai mic (A4), cu un conținut preponderent literar și eseistic, fără reclame și știri diverse, cu adresabilitate mai restrânsă. Subtitlul revistei se schimbă, de asemenea, în: „Revista Universității Populare din Galați”.

„Moldova de Jos” a contribuit semnificativ, alături de alte periodice locale, atât la acoperirea unor necesități informaționale ale publicului gălățean, dar și la formarea și educarea publicului, țintă în istoria interbelică gălățeană.

Bibliografie:

1. Hangiu, I. Dicționarul presei literare românești: (1790-2000). Ediția a 3-a. București: Editura Institutului Cultural Român, 2004. pp. 437-438;
2. Moldova de Jos. Foaie de propagandă a Universității populare din Galați. Galați: an I (1927-1928), an II (1929-1930). P.G. IV 11;
3. Oameni în memoria Galațiului. Aniversări 2008. Galați: Editura Axis Libri, 2009. pp. 399-402.
4. Predescu, Lucian, Enciclopedia României: Cugetarea: Material românesc; Oameni și înfăptuiri. București : Saeculum I.O., 1999, p. 157.

Din Colecțiile Bibliotecii

Să redescoperim poezia!



**Adriana Laura
Tăbăcaru**

text să fie citit de cât mai multă lume. Prin lectură, poarta este larg deschisă spre cunoaștere, spre tine însuși și spre ceilalți.

Societatea e într-o continuă schimbare, ritmul vieții e tot mai trepidant, nu e vreme de căutare, se ia totul gata făcut; timpul se comprimă, mesajele sunt tot mai diversificate.

În perioada comunistă, poetul, din dorința de a fi publicat, era foarte atent la mesaj, la tematică, astfel încât subiectele să fie acceptate de cenzură. Astăzi, poezia e eliberată de constrângeri de acest fel, dar trece printr-o perioadă de criză determinată de opțiunile de lectură ale publicului.

Printre cititorii de literatură, domină cei de proză, de romane în special, cititorii de poezie devenind tot mai rari, aceasta, probabil din cauza îndepărtării lumii contemporane de natură, de esența lucrurilor. În schimbul stilului de viață mercantil, urbanismul pierde mult din sensibilitatea și emoția spațiului tradițional.

Amatorii de poezie apelează la seratele literare în încercarea de a-și elibera sufletul de anxietatea care îi cuprinde pe tot mai mulți dintre noi. Poezia ne poate ajuta să fim conștienți de lucruri într-un mod

Motto:

„Că nu e om să nu fi scris o poezie măcar o dată, doar o dată-n viața lui...”

Aurel Felea

Se scrie și se citește de câteva milenii.

Cărțile nu s-au născut o dată cu scrisul, ci o dată cu dorința de a face ca un

mai profund. Cred că toți avem în noi un anume tip de poezie. Ea ne definește ca oameni. Doar că nu vorbim în rime, iar figurile de stil le înlocuim cu propriile sentimente.

Poezia e un miracol, e o joacă, un dans al spiritului, al trăirilor tainice ale fiecăruia dintre noi, o fulguire de sentimente, o căutare adâncă în sine, realizând în fiecare cititor imagini variate și profunde, în funcție de sensibilitate, cultură și disponibilitate.

Să nu lăsăm poezia să moară!

În Biblioteca „V.A. Urechia”, în sala de literatură română a Secției de Împrumut la domiciliu, poezia e cinstită cum se cuvine prin existența unui număr impresionant de volume.

Remarcabil, la loc de cinste, se află poezia gălățeană, a cărei tematică extrem de variată trece de la singurătate și angoasă la poeme de dragoste. Cezarina Adamescu,

Florina Zaharia, Speranța Miron, Ioan Toderiță, a.g. secară, Ruxandra Anton, C. Antoniu, Angela Baciu-Moise, V. Cilincă, V. Dinescu, I. Grigoriu, P. Sân-Petru, A. Stancu, S. Vicol, I. Zimbru, Vali Crăciun, Alina Cheșcă sunt doar unii dintre autorii care se regăsesc în colecțiile noastre.

Operele poezilor gălățeni au trecut granițele țării, fiind traduse și

publicate atât în Europa, cât și în Statele Unite („Orbis”, „Roundyhouse”, „The Seventh Quarry”, precum și în almanahul de poezie „Decanto”).

„Cel mai răspândit lucru pe lumea asta e poezia, poezia e peste tot. cioc-cioc la ușă și când deschizi ușă poftim poezia în persoană coafată și îmbrăcată în poezie iar de jur împrejur munți întregi de poezie...” cum atât de frumos scrie poetul Tudor Cristian Roșca, și fără ea, Poezia, am deveni mai săraci spiritual.

Să ne întoarcem la lectura poeziei!



Mediul virtual și noile servicii oferite de către bibliotecă



Mihaela Bărbulescu În societatea noastră, informația se vehiculează cu repeziciune mai ales prin intermediul internetului care face acum parte din viața noastră de zi cu zi. La distanță de doar câteva click-uri putem regăsi de cele mai multe ori ceea ce ne interesează.

În acest nou spațiu informațional, bibliotecă încearcă să se adapteze la nevoile utilizatorilor săi care solicită din ce în ce mai mult informația în format electronic, încercând în același timp să fie în pas cu noile tehnologii. Astfel, putem spune că bibliotecă, în acest nou mediu, înglobează atât vechea imagine, adică spațiul fizic efectiv: sălile de lectură și împrumut, depozitele și de asemenea include și un spațiu virtual, unde la o adresă de internet se poate regăsi fața virtuală a bibliotecii, care poate include, printre altele, programul de funcționare, colecția de care dispune, serviciile oferite, baze de date și posibilitatea de a conversa direct cu un bibliotecar fie prin instant messenger, fie prin intermediul unui alt program; în acest fel, bibliotecă poate fi la dispoziția utilizatorilor săi 24 de ore din 24. Ideea de bibliotecă capătă în acest fel o mult mai mare amploare.

În această idee, vreau să prezint în cele ce urmează bibliotecă medicală a unei universități americane. Este vorba de Welch Medical Library a Universității Johns Hopkins din Baltimore, Maryland, localizată pe coasta de est a Statelor Unite ale Americii, bibliotecă ocupând locul 10 la mai multe capitole în cadrul ierahizării bibliotecilor din aceasta țară.

William H. Welch Medical Library aparține de Johns Hopkins University și a fost fondată în anul 1929. Începând cu anii '80, principalul scop al bibliotecii a fost acela de a dezvolta un sistem integrat de bibliotecă care să poată permite utilizatorilor săi să interacționeze de la distanță cu resursele bibliotecii. A fost una dintre primele bibliotecă care a oferit căutare on-line a diverselor materiale pentru

utilizatorii săi. Bibliotecă și-a dezvoltat propriul său sistem integrat de bibliotecă până în anul 1984, fiind una din cele trei bibliotecă care au dezvoltat sisteme de acest fel din S.U.A.

Până în anul 2000, impactul utilizării calculatoarelor și existența World Wide Web-ului a făcut posibil acest lucru. Astfel, bibliotecă se poate mândri că oferă utilizatorilor săi servicii diversificate care permit ca utilizatorul să aibă materialul solicitat chiar pe propriul său calculator/desktop: desktop delivery (livrare electronică a documentului în format electronic). Colecția de jurnale în format printat s-a diminuat din ce mai mult și de asemenea posibilitatea livrării electronice a materialului solicitat a dus și la micșorarea solicitărilor de a face copii xerox.

Colecția electronică cuprinde 4429 jurnale, 655 e-books și 386 baze de date. În 2002, s-a dezvoltat aplicația MyWelch un portal academic individualizat, care contabilizează mai mult de 5000 de conturi de utilizatori; intrarea pe această aplicație aproape s-a dublat în ultimii doi ani. În aceeași perioadă, numărul de vizualizări a paginii de internet a bibliotecii a crescut cu 43%. Mai mult de 90% din colecția de jurnale este pe internet și poate fi accesată și căutată în mai multe moduri. Un procent mai mare de 80% din colecția bibliotecii este în legătură cu PubMed.

Bibliotecă are aproximativ 80 angajați care lucrează în 7 departamente: Sistemul de tehnologie avansată și informațională, Finanțe și administrație, Comunicare și Serviciul de Legătură, Serviciul bibliotecar digital, Serviciul educațional și de informație și Serviciul central al Welch.

Adresa de internet a bibliotecii este <http://www.welch.jhu.edu/> fiind ușor accesibilă, interfața este deosebit de prietenoasă și permite regăsirea cu ușurință a informației dorite. Informația este perfect structurată, bine așezată pe site și poate fi utilă atât utilizatorilor săi care au un cont și o parolă necesare accesării serviciilor pe care bibliotecă le oferă, dar este accesibilă și pentru cei care vizitează acest site, existând posibilitatea consultării anumitor baze de date prin accesare link-ului „Guest Access”.

Bibliotecarii din Welch Medical Library și-au denumit Bibliotecă virtuală – Bibliotecă „Wherever you are”: Bibliotecă „Oriunde te-ai afla”. Această acțiune a avut ca punct de plecare anul 2001 când s-a dorit crearea unei singure surse pentru toate

materialele solicitate și disponibilitatea acestor materiale oriunde s-ar afla utilizatorii săi. Anul 2012 a fost ales ca dată la care acest sistem va fi funcțional și care trebuie să asigure utilizatorilor săi trei componente esențiale:

- o colecție sută la sută electronică;
- un sistem excelent de regăsire a informației;
- serviciile unui bibliotecar (informaționist, în engleză Informationist) pentru asistență atunci când este nevoie.

Obținerea acestor deziderate implică mutarea colecției din formatul print în formatul electronic. În afară de 88 de jurnale în formă print, restul jurnalelor achiziționate sunt în format electronic. Existența unui puternic sistem de livrare a documentelor completează colecția electronică prin livrarea electronică a documentului solicitat. Existența jurnalelor electronice eliberează conținutul de recipientul său fizic, tot așa cum biblioteca poate renunța în această fază la recipientul său fizic și anume clădirea în sine. Colecțiile sunt aduse utilizatorilor în mediu electronic fără ca aceștia

să fie nevoiți să mai vină la bibliotecă. În această versiune a bibliotecii – „Oriunde te-ai afla” – accesul la colecții și la site-ul bibliotecii trebuie să fie foarte bun. Pe site-ul bibliotecii se regăsesc o mulțime de resurse electronice, link-uri către cele mai accesate resurse electronice, către PubMed, jurnalele electronice și catalogul bibliotecii. Compoziția staff-ului bibliotecii s-a schimbat foarte mult din 2001 din cauza mutării accentului dezvoltării colecției în format electronic. Biblioteca are în echipa sa bibliotecari specializați care pot livra servicii informaționale departamentelor academice și clinice ale universității. Acest gen de bibliotecari sunt repartizați în funcție de pregătirea lor, subiectul de expertiză sau o anume afinitate pentru o anume disciplină.

În această situație, biblioteca se pare că nu mai are nevoie de spațiul său fizic, adică clădirea bibliotecii. Acest lucru poate fi posibil datorită faptului că în campusul universității există Biblioteca Istorică de Medicină, arhive medicale, un centru de simulare clinică și, de asemenea, există spații excelente de studiu pentru studenți, localizate în campusul universității.

Astfel, este posibil ca în viitor sediul fizic al bibliotecii să adăpostească doar staff-ul de bibliotecă. În această idee, programul de lucru cu utilizatorii a fost redus. Rămân totuși două provocări, prima

fiind de natură sentimentală în ceea ce privește atașamentul față de ideea de bibliotecă ca spațiu, chiar dacă utilizatorii vin sau nu în acest spațiu, a doua este de natură fizică nevoia de a refolosi spațiul care a servit depozitării colecției printate.

Tehnologia a jucat un rol cheie în eforturile depuse de către bibliotecari, ceea ce s-a realizat nu ar fi fost posibil fără un proces amplu de digitizare, un acces bun la rețeaua Internet și accesul individualizat la resursele tehnologice. Pe viitor, această echipă de bibliotecari își propune să se focalizeze și mai intensiv pe tehnologie, permițând utilizatorilor săi să își dezvolte abilitățile de a găsi și manipula exact informația dorită din ceea ce este disponibil.

În acest moment, la accesarea paginii de internet a acestei bibliotecii, te întâmpină un mesaj al Președintelui Comitetului Consultativ al Bibliotecii Welch în care se comunică că deocamdată biblioteca își menține statutul curent, adică are atât sediul fizic disponibil, cât și accesul la resursele electronice. Este interesant că există o mare preocupare din partea staff-ului academic pentru

viitorul bibliotecii, vizând, în acest moment, mai ales clădirea bibliotecii, o clădire considerată o adevărată comoară, proiectată în stilul renașterii de către Edward L. Tilton, cu interioarele îmbogățite cu șapte varietăți de marmură, tavane pictate, tapițerii flamande din secolul al XVII-lea, care găzduiește, de asemenea, diverse expoziții de interes medical.

Rămâne de urmărit, pe viitor, evoluția acestei bibliotecii care a reușit cu adevărat să se integreze perfect în spațiul virtual, aducând utilizatorilor săi materialul dorit într-un timp cât mai scurt, indiferent dacă acești utilizatori se află în interiorul bibliotecii sau în cu totul altă localizare decât spațiul fizic al bibliotecii.

Biblioteca va fi întotdeauna la dispoziția celor care solicită informații sau diverse materiale, serviciile oferite de ea putându-se desfășura atât în spațiul fizic pe care îl ocupă clădirea sa, precum și în spațiul virtual pe internet unde poate ajunge în orice colț din lume, căpătând în acest fel noi valențe, noi căi de dezvoltare și de implicare în procesul de cunoaștere și de învățare.

Bibliografie:

1. The Welch Medical Library of 2012 – Wherever you are/ Blair Anton, Nancy Roderer, Stella Seal, Claire Twose, Sue Woodson. În Library Connect, Vol. 9, nr. 1, p. 2, 10.
2. <http://www.welch.jhu.edu/>



Stadiul actual al inițiativelor românești privind promovarea și implementarea accesului deschis la informația științifică



Lenuța Ursachi

Accesul deschis este o mișcare globală, inițiată pentru a sprijini cercetarea „fără eforturi financiare” [3], cu un impact extraordinar asupra diseminării și vizibilității rezultatelor științifice, rapid și cu minim de costuri. Conceptul se referă la utilizarea gratuită a informației științifice electronice, fără nicio restricție. Principala problemă legată de publicarea în acces deschis, dreptul de autor, a fost atent și îndelung cercetată, fiind rezolvată cu licențe *Creative Commons* care vin în sprijinul atât al autorului, cât și al cititorului. Variantele de publicare în acces deschis a unei cercetări științifice sunt: publicațiile cu acces deschis (de regulă, reviste) sau arhivele/depozitele digitale instituționale cu acces deschis [5]. Accesul deschis se adresează cercetătorilor și vizează în principal informațiile științifice (rezultate de cercetare publicate în reviste de specialitate sau în lucrări ale conferințelor).

La nivel mondial, există instituții academice și specialiști care au semnat declarații prin care și-au manifestat susținerea față de accesul deschis. Aceste declarații s-au axat în principal pe intensificarea eforturilor privind punerea la dispoziția comunității științifice globale a rezultatelor cercetărilor, mare parte din ele, finanțate din bani publici [5]. Cele mai reprezentative inițiative, pe plan internațional, sunt [2], [4] : Inițiativa de la Budapesta, februarie 2002; Declarația de la Bethesda, iunie 2003; Principiile ACRL (Association of College & Research Libraries), august 2003; Declarația de la Berlin, octombrie 2003; Declarația IFLA (International Federation of Library Associations), februarie 2004, Declarația de la Ghent, decembrie 2011.

În România, **prof. dr. ing. Angela Repanovici**, președinta Secțiunii Cultura Informației, din cadrul Asociației Bibliotecarilor din România, susține

accesul deschis la informația științifică printr-o serie de acțiuni întreprinse în această direcție, dintre care:

- promovarea producției științifice a universității prin intermediul depozitelor digitale instituționale;
- crearea și dezvoltarea primului depozit digital instituțional din România (ASPEKT – Universitatea „Transilvania” din Brașov);
- includerea resurselor cu acces deschis în activitatea de informare bibliografică.

O altă inițiativă românească privind susținerea accesului deschis la informația științifică îi aparține **Comunității Kosson**, comunitatea virtuală a specialiștilor în biblioteconomie și știința informării din România (www.kosson.ro). Acțiunile de promovare a accesului deschis în România se concretizează în:

- **articolele** publicate pe site-ul comunității: poziția IFLA, declarația de la Ghent, dreptul de autor, săptămâna accesului deschis etc.;
- proiectul **OpenAIRE**, prezentat de Kosson în cadrul diverselor manifestări științifice - infrastructura OpenAIRE, finanțată de Uniunea Europeană, are ca obiectiv principal deschiderea accesului la toate articolele și datele științifice rezultate din activitatea cercetătorilor care au primit finanțare de la Uniunea Europeană, în cadrul granturilor FP7 [4];
- **scrisoarea deschisă** adresată Ministrului Culturii și Patrimoniului Național, intitulată **Implementarea Recomandării Comisiei Europene privind digitizarea și accesibilitatea online a materialului cultural și prezervare digitală**, 25 noiembrie 2011 - semnatarii scrisorii (un grup de specialiști în biblioteconomie și știința informării, profesori și cercetători) solicită Ministrului Culturii răspunsuri la întrebările legate de acțiunile și responsabilitățile Ministerului și modalitățile de implementare a recomandărilor Comisiei Europene „în materie de digitizare și accesibilitate online a materialelor culturale” [1].

Inițiativa **Asociației Bibliotecarilor din România (ABR)** din cadrul Conferinței Naționale de la București din 2010 este și ea ancorată în contextul accesului deschis la informație. ABR-ul a adoptat la această importantă manifestare științifică **Moțiunea privind Accesul Deschis la informația științifică academică**. Urmare a faptului că a aderat la Declarația de la Berlin privind accesul deschis, ABR-ul adresează membrilor săi instituționali, din mediul academic, invitația de a împărtăși principiile acestei declarații, în direcția creării, extinderii și unificării depozitelor digitale instituționale românești [3].

În România, la **nivel instituțional**, exemple de implementare a accesului deschis la informație se regăsesc în depozitele digitale instituționale și bibliotecile digitale, care iau amploare tot mai mult.

Astfel, au apărut și se dezvoltă depozite digitale instituționale la: Biblioteca Centrală Universitară „Carol I” din București, Biblioteca Centrală Universitară „Lucian Blaga” din Cluj-Napoca, Universitatea „Dunărea de Jos” din Galați, Universitatea Politehnica din București este și ea implicată într-un important proces de digitizare a literaturii gri din universitățile românești, *ROMDOC*, având digitizate în prezent aproximativ 600 teze de doctorat.

Biblioteci digitale impresionante s-au constituit la: Biblioteca Metropolitană București (*Dacoromanica*), Biblioteca Academiei Române (*Personalități care au schimbat lumea*), Biblioteca Națională a României, Institutul de Memorie Culturală CIMEC. La acestea, se adaugă biblioteci digitale la scară mai redusă, dar în dezvoltare, de la Biblioteca Academiei de Studii Economice din București, Biblioteca Universității „Lucian Blaga” din Sibiu, biblioteci județene implicate în procese de digitizare din: Constanța, Brăila, Galați, Iași, Timiș și Brașov.

Universitatea „Dunărea de Jos” din Galați a fost implicată în proiectul de cercetare **SIPTEH**, derulat în perioada 2008-2011. În parteneriat cu Universitățile Politehnica din București, „Transilvania” din Brașov și „Lucian Blaga” din Sibiu, Universitatea „Dunărea de Jos” din Galați a avut inițiativa, unică în România, de a implementa un sistem integrat de indexare și partajare online a informațiilor tehnice digitizate. În cadrul acestui proiect, s-a constituit la Galați depozitul digital instituțional **ARTHRA** (www.lib.ugal.ro/arthra), care va fi dezvoltat cu lucrări editate în cadrul

universității: teze de doctorat, lucrări de licență, disertații, rapoarte de cercetare etc.

Cercetările întreprinse în cadrul **SIPTEH** au pregătit terenul pentru noi abordări privind complexitatea procesului de implementare și dezvoltarea depozitelor instituționale, prin producția științifică a membrilor comunității academice, respectând dreptul de proprietate intelectuală, cu precădere când aceste depozite capătă un caracter de sistem deschis către comunitatea științifică din întreaga lume.

În concluzie, mare parte din inițiativele de susținere și implementare a accesului deschis sunt în strânsă legătură cu inițiativele de digitizare. Informația este „globală și colaborativă”, potrivit afirmațiilor d-nei Nelly Țurcan, conferențiar universitar la Universitatea de Stat din Moldova, iar pentru a obține performanțe în cercetarea științifică trebuie să ne raliem principiilor accesului deschis, o alternativă excelentă care asigură „schimbul liber și deschis de cunoștințe în cadrul comunității academice” [6].

Bibliografie selectivă:

1. Implementarea Recomandării Comisiei Europene privind digitizarea și accesibilitatea online a materialului cultural și prezervare digitală - Scrisoare deschisă către Ministrul Culturii și Patrimoniului Național, http://apti.ro/sites/default/files/SolicitareMC-digitizare-material-cultural_0.pdf

2. Das, Anup Kumar. Open Access to Knowledge and Information: Scholarly Literature and Digital Library Initiatives - the South Asian Scenario. Edited by Bimal Kanti Sen and Jocelyne Josiah. New Delhi: UNESCO, 2008.

3. Moțiunea privind Accesul Deschis la informația științifică academică, <http://proiectabr.wordpress.com/2010/09/14/motiune-privind-accesul-deschis-adoptata-de-conferinta-nationala-a-abr/>

4. OpenAIRE deschide accesul la rezultatele științifice finanțate de UE, http://ec.europa.eu/romania/news/02122010_openaire_ro.htm

5. REPANOVICI, Angela. Promovarea și vizibilitatea producției științifice prin depozite digitale. București : Editura Academiei Române, 2010.

6. ȚURCAN, Nelly. Impactul revistelor cu acces deschis, http://library.utm.md/lucrari/Tipografia/BIBLIOTECA/Conferinte/2010/Impactul_revistelor_cu_Acces_Deschis_DS.pdf

Interfața utilizator – sistem: factor principal care influențează relevanța informației regăsite



Viorica Dicu

Calitatea este considerată ca fiind unul din conceptele filosofice ce a suscitat un viu interes din cele mai vechi timpuri. Originea cuvântului *calitate* se află în latinescul *qualis* sau *qualitas* care are înțelesul de *fel de a fi* (1). Termenul de calitate este întâlnit în diverse domenii cum ar fi

arta, muzica, sociologia, economia, etc., atribuind acestei noțiuni de-a lungul anilor diferite definiții sau sensuri în funcție de domeniul la care se face referirea (2).

Există diverse opinii privind principiile de bază ale managementului calității, exprimate de specialiștii în domeniu, dintre care (3): Chonberger pune accentul pe îmbunătățirea continuă și asigurarea calității proceselor; Merli delimitează principiile de bază, astfel: satisfacerea clientului, calitatea pe primul plan, îmbunătățirea continuă, implicarea întregului personal; în opinia lui Haist, principiile de bază ale managementului calității se referă la: orientarea spre client, promovarea principiului „zero defecte”, îmbunătățire continuă, accentul pe prevenire.

„Structurile infodocumentare trebuie să confere sens universului surselor cunoașterii, indiferent de natura acestora. Dezvoltarea istorică a probat cu prisosință capacitățile lor de stabilitate, iar evoluțiile din ultimele decenii demonstrează potențialul lor, nesperat, de flexibilitate” (4).

„Calitatea procesării și diseminării surselor infodocumentare în structurile specializate a fost influențată, în mod paradoxal, atât de progresele standardizării cât și de stilul participativ, critic, adoptat de mulți profesioniști ai domeniului” (5).

Datorită dezvoltării industriei informației, utilizatorul are mai multe opțiuni cu privire la

regăsirea informației, în sensul că poate efectua singur cercetări în baze de date, poate apela la un centru de documentare, la o bibliotecă sau la un broker de informații.

Într-o structură infodocumentară calitatea colecțiilor digitale se referă la performanța sistemelor de calculatoare, facilitați în vederea regăsirii informației, interfața cu utilizatorii și formatele de expunere a documentelor vizualizate.

Potrivit criteriilor de evaluare a colecțiilor digitale, propuse de Smith, interfața utilizator sistem constă în (6):

- navigare (indici de căutare, rezultate);
- căutare (câmpuri indexate, operatori de căutare utilizați, îmbunătățirea căutării inițiale);
- regăsire și expunere (formate și niveluri de detalieri ca: rezumat, full-text, citat; expunerea rezultatelor căutării prin aranjarea după relevanță, autor, titlu, timp, data online, etc.);
- managementul sesiunii (expunerea și regăsirea sesiunilor și căutărilor).

Utilizatorul își exprimă cererea de informare, dacă își recunoaște nevoia de informare.

Sistemul de regăsire a informațiilor răspunde nevoilor de informare a utilizatorilor, prin exprimarea acestora sub forma unor cereri de informare. Atunci când utilizatorul solicită ajutorul bibliotecarului în căutarea informației, acesta trebuie să-și exprime cât mai complet și precis această nevoie.

Factorii care influențează interacțiunea între utilizator și sistemul de regăsire a informației se referă la (7):

- capacitatea utilizatorului de a-și exprima nevoia de informare,
- capacitatea de comunicare a bibliotecarului,
- complexitatea subiectului și a gradului în care poate fi definit,
- aprecierea utilizatorului cu privire la capacitatea sistemului, la ceea ce poate oferi sistemul.

Calitatea sistemelor de regăsire a informației

se concretizează în rezultatul cercetării, mai exact dacă utilizatorul a obținut sau nu ceea ce a căutat și cât de completă sau precisă este informația regăsită. Succesul unei cercetări se datorează cunoașterii surselor existente și a echipamentelor informatice. Accesibilitatea și ușurința în folosirea sursei de informare constituie principalul motiv care influențează decizia de a folosi sau nu respectiva sursă de informare. Selectarea unei surse de informare de către utilizatori se bazează în mare parte pe accesibilitatea acesteia. Cu cât utilizatorul folosește mai des sursa respectivă, cu atât o apreciază ca fiind mai accesibilă. Un sistem de informare devine accesibil pentru utilizatori și datorită simplității grafismului sistemului care permite astfel navigarea cu ușurință de la o pagină la alta în cadrul site-ului respectiv.

Informația se prezintă sub diverse forme care trebuie apreciate în relație cu capacitatea de a construi interfețe și ușurința de a transforma un format în altul, în funcție de preferințe.

Cercetarea programelor de calculator din punct de vedere ergonomic poate evidenția cât de adecvate sunt receptivității

și confortului intelectual, structura ecranelor, succesiunea lor, componentele de orientare grafică și alte elemente ale interfeței. (8)

În 1992, Roy Stringer făcea următoarea afirmație: „Un lucru asupra căruia sunt sigur este acela că, în secolul viitor, cea mai importantă parte a infrastructurii naționale și cea mai participantă la procesele educative și la afirmarea internațională va fi rețeaua de informații, calitatea materialului educativ disponibil în rețea și eficiența metodelor prin care utilizatorii rețelei obțin și publică informații în și din rețea”. (9)

„Problematika rețelelor, a arhitecturilor conexiunilor a devenit la fel de importantă ca cea a mașinilor informaționale.” (10)

Scopul fundamental al bibliotecilor îl reprezintă accesul la informație, iar creșterea surselor digitale de informare, permite accesul la sursele de informare, extinzând astfel orizontul informațional al utilizatorilor.

NOTE:

1. *Evaluarea și controlul calității*. Iași: Junimea, 1998, p. 14.

2. Ibidem.

3. OPREAN, Constantin; KIFOR, Claudiu Vasile; SUCIU, Octavian. *Managementul integrat al calității*. Sibiu: Editura Universității “Lucian Blaga”, 2005, p. 76.

4. STOICA, Ion. *Sensul schimbării în Universul Infodocumentar*. Constanța: Ex Ponto, 2009, p. 53.

5. Ibidem, p. 51.

6. SMITH, Alistair G. Evaluating digital collections. În: GORMAN, G.E. (ed.). *The Digital Factor in Library and Information Services*. London: Facet Publishing, 2002, p. 270-273. Apud: PORUMBEANU, Octavia-Luciana.

Măsurile și criteriile de evaluare a colecțiilor digitale. În: *Revista Română de Biblioteconomie și Știința Informării*,

2007, nr. 2, p. 21.

7. MANDEAL, Rodica. *Regăsirea informației specializate: concepte și practici*. București: Editura Universității din București, 2004, p. 58, 59.

8. STOICA, Ion. *Criza în structurile infodocumentare: sensuri și semnificații contemporane*. Constanța: Ex Ponto, 2001, p. 99.

9. STRINGER, Roy. The sens.A project at Liverpool Polytechnic to develop a hypermedia library for open and flexible learning. În: *IFLA Journal*, Vol. 18, nr. 3, 1992. p. 273. Apud: Ibidem, p. 69.

10. STOICA, Ion. *Scurtă introducere la o enciclopedie a informației*. Constanța: Ex Ponto, 2010, p. 152.



Filiala nr. 4 „Grigore Vieru” în anul 2011



Celozena Diaconu

Filiala care-i poartă numele poetului „Grigore Vieru” (n. în 14 februarie 1935 - d. în 18 ianuarie 2009) a avut ca obiectiv principal în anul 2011 creșterea calității serviciilor oferite în sălile de lectură și împrumut, precum și desfășurarea unei bogate activități socio-culturale cu sprijinul conducerii Bibliotecii „V.A. Urechia”, partenerilor din școlile și fundațiile gălățene.

Filiala a organizat în anul 2011 un număr de 15 activități culturale și 12 expoziții de documente de bibliotecă, fotografii, materiale realizate de elevi de gimnaziu și liceu.

Filiala pune la dispoziția cititorilor un fond de 6744 documente de bibliotecă, două sisteme pentru internet și o imprimantă; în spațiul socio-cultural amenajat cu măsuțe și fotolii pot fi consultate atât documentele din fondul de referință, cât și patru cotidiane, două locale și două naționale.

În anul 2011, dintr-un total de 550 de cititori nou înscriși la bibliotecă, sunt aproximativ 300 de elevi și studenți gălățeni care fac naveta zilnic în localitățile limitrofe. Numărul cititorilor care ne trec pragul a crescut, implicit indicatorii de frecvență, de lectură, de circulație a colecțiilor și datorită faptului că pe Linia-traseu de cale ferată Galați – Bârlad, începând cu anul 2011, sunt curse regulate din două în două ore, elevii și studenții preferând să facă zilnic naveta pentru că le este decontat transportul de către Ministerul Educației și, astfel, ușurează bugetele de cheltuieli ale familiilor din care provin, fiind știut, din statisticile regionale efectuate de Institutul Național de Statistică, Moldova este o zonă defavorizată. Lipsa locurilor de muncă determină familiile defavorizate cu mai mulți copii să trimită la școală numai un copil, în special

fete, băieții fiind nevoiți să abandoneze cursurile și să-și caute un loc de muncă.

Elevii care au cursuri după amiază sosesc cu trei ore mai devreme în Galați și frecventează biblioteca pentru a-și face temele și referatele, să citească din bibliografia pentru bacalaureat.

Elevii și studenții care au cursuri dimineața frecventează biblioteca după amiaza, socializând în spațiul amenajat prin joc (șah), ascultând muzică sau vizionând filme, internet, consultând fondul de referință pentru teme.

A crescut numărul cititorilor care consultă colecția de cotidiane, depășind 50 utilizatori pe zi (se lucrează o singură tură), întrucât este singura locație din zona Gării de Călători Galați unde pot fi găsite. Sunt cititori, atât adulți, cât și elevi în clasele terminale, care consultă ziarele în vederea găsirii unui loc de muncă; cititorii cu vârstă peste 60 ani preferă să răsfoiască ziarele la Filială întrucât le este mai ușor cu transportul, în gară fiind și stație pentru mijloacele de transport în comun.

Filiala a organizat pentru elevi de liceu din familii defavorizate care frecventează Centrul de zi „La Vale” un curs de inițiere în lucrul cu programe de aplicații text și grafică pentru realizarea proiectelor și referatelor școlare în perioada martie-iunie 2011.

Colaborarea cu Fundațiile „Inimă de copil” și „Împreună” s-a desfășurat în perioada vacanței de vară, copiii implicați în proiecte și-au îmbunătățit abilitățile

de relaționare socioculturală prin activități ludice.

Pentru anul 2012, ne propunem continuarea parteneriatelor cu școlile și fundațiile gălățene, promovarea serviciilor oferite de bibliotecă și scrierea unui proiect, împreună cu Serviciul Marketing, în vederea promovării unui nou serviciu de bibliotecă - „Dezvoltarea aptitudinilor în rândul tinerilor prin joc” (jocuri de șah și jocuri antreprenoriale).



Salonul Literar „Axis Libri”



Silvia Matei

Așa cum ne-am obișnuit deja, Salonul literar Axis libri și-a urmat cursul de fiecare joi și a invitat publicul gălățean la alte și alte noi apariții editoriale în spațiul cultural gălățean. A fost rândul altor împătimiți ai scrisului să se prezinte și să ne încânte.

În ediția de joi 17 noiembrie au fost prezentate romanele „Furtuni și amărăciuni” și „Sobrele iubite” aparținând scriitoarei Oma Stănescu și lucrarea mai practică ce ne introduce în lumea miraculoasă a medicinei energetice „Jocul divin sau Universul ca un joc”, autor Alexandru Mușat. Așa cum ne-am obișnuit deja, cu

romane autobiografice care reflectă „realitatea crudă dezvoltată pe o dublă dramă: fizică și sufletească” după cum remarca editorul brăilean Cătălin Nicolae Moldoveanu în prefața unuia dintre volume.

În ceea ce-l privește pe fizicianul și inventatorul Alexandru Mușat, acesta ne vorbește prin cartea sa „Jocul divin sau Universul ca un joc”, despre interacțiunea dintre ființa umană și universul înconjurător. Cartea apărută la editura Minulescu în 2011, a fost prezentată de cunoscutul cercetător militar, general (r) doctor Emil Străinu, Directorul Centrului de Studii și Cercetări Psihotronice și Ufologice. În prefață, Emil Străinu caracteriza succint lucrarea astfel: „Cartea sa cu un titlu cuminte, modest, Jocul divin sau Universul ca un joc, ne prezintă o analiză pertinentă, științifică, la obiect despre ceea ce ar trebui să știm fiecare dintre noi despre realizările la zi ale fizicii cuantice, într-un limbaj științific accesibil și domestic, fără a epata și fără a duce subiectul în derizoriu.”

Prezența oaspeților noștri în cadrul salonului



formatul salonului literar, deschiderea a fost făcută de directorul Bibliotecii, Zanfir Ilie cu prezentarea fișelor biobibliografice ale celor doi autori. Ștafeta a fost preluată apoi de moderatorul Teodor Parapiru care a făcut mai întâi o scurtă prezentare a invitaților, dând apoi cuvântul bibliotecarelor Constantina Nedelcu, Camelia Labeș și Violeta Opaț care au prezentat recenziile celor trei cărți. Ultimele două volume ale prozatoarei brăilence Oma Stănescu, au apărut la Editura Zeit în 2011 și sunt practic două

literar a incitat curiozitatea publicului care era deja la curent cu realizările profesionale ale celor doi și în special cu aparatul de fizioterapie la purtător, cunoscut sub denumirea de Spiriduș și au făcut ca sala de lectură Mihai Eminescu să fie neîncăpătoare pentru cei aproape 150 de oameni prezenți la



lansare. Atât fizicianul Alexandru Mușat cât și generalul (r) Emil Străinu au fost supuși unui adevărat tir de întrebări din public, acestea ducând la discuții aprinse „pro” sau „contra”. Discuțiile au fost întrerupte într-un final de neobositul moderator Teodor Parapiru, pentru că altfel acestea ar fi continuat până târziu în noapte. Cei doi protagoniști au promis că vor mai veni la Galați și cu altă ocazie.

Lansarea din 24 noiembrie a fost din nou una specială care a făcut sala de lectură iarăși neîncăpătoare pentru gălățenii dornici să participe la eveniment. Scriitorul și jurnalistul Aurel Stancu s-a prezentat în fața publicului cu volumul de poezii „Agonie de sărbătoare” apărut la editura Senior în 2011. Prezentarea cărții și introducerea în taina poetică a versului lui Aurel Stancu a fost făcută, din partea Bibliotecii „V.A. Urechia”, de Catrina Căluian și Camelia Toporaș. La eveniment au luat parte o seamă de personalități locale dar și artiști ai condeului precum Eugen Chebac, Președintele Consiliului Județean Galați, Marian Filimon, Președintele IMM, Sergiu Dumitrescu, Ilie Z. Pleșcan, Victor Cilincă, Dan Plăeșu, Speranța Miron și mulți alții. Toți vorbitorii au subliniat și laudat ținuta elegantă a volumului trilingv (română, italiană și engleză), excelent tipărit și realizat.

Întâlnirea s-a încheiat ca de obicei cu oferirea diplomei de participare și sesiunea de autografe.

La ediția din 8 decembrie a avut loc lansarea

volumului „Noi modalități și soluții de amestec al culorilor. Fuziuni cromatice dirijate în practica picturii”, autor Aurel Manole și câteva din ultimele apariții editoriale ale editurii Eikon. Recenziile cărților au fost prezentate de Dana Pruteanu, Violeta Opaț, Camelia Toporaș și Violeta Moraru, din partea Bibliotecii „V.A. Urechia”. Cartea lui Aurel Manole a apărut la Editura Fundației Universitare Dunărea de Jos Galați, în 2010. Valentin Ajder, Directorul Editurii Eikon

a adus în atenția publicului volumele: „Cartea așteptării”, autor Igor Isac, „Trecător”, autor Maria D’Lang și „Despre prietenii artiști și înfăptuirile lor”, autor Pavel Chihaia.

La ultima ediție din 2011 (15 decembrie) au fost invitate scriitoarele



Ileana Cudalb și Aura Chirsti, ultima fiind o veche și fidelă prietenă a salonului literar. Ileana Cudalb ne prezintă două dintre romanele sale „Baia Balkan” și „Fiica mea America”, în timp ce Aura Chirsti ne aduce în atenție noul volum de poezii „Sfera frigului”. Recenziile celor trei cărți au fost prezentate ca de obicei de bibliotecarele instituției gazdă: Nicoleta Susanu, Dorina Bălan și Catrina Căluian. Atmosfera calmă de final de sezon și premergătoare sărbătorilor de iarnă a fost încălzită de versurile pline de sensibilitate recitate de Aura Chirsti și de toți cei care au ținut să-i salute prezența la salon. La final domnul Zanfir Ilie, directorul Bibliotecii „V.A. Urechia” a oferit diplome de participare celor două scriitoare.

Sezonul al doilea din cel de-al treilea an de activitate a debutat în data de 26 ianuarie 2012 cu lansarea a două noi apariții la editura gălățeană Partener. Este vorba de antologiile cu titlul „Gălățeni despre Nae Leonard și teatrul muzical din orașul de la Dunăre” și „La frontierele civilizațiilor : Basarabia în context geopolitic, economic, cultural și religios”, apărute în 2011. Prima lucrare este dedicată împlinirii a 125 de ani de la nașterea unuia dintre cei mai mari tenori ai scenei lirice românești, „o legendă a operetei europene, un veritabil ambasador cultural al României interbelice, artistul Nae Leonard” (așa după cum îl numește în articolul său prof. dr. Eugen-Dan Drăgoi, maestru de cor la Teatrul Muzical Nae Leonard, Galați). Lucrarea reunește 28 de articole ale



21-23 octombrie 2010.

Cele două lucrări au fost recenzate din partea bibliotecarilor de la Biblioteca „V.A. Urechia” de Daniela Pruteanu și Dafinoiu Spiridon. „Cei patru mușchetari” ce alcătuiesc colectivul de editare al lucrării „La frontierele civilizațiilor” au avut intervenții ample

și de interes pe marginea acestui volum și au stârnit dispute constructive pe marginea rolului și menirii istoricului în societate, subliniindu-se în special diferența dintre istoric și pasionatul de istorie. De asemenea, Laura Sava, director al Teatrului Muzical Nae Leonard a ținut să vorbească despre personalitatea lui Nae Leonard și teatrul ce-i poartă numele. Întâlnirea s-a încheiat într-o atmosferă destinsă și cu zâmbetul pe buzele tuturor celor care au înfruntat gerul și viscolul și au fost prezenți la deschiderea noului sezon.

unor gălățeni care au fost interesați să-l studieze și să scrie despre marele maestru Nae Leonard. Îi amintim aici pe prof. dr. Eugen-Dan Drăgoi, pr. Eugen Drăgoi, Dumitru Sandu, Lică Rugină, Corneliu Stoica, Costel Ilie, Ioan Petruțias, Marcel Ionescu, Ana-Maria Șerban, Luminița Vologa, Georgiana Munteanu, Angela Ribinciuc, Vasilica Stoiciu, Rareș Strat, Victor Cilincă, a.g. secară și Laura Sava. Cea de-a doua carte, „La frontierele civilizațiilor : Basarabia în context geopolitic, economic, cultural și religios”, îi are în colectivul de editare pe: George Enache, Arthur Tuluș, Cristian-Drașoș Căldăraru și Eugen Drăgoi și cuprinde materialele Conferinței Internaționale „La frontierele civilizațiilor. Identitate și alteritate în conștiința locuitorilor Basarabiei (1812-prezent)”, ce a avut loc la Galați, în perioada

Joi, 2 februarie, a avut loc o nouă întâlnire a pasionaților de cultură gălățeni în cadrul salonului literar Axis Libri. Aceștia au asistat la lansarea celui mai nou volum de proză scurtă a lui Ion Manea, apărut la Editura Axis Libri în 2011, „Ion Ionescu's Story” și a volumului „Cititul prozei”, autor Constantin Trandafir, apărut la editura Dacia XXI, de asemenea în 2011. În aceeași ediție Valentin Ajder, directorul Editurii Eikon a prezentat ultimele sale apariții editoriale.

Organizatorii salonului literar Axis Libri vă invită să petreceți câteva ore în ambianța plăcută a Bibliotecii și să luați parte, în fiecare zi de joi, la evenimentele culturale care vă sunt pregătite din suflet, pentru suflet.

Cudalb, Ileana. *Fiica mea, America.* București: Ideea Europeană, 2005, 298 p.



Dorina Bălan

Citind romanul doamnei Ileana Cudalb, beneficiezi de talentul remarcabil al unei scriitoare care te plasează în timpuri diferite și în planuri separate de acțiune unite doar prin suferința dragostei neîmplinită conjugal. Ai uneori impresia că traversezi toată opera pleiadei marilor scriitori români de observație socială, de la Filimon la Preda, mergând prin romanul românesc modern al lui Rebreanu sau poposind prin farmecul sătesc al lui Creangă, unde cuvântul este destul de în vârstă, iar experiența vieții este condensată în formule nemișcătoare, devenite înțelepciuni.

„Fiica mea, America” este povestea a trei generații care pot fi rezumate într-un singur personaj: America. Ana – mama Americii – este omonimul personajului rebrenian al romanului Ion, urmând același destin nefericit, cauzat de faptul că cel pe care îl iubise și căruia îi dăruise un copil nu a fost și soțul său, ba, mai mult, i-o răpește pe Elisabeta, rodul dragostei lor. După căsătoria convențională cu Costea, Ana o va boteza pe a doua fiică cu numele America. Semnificația numelui este dublă: America este speranța că va fi salvatoarea tuturor suferințelor mamei, dar și a poporului român care va trebui eliberat de către americani de sub jugul comunist.

Născută în satul Gologanu, denumire predestinată să-i călăuzească destinul, întreaga viață a Americii se desfășoară sub imperiul banilor: de la cei investiți de părinți în educația ei, pentru a depăși condiția lor de simpli oameni de la țară, până la cei din activitatea antreprenorială, care-i

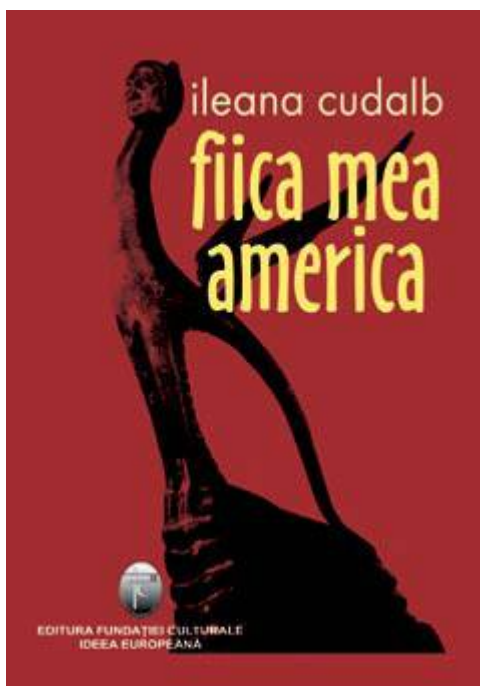
aduc personajului servilitate socială și îndeustulare economică, dar nu și fericirea.

America repetă istoria mamei, căsătorindu-se cu Petre cu care va avea o fiică. Drama iubirii neîmplinite alături de profesorul de română din anii de gimnaziu, care o ia de soție pe sora sa vitregă, o va împinge pe America la o răzbunare cruntă: inducerea sinuciderii Elisabetei. Toată acțiunea romanului se brodează în jurul păcatelor înaintașilor așa cum autoarea ne avertizează încă din debutul romanului: „Părinții mănâncă aguridă, iar copiilor li se strepezesc dinții”.

Impresia inițială, că ești în fața unui roman autobiografic, trecut prin prisma ficțiunii autoarei, mi-a fost confirmată de ceea ce mărturisea într-un interviu doamna Cudalb: „Îmi aduc aminte, ca și cum aș avea o peliculă de film în fața ochilor, cum receptorii... au venit cu camionul și au încărcat din ogradă tot... Plânsul de atunci al mamei m-a urmărit toată viața. Am descris acel moment în romanul „Fiica mea, America”.

Lucrarea poate fi considerată și un roman de reconstrucție a mediului sătesc al Covurluiului în preajma războiului, dar și o sintetizare a societății gălățene, și nu numai, în anii victorioși ai socialismului și ai tranziției spre capitalism, adevărate pagini de istorie văzute de două părți sociale opuse: țărani - „talpa țării” - și „deștepții din capitală”.

Autoarea deține secretul unui condei care invită la reflecție folosind procedee stilistice ca anafora atunci când dorește să accentueze anumite idei, dar stăpânește în egală măsură și tehnica procedeelelor artistice: metaforele, epitetele, comparațiile și personificările abundă și dau valoare peisajelor și oamenilor cu o claritate ce te introduce vizual în desfășurarea evenimentelor, dând uneori impresia că vizionezi un film melodramatic.



Isac, Igor. *Cartea așteptării*. Cluj-Napoca: Eikon, 2011, 257 p.



Violeta Moraru

scrise în colaborare cu prozatorul Mihai Moldovan și poetul Doru Ilana.

„Cartea așteptării”, apărută în anul 2011 la editura Eikon din Cluj-Napoca, este un volum de proză memorialistică, în care paginile autobiografice, îmbinate artistic cu texte filosofice ori cu fragmente de critică literară sau cinematografică, dezvăluie sufletul lăuntric al unui artist sensibil care transmite prin intermediul cuvintelor drama unui destin aflat în căutarea identității, marcat de sentimentul așteptării: așteptarea iertării tatălui, așteptarea afirmării ca artist, așteptarea devenirii personale și alte multe așteptări. După cum autorul însuși afirmă, „așteptarea e una din stările profunde ale existenței noastre.”

„Poate că sensul așteptării este de a limpezi apele tulburi din ființa noastră. Și de a face posibilă sosirea, în gara destinului, a superbului expres al Armoniei Absolute. Care să ne ducă departe... Spre binecuvântata mântuire.”

Pe parcursul celor 257 de pagini, pe fondul amintirilor autorului, sunt evocate personalități mai mult sau mai puțin cunoscute ale culturii basarabene a anilor '90, victime ale ideologiei sovietice care a diluat elementul românesc din teritoriul de dincolo de Prut. Lucrarea se poate constitui, de

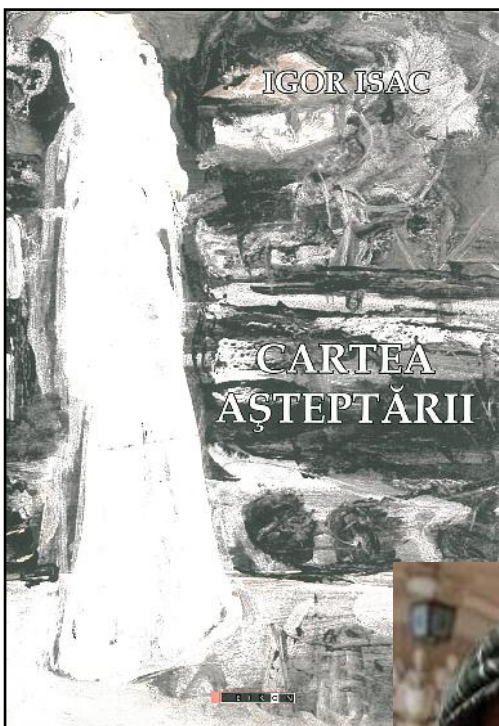
Igor Isac, născut în Basarabia, în comuna Olișcani și stabilit în România, la Ciclova Montană, s-a remarcat, în domeniul picturii, cu lucrări expuse în peste 25 de expoziții, atât în țară, cât și peste hotare, dar și în calitate de scriitor, aflat la cea de-a treia carte a domniei sale, primele două fiind

fapt, într-o radiografie a societății intelectuale din Basarabia acelor timpuri – o societate dezbinată de valorile și principiile impuse de comunism – într-un peisaj cenușiu, cu oameni pătrunși de un patriotism încrâncenat, spiritul românesc nefiindu-le amputat, în ciuda vremurilor tulburi pe care le-au traversat.

Evoluția intelectuală a autorului a fost marcată, după cum însuși declară, de marele regizor Andrei Tarkovski, impactul cu filmul „Oglinda” influențându-l profund și orientându-i cariera, pentru o scurtă perioadă de timp, către cinematografie, domeniu în care obține, de altfel, și un premiu pentru regia filmului artistic „Atmosferă încărcată”, realizat după nuvela omonimă a lui Caragiale.

Igor Isac ne propune, prin „Cartea așteptării”, o creație literară de excepție în care, la fel ca poetul Gheorghe Azap, evocat într-unul din eseurile sale, ară „câmpiile albe ale paginilor nescrise” și seamănă „printre brazdele imaculate cuvintele negre, încărcate de ritmul și respirația visurilor sacrificate”.

Îl felicit pe autor, iar dumneavoastră, stimați cititori, vă urez lectură plăcută!



Igor Isac

Câteva întâmplări dintr-un alt oraș de apoi... și alte spații



a.g. secară

Mihai Pascaru, care se dovedește un maestru al prozei scurte, ne dăruiește un nou volum (1) din ceea ce pare a fi un meta-roman, avându-l în prim-plan pe personajul Andrei Dumitriu – mai mult ca sigur, un alter-ego al scriitorului...

După „Piramida” (carte prezentată de noi cu alt prilej) are loc un salt temporal, eroul fiind „acum” student la sociologie, în practică prin Abrud și împrejurimile acestuia, după Bocșa Mică și Medgidia (prin Ioan Cărmăzan și Cristian Teodorescu) un alt oraș intrând în istoria literară contemporană cu noi...

„Oamenii-idei” sau „idee” – ca să preluăm ideea quasiplatonice a Diane Câmpan din prefața la „Piramida” – sunt, într-un fel, dintr-o lume paralelă (literară), similară celei pronosticate de către unii fizicieni, care vorbesc „despre” și cred într-o a cincea dimensiune.

Acești oameni ai prozei lui M. Pascaru se comportă oarecum bizar – dar știm prea bine că realitatea întrece imaginația! – supuși (și) voinței naratorului. Se comportă mai ales în ceea ce privește limbajul. De pildă, în povestirea care deschide cartea, Primarul, la care vom reveni, inventează, fără a fi vreun povestaș, o poveste pentru copiii unei văduve. O poveste greu de crezut, care nu-i convinge nici pe copii. De aici, nefirescul special, opus firescului din „Piramida”. Un nefiresc care arată că, într-un fel, toți „suntem puțin luați”, că de iubit ne iubim totuși – ca membri ai aceleași specii – prea puțin...

Un om-idee exemplar, în sensul bun (nu devine un infractor ori un ciudat), supus Ideilor despre literatură ale autorului, ar putea fi considerat Mitru Trandafir din „Nunta”: un copil părăsit, având întipărit în memorie un trandafir misterios, pe care o imagine de la o petrecere de nuntă îl readuce dureros

în actualitate... Textul are 3-4 pagini, nu se intră în amănunte (nici chiar în ultimul text din carte, „Mama”, care are peste 20 de pagini, doar un alt text, „Balconul”, având 11 pagini, restul oscilând între 3 și 6), Mihai Pascaru punând accent pe sugestie, nedescifrând naturalist ori supranatural (poate cu o excepție sau două) enigme ori lovituri ale destinului (chiar și când ajung rațele domestice să zboare!)

Rămâne structural un liric (dacă nu mă înșel, a debutat cu volume de poeme) care construiește totuși cu har un anumit tip de proză, cu atenția bijutierului.

Și în „Barca”, un alt text în care destinul cuiva, destin mizer, dar productiv în... copii, este „rezolvat” în puține pagini, nu se lămurește mai nimic despre... un posibil deznodământ. Dar poate vrem prea mult deznodământ!

Primarul mai sus menționat, primar al Abrudului comunist (primar-idee, simbol tragi-comic al unui anumit tip de politician de pe vremuri aproape uitate), mai reappare de câteva ori, ba ca un tiran bețiv în „Maternitatea” (unde sperie instituția medicală, cerând să se facă norma/planul la copii – fiind la rândul-i muștruluit de către superiori – uitând, de beat ce era, că însăși soția sa urma să nască în acea zi), „Balconul” (interesant text quasi-fantastic, dar în egală măsură și experiment literar îmbinat cu o fișă de observație), în „Arhitectul” (tot nervos, tot nervos, dar apreciat de către unii „prin puterea lui de a susține ideile inovative”), în „Femeia” (unde își „însușește” fără scrupule căciula unui țăran), în „Tabloul” (arătând că se „pricepe” și la artă!)

Pasiuni extreme, duse până aproape de crime sau chiar la asasinat, sunt surprinse în prozele sale: aici intră răfuiele din dragoste posesivă, dorința de a face unele rațe să zboare, inovarea unei săli cu oglinzi la primărie unde „toată lumea poate vedea pe toată lumea”, creându-se condițiile cele mai „propice pentru formarea unei conștiințe unice și imense în această sală”...

Umorul (însoțit de o subtilă satiră, și, după o zi de la redactarea acestei cronici, realizez că este și o parodiare a literaturii de acest gen) este mai mereu

Recenzii • Recenzii • Recenzii • Recenzii • Recenzii • Recenzii
 prezent, chiar și când moartea îți surâde cu toată „dantura” : a se vedea textul cu acest titlu, în care un miner cu dantura franjuri își învinge frica de moarte, prins fiind în mină de o surprare, cu ajutorul durerii, extrăgându-și singur toți dinții, toate măselele...

Mihai Pascaru reușește o schiță metafizică (fără a utiliza un limbaj sec filosofic, apelând și la regionalisme) a mentalității provinciale în sine, dar și a slăbiciunilor umane în genere... Pilduitor în acest sens este textul „Economia”, unde în trei pagini este surprins conflictul dintre intelectual (cât de mărunț o fi el) și afacerist, ultimul sfârșind la închisoare pentru delapidare.

La fel, textul „Femeia”, în care, aproximativ în maniera unora dintre schițele lui Caragiale (să zicem „Telegrame” ori „Mitică”), relatează (oarecum jurnalistic, dacă vrei o altfel de abordare) câteva momente din viața Abrudului, prin ochii și mintea unei femei născute fără picioare...

Un fel de aldanian „baron al copacilor” este personajul feminin al textului „Cheia”: Amalia Anton hotărăște să circule prin Abrud numai făcând echilibristică pe sârmă, toate blocurile și instituțiile din oraș fiind legate în rețea astfel încât tânăra „putea străbate tot orașul de la un capăt la celălalt, fără a pune piciorul pe pământ”... Finalul este deloc aldanian: fata, din protipendadă, după un accident, se căsătorește și, probabil, revine cu picioarele pe pământ.

Un adulter (ca între vecini) este tratat în manieră proprie în „Cocoșul”, crudul adevăr fiind prezent prin aceeași forță a sugestiei, în narare și dialog autorul selectând numai strictul necesar.

Constantin Cubleşan, în „prefața” sa la carte, găsește un termen poate mai potrivit: „insinuaere”. Mai exact, „verb insinuant”.

Oamenii, ca niște ființe ciudate, tot încearcă să nu fie surprinși în viețile lor secrete. Aproape toți sunt niște ipocriți, poate cu excepția primarului, ipocrit și el la o scară suprarealistă, pe care îl cam doare undeva de ce spune lumea.

„Vieți secrete” care, de fapt, nu cuprind decât câte o aventură cu câte un/o vecin/ă, coleg/ă de serviciu,

câte un furțișag, câte un viciu din lista destul de redusă a viciilor.

Câteodată secretele devin chiar dramatice ori... fatale: pentru un individ, cum este cazul inginerului agronom care moare căzând sau fiind împins într-o prăpastie sau chiar pentru existența unei așezări, aici căpătând proporțiile unei tragedii antice: un astfel de mister întâlnim în „Promisiunea”, poate cea mai reușită povestire (dacă excludem „Mama”) a volumului – răfuiala dintre doi frați, plecată de la femei, riscă să lase Geamăna-deal fără o învâțătoare. Motivul ar putea fi punct de pornire pentru un micro-roman.

Textul care dă titlul cărții este și el deosebit, prezentându-ni-l pe Andrei Dumitriu cu slăbiciunile lui, într-una dintre ultimele zile de practică studentească de teren, plecându-se de la găsierea unui cuțit pe un drum...

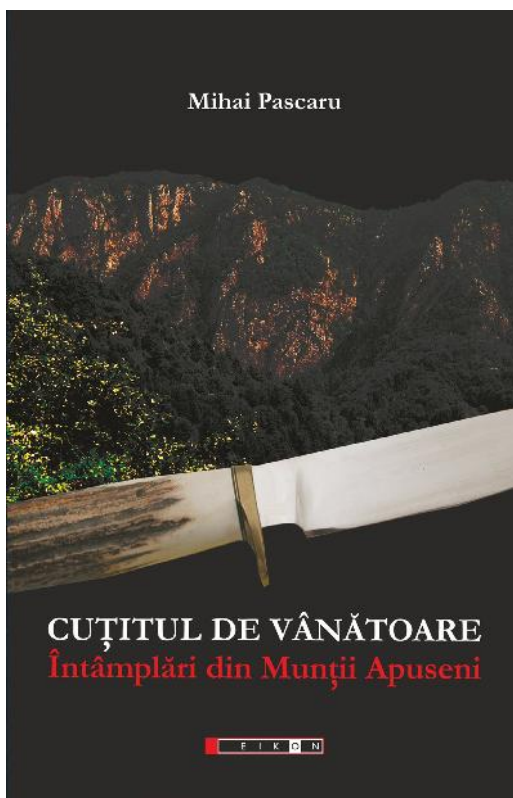
Peripețiile quasi-amoroase ale eroului (mai degrabă antierou) Jean-Marie din ultimul text al volumului ni-l arată pe Mihai Pascaru ca pe un posibil Kundera (cel din „Ridicole iubiri”) autohton. Oricum, textul respectiv, intitulat „Mama”, chiar este antologic! Jean Marie ar sta foarte bine într-un dicționar al candorii, lângă un Forrest Gump sau Garp... Deși finalul, ei, da, finalul e cu atât mai surprinzător... Și te duce cu gândul la personaje bizare ale lui Süskind sau Tournier!

„Mama”, o proză care chiar merită toată atenția! Nu uitați „Mama” lui Mihai Pascaru!

Bref, cu un stil aproape inconfundabil, re-creând o lume despre care am putea spune că este una a unui suprarealism moderat, Mihai Pascaru ni se arată, ca scriitor, în ultimă instanță, nehotărât, dar sedus iremediabil de jocul secund al literaturii. Oricum, după cum este structurat și (ne)terminat „Cuțitul de vânătoare”, va urma și o continuare...

Notă:

1. Mihai Pascaru – *Cuțitul de vânătoare. Întâmplări din Munții Apuseni*, Ed. Eikon, Cluj-Napoca, 2011



Stancu, Aurel.
Agonie de sărbătoare.
 Călărași : Senior, 2011, 168 p.



Catrina Căluianu

Scriitorul Aurel Stancu oferă publicului gălățean și nu numai, în prag de sărbătoare creștină, un dar liric, volumul de poeme „Agonie de sărbătoare”.

În respectul față de lectorii săi, autorul lansează o lucrare cu aspect tipografic de excepție, cu o hârtie de aleasă calitate, plăcută la răsfoit; cuvintele sunt evidențiate printr-un font liniștitor

pentru ochiul cititorului, iar ilustrațiile sunt sugestive, conturând tema fiecărei poezii în parte.

Mai mult, opțiunea scriitorului de a traduce poemele și în alte limbi (în volumul de față în italiană și engleză) aduce un plus de valoare, permițând promovarea creațiilor literaturii române și peste hotare. Este o strategie pe care ar trebui s-o aplice atât Uniunea Scriitorilor din România, cât și Institutul Cultural Român pentru o recunoaștere internațională a valorilor literare românești.

Probabil nu întâmplător dl Stancu a ales să lanseze acest volum în perioada postului dedicat sărbătorilor de Crăciun, vreme de purificare sufletească și înălțare spirituală. Cele 41 de poeme au darul de a scoate cititorul din tumultul cotidian pentru a-i oferi un moment de meditație. Cuvintele simple îmbinate cu măiestrie artistică dau muzicalitate poemelor care pot fi privite ca o mărturisire publică a autorului.

Titlul fiind primul contact al cititorului cu o carte și esențial în decizia lui de a trece dincolo de prima copertă îi deschide creatorului oportunitatea de a-și provoca publicul, apelând la un oximoron poetic „agonie de sărbătoare”. Asocierea paradoxală a



celor două cuvinte, aparent contradictorii, încorporează mesajul poemelor. Agonia reprezintă coborârea minții poetului în străfundurile inimii sale, în timp ce sărbătoarea este versul mărturisitor ce se revarsă din sufletul poetului.

Cartea se recomandă iubitorilor de poezie autentică și celor care încă nu au trăit emoția lecturării unor poeme pline de sensibilitate și culoare.

Necula, Ionel.
Ion Petrovici : Recurențe.
 Ploiești: Premier, 121 p.

Scriitorul Ionel Necula, prin constanța sa preocupare pentru filosofi și filosofie, aduce în fața publicului o nouă lucrare consacrată mării personalități gălățene Ion Petrovici.

Filosoful, profesorul, omul politic și scriitorul Ion Petrovici este o figură marcantă pe care a dat-o Tecuciul culturii române și europene. Trebuie menționat faptul că Ion Petrovici este primul doctor în filosofie al unei universități românești, în anul 1905.

Dacă în lucrarea intitulată „Ion Petrovici în vizorul securității”, domnul Ionel Necula surprinde drama unei persoane care în lunga-i viață de 90 de ani a ajuns din respectatul profesor și apreciatul filosof în disprețuitul condamnat al închisorilor comuniste, în lucrarea intitulată „Ion Petrovici, un capitol de filosofie românească”, autorul face o cercetare asupra operei filosofice a marelui gânditor.

În volumul intitulat „Ion Petrovici : Recurențe”, domnul Ionel Necula se axează pe tema vieții și operei marelui om de cultură, înglobând, în cele 121 de pagini, mai multe articole scrise pe acest subiect în diverse reviste.

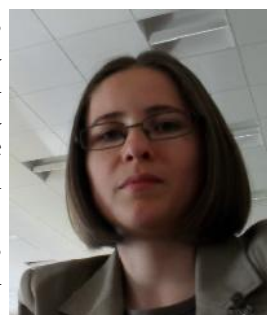
Lucrarea este structurată în patru secțiuni: *Biografia, Metafizicianul, Oratoria, Receptarea în timp.*

Secțiunea *Biografia* cuprinde cinci articole care scot în evidență unele aspecte din viața marelui tecucean. Sunt prezentate prietenia lui Ion Petrovici cu Pamfil Șeicaru, legătura filosofului cu Mircea Eliade, informații despre fratele mai mic al filosofului, date despre informatorii care îl aveau în urmărire pe filosoful Petrovici, dar și expunerea unor decizii luate de Ion Petrovici din funcția de ministru al cabinetului Antonescu.

Secțiunea *Metafizicianul* conține trei articole, în care domnul Ionel Necula face o interpretare a filosofiei lui Ion Petrovici despre ideea realismului logic, despre căutarea fundamentelor filosofice și despre compromisul filosofic din prisma teoreticianului Petrovici.

Secțiunea *Oratoria* include un articol despre activitatea lui Ion Petrovici în cadrul Radiodifuziunii Române.

Ultima secțiune, *Receptarea în timp*, cuprinde cinci articole în care sunt descrise atât editările operei lui Ion Petrovici, cât și editările și reeditările operelor despre marele gânditor, scriitorul Ionel Necula readucând în actualitate și reîmprospătând numele filosofului Ion Petrovici, interzis prea multă vreme.



Leonica Roman

Galațiul la începutul veacului al XX-lea fragmente din impresiile unei străine¹ (I)

Decembrie 1910
Întoarcerea la Galați – Jurnalul unei săptămâni – Vizitiul rus – Puncte de suspensie – Vizita la Sf. Vineri – Baia comunală – Mâncarea românească

Galați, joi (ziua lui Jupiter)

Ieri, Alexandru, fratele Olgăi, m-a întrebat dacă mi-ar face plăcere să-i acompaniez pe Olga și pe el în dimineața aceasta într-o plimbare prin țară al cărei obiectiv era să asist la o ceremonie locală care se gândea el că ar putea să mă intereseze. Acest lucru a fost suficient ca să mă facă să mă trezesc mai devreme de ora 6, asta spre consternarea întregii familii și uimirea lui B(2), care prezisese foarte sigur de el că entuziasmul meu se va evapora peste noapte.

Companionii mei au ajuns la timp, conducând până la poartă, plini de cutezanță, unul din cele mai elegante vehicule pe care cu greu putea crede cineva că le poate închiria. Caii de rasă pură sunt îngrijiiți la perfecție, cozile lor sunt lungi și coamele lor foarte pitorești, revărsate, cu hamurile și cu echipamentul desăvârșite. Șeile lor, frumos capitonate, sunt demne de niște armăsari și vizitii ruși sunt unele dintre cele mai remarcabile figuri din Galați. Sunt înveșmântați în cape de catifea albastră, ample, până la glezne, cu o eșarfă din satin roz sau albastru deschis ale cărei margini plutesc spre spate, încinse în jurul taliilor lor ample. Hainele lor, în special la ocazii festive, sunt încheiate de un rând dublu de bumbi de argint, care sunt așezați pe diagonală, în față, pornind de la umăr până la talie. (p. 51) Părul lor, de culoarea paielor, este tuns după un model olandez ceea ce le conferă fețelor lor îmbujorate și late un aspect ciudat de copilăros, în pofida ridurilor. Pe capete, ei poartă chipiuri. Toți acești vizitii fac parte dintr-o mică sectă religioasă – scapetii. Alungați din Rusia din cauza convingerilor și practicilor lor ciudate, ei s-au stabilit aici și în București și se ocupă, în exclusivitate, de creșterea cailor de prăsilă, de vinderea lor și de curse (...). (p. 52).

Vineri (ziua lui Venus)

În Galați este o biserică foarte cunoscută numită „Sfânta Vineri” a cărei principală atracție este o icoană care diferă de majoritatea icoanelor pentru că nu este placată cu metal, ci este o simplă pictură,

de dimensiuni apreciabile, atât de întunecată și de înnegrită de fum, încât cineva nu-i poate distinge subiectul, deși contururile vagi sugerează capul și bustul unui om cu o glugă. (p. 53-54)

Această pictură este faimoasă, pentru că ar fi făcătoare de minuni. Dacă cineva are o mare dorință sau o incertitudine cu privire la rezultatul unei acțiuni, se duce la biserică și lipește de icoană o monedă de 5 bani (o monedă de 5 bani este din nichel și are un orificiu în mijloc, fiind echivalentul unui cent). Dacă rămâne lipită timp de un minut înainte de a cădea în caseta de dedesubt, dorința se va îndeplini sau acțiunea va avea succes. Înainte de aceasta se obișnuiește ca să se aprindă o lumânare ori două sau să se facă o pomană pentru a avea succes! Persoanele sceptice spun că preoții consideră că este folositoare, din când în când, acoperirea icoanei cu un strat de ceară care să o protejeze.

În perioada când nu eram sigură că aş fi putut să mă întorc în America în iunie trecut, Ninitza B a sugerat să mergem la Sf. Vineri și să găsim răspuns la icoană. Zis și făcut. Moneda ei și a mea s-au lipit bine, înainte de a cădea, cu zgomot, în casetă. Eram foarte bucuroase și eu eram curioasă să aflu ceea ce ea își dorise. Mi-a mărturisit că fusese îndrăgostită de un ofițer din armată, dar nu se putuseră căsători pentru că el era sărac, iar părinții ei nu erau destul de înstăriți încât să îi dea dota pe care legile o cereau în astfel de

cazuri. (p. 54)

Note:

1. La începutul secolului al XX-lea, Ethel Greening Pantazzi a fost singura cetățeană de origine canadiană care a trăit în România. Impresiile acesteia despre viața sa în România, înainte și în timpul Primului Război Mondial, și în special despre Galați sunt prezentate în volumul *Romania in Light and Shadow* (România în lumină și umbră) care a fost publicat la Londra, în 1921 (Pantazzi, Ethel Greening. *Romania in Light and Shadow*. London : T. Fischer Unwin Ltd, [1921]. 279 p. : h, [21] f. pl.), disponibil în cadrul Compartimentului Colecții Speciale al Bibliotecii V.A. Urechia Galați, cota F.G. II 34.869.

2. B., adică Basil Pantazzi, soțul autoarei, care a fost Comandorul și Directorul Afacerilor Navale. Acesta a fost unul din cei 62 de prizonieri eliberați de la Odessa, în 1918, astfel fiind salvați de la o moarte sigură.

(Va urma)

Traducere, adaptare și note **Ioana Chicu**

Pictori gălățeni de altădată**Lucia Cosmescu-Vasilu****Corneliu Stoica**

feminin”, înființat în 1927) înregistrează la loc de cinste numele Luciei Cosmescu-Vasilu, pictoriță și graficiană de o rară sensibilitate, forță coloristică și precizie a desenului, un nume care, din păcate, așa cum sublinia Zoe Dumitrescu Bușulenga, „a răsunat prea de timpuriu ca o amintire, din pricina unui sfârșit prematur de viață”. Nume care, tot ea precizează, „este susținut până astăzi însă și, probabil, mereu de-acum înainte, printr-o operă vie și personală, mai stabilă și mai de durată decât existența însăși” (Zoe Dumitrescu-Bușulenga – Lucia Cosmescu, în „România literară”, 6 septembrie 1979).

Noi, gălățenii, îi alăturăm numele pictoriței unor alte personalități feminine notorii pornite în drumul lor artistic de pe meleagurile de la Dunărea de Jos: Dorotheia (Lola) Schmierer-Roth, Jeanne Coppel, Georgeta Arămescu-Anderson, Ileana Rădulescu, Florica Hotnog-Tătulescu, Diana Schor, Mala Zamfirescu-Bedivan, Elena Haschke Marinescu, Gina Hagiuc etc. Personalități care, fiecare în felul său, au adăugat sânge proaspăt pentru înnoirea artei, cucerindu-și definitiv un loc în istoria plasticii românești sau universale.

Lucia Cosmescu s-a născut în Galați, într-o casă din strada Balaban nr. 54, la 2 decembrie 1916, în familia medicului militar Gheorghe Vasiliu și a Mariei Vasiliu, născută Diaconescu. În actul de naștere prenumele ei este Lucia Ecaterina (Arhiva Primăriei Municipiului Galați, Registrul stării

civile pentru născuți pe anul 1916, act de naștere nr. 1947). A urmat cursurile liceale la Buzău și București, după care s-a înscris la Academia de Arte Frumoase din Capitală. Aici a studiat în clasa pictorului Francisc Șirato. În paralel, a frecventat și cursurile Facultății de Litere din cadrul Universității din București, obținând în 1939 cele două diplome de licență cu nota maximă. A debutat în același an cu lucrări expuse pe simezele Salonului oficial. În 1941 s-a căsătorit cu Dimitrie Cosmescu, atașat de legăție la Ministerul Afacerilor Externe. După cel de-al doilea război mondial a fost prezentă cu regularitate în expoziții de grup și colective din țară și din străinătate: Berlin, Bratislava, Praga (1960), Cairo, Damasc, Alexandria (1961), Tokio (1963), Moscova, Varșovia (1964), Torino, Viena, Padova, Beirut (1967), Sollingen, Tel Aviv, Linz (1968), Londra, Torino, Viena, Padova, Beirut (1969). A fost distinsă cu Ordinul Meritul Cultural (1968).

O boală necruțătoare a răpus-o prematur la 5 august 1969, la București. Nu împlinise nici 53 de ani. „Lucia Cosmescu, pictoriță și graficiană de valoare, scria Petru Comarnescu la moartea acesteia, lasă multe regrete în urma ei. A fost o ființă distinsă, inteligentă, cultă, iubitoare nu numai de arta ei, dar și de muzică și literatură” (Petru Comarnescu – Lucia Cosmescu, în „România literară”, nr. 35, 28 august, 1968, p. 28).

În timpul vieții artista și-a organizat patru expoziții personale, deschise în București la Galeria Krețulescu (1946), Sala „Universul”

(1956) și la Galeria „Simeza” (1960, 1962). Postum i-au fost organizate trei retrospective, tot la București, la Ateneul Român (1976), la Muzeul Colecțiilor de Artă (1993) și la Galeria „Dialog” a Primăriei Sectorului II (2006), curatorul acesteia din urmă fiind Ruxandra Garofeanu. Despre creația sa au scris importante personalități ale culturii românești: Nicolae Argintescu-Amza, Maria Cătunescu, Petru Comarnescu, Cella Delavrancea, Ion Vlasiu, Zoe Dumitrescu-Bușulenga, Valentin Ciucă ș.a.

Lucia Cosmescu,
Autoportret cu pălărie

Lucia Cosmescu s-a afirmat mai întâi cu lucrări executate în ulei, acuarelă, tempera și guașă. Ulterior a început să cultive și gravura, mai ales în acvaforte și acvatinta, ajungând și în aceste tehnici la realizări remarcabile. Registrul tematic al operei sale este bogat și variat. A fost o îndrăgostită de natură, a iubit și a pictat muntele, marea, câmpia, stepa dobrogeană, s-a apropiat de om și l-a surprins în diferite ipostaze, a immortalizat obiceiuri și ceremonii ale locuitorilor satului românesc, în special din zona Năsăudului, a adus în prim-plan frumusețea portului popular și aspecte ale vieții rustice. Dar artista a reținut în pictura și grafica sa și secvențe ale peisajului citadin din București, Brașov, Sibiu

și din alte orașe ale țării, episoade din activitatea muncitorilor și țăranilor, a abordat teme inspirate de muzică, impresii de la concerte etc. Lumea reală, de care artista nu se desparte niciodată, este pătrunsă în ceea ce are ea esențial, acuitatea spiritului de observație este exemplară, transpunerile plastice îmbracă veșmântul unei viziuni

originale, închegate în imagini bine studiate. Petru Comarnescu remarcă în creația sa „*spiritul de finețe și poezie*”, capacitatea de a conferi oamenilor ceva din măreția naturii, sculptorul Ion Vlasiu, care i-a realizat și un admirabil portret, aflat în colecția Muzeului de Artă din Constanța, apreciază „*acel sentiment al vieții, acea tandrețe fără umbre, exprimate cu franchețe, cu cea mai sinceră dăruire de sine*”, în timp ce pianista și scriitoarea Cella Delavrancea arată că predominante sunt la Lucia Cosmescu „*o mare vervă coloristică și o siguranță în desen*” ce-i amintește de arta japoneză.

Spirit profund și dinamic, receptivă la realitățile din jurul său, Lucia Cosmescu recurge adeseori la stilizare, construiește imagini monumentale, pline de prospețime și puritate, coerente, echilibrate, cu ecouri uneori din iconografia bizantină, alteori coborând parcă din basmele populare românești. Ciclul folcloric, în care strălucesc tablouri precum „Pădurencele”, „Femeie cu zgârdar”, tripticul „Nunta”, „Poveste”, „Vânătoare” etc. lasă să se vadă fascinația artistei în fața frumuseții portului popular din

zona Transilvaniei și Maramureșului, măiestria cu care a surprins atmosfera de baladă a locurilor sau alunecarea într-un spațiu fantastic. Multele sale portrete de adulți și copii, autoportretele dezvăluie calitățile artistei de a sonda zonele adânci ale umanului și de a aduce la suprafață trăsături esențiale ale psihologiei personajelor. În pictura sa, tradiționalul conviețuiește alături de modern, desenul și culoarea merg mână în mână, ordonarea elementelor este făcută în structuri orizontale, dar și pe o linie ascensională, mai ales în peisajele montane, unde și casele au acoperișuri aidoma unor clopuri.

Despre Lucia Cosmescu generațiile tinere cunosc puțin sau deloc. Deși artista și-a încheiat

prematur periplul terestru, ea a lăsat în urmă o operă valoroasă, din care, așa cum bine subliniază Zoe Dumitrescu-Bușulenga, „*refacem drumul unei creații pasionante, întreprinse cu dragoste și probitate, și în a cărei diversitate profund unitară regăsim, ca în opera artiștilor autentici, permanențele de gândire și simțire, precum și coordonatele stilistice*

exprimând o profundă specificitate națională. Mergând în ritmurile înalte ale vremii sale, înzestrata pictoriță și graficiană ne-a lăsat mărturia unei participări neobosite la iureșul solicitărilor contemporane, transpusă într-o viziune proprie de reale adâncimi și exprimată cu mijloacele acelea adevărate ale artei care ne vor convinge și ne vor emoționa întotdeauna” (Zoe Dumitrescu Bușulenga, art. cit.).

N-ar fi rău dacă în viitor „Muzeul de Artă Vizuală” din orașul nostru i-ar organiza și în urbea ei natală o expoziție retrospectivă. Ar fi un act de restituire a unei opere care merită să fie cunoscută în dimensiunile ei adevărate.



Peisaj din Sibiu, acuarelă



Cană cu flori, tehnică mixtă pe hârtie

Trixy Checais - un balerin pentru eternitate



Roczana Irimia *plăcut și după cum vedeți l-am păstrat în toată această existență foarte accidentată*, menționa artistul într-un interviu acordat scriitorului Lucian Cursaru.

În 1928, după ce a văzut-o dansând pe Josephine Backer, renumita cântăreață și dansatoare de music-hall, venită în turneu la București, a imitat-o în fața colegilor, lăsându-i perplecși. Dar ceea ce l-a determinat cu adevărat să aleagă cariera de balerin a fost vizionarea unui recital de dans dat de Floria Capsali și Gabriel Negri, care a constituit pentru el o provocare.

Respectând dorința familiei de a urma o carieră diplomatică respectabilă, a studiat inițial la Facultatea de Drept din București, reorientându-se ulterior spre Institutul de Arte Plastice. Renumitul critic de artă Petru Comarnescu remarcă, într-un articol dedicat expoziției de la Ateneul Român, în numărul 2 din 1 februarie 1942 al „Revistei Fundațiilor Regale”, faptul că D. Checais este „un nume care începe să se impună, gravor și colorist sensibil”.

A studiat arta dansului cu Floria Capsali, iar

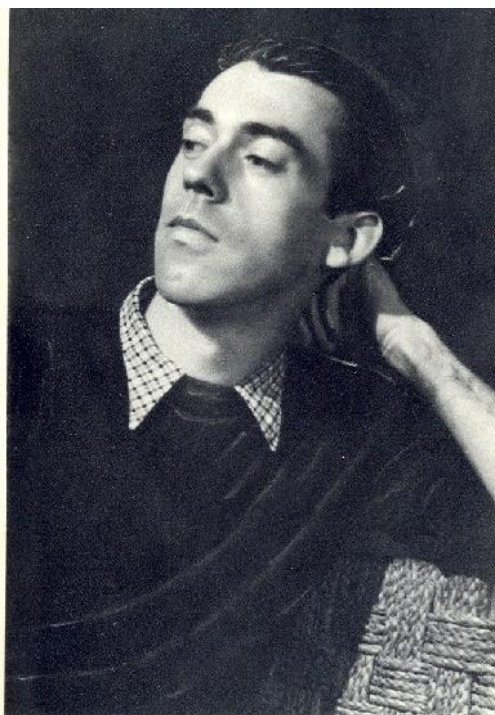
Eu m-am socotit întotdeauna un răsfățat al lui (publicului), de aceea am și dansat cu dăruire, cu trăire totală, cu o mare plăcere.

Trixy Checais, pe numele adevărat Dumitru Checais, s-a născut pe 22 decembrie 1914 în Pitești. „Trixy mi-au spus colegii de școală; mi-a

arta dramatică cu Marietta Sadova, Ion Manolescu și maestrul Calboreanu. Lecțiile de dans cu Grette Palucca, Mary Wigman și balerinul german Harald Kreutzberg, dansator modern și coregraf, cunoscut pentru solourile în care îmbina dansul cu mima, l-au făcut să înțeleagă factura specifică a expresionismului german.

Și-a început cariera profesională în 1938, ca solist la Opera din București, unde, printre altele, montează și dansează în „După amiaza unui faun”. Regimul comunist îi întrerupe brutal cursul vieții, în anii '50, atunci când este arestat și condamnat la muncă silnică la Canalul Dunăre - Marea Neagră.

După ispășirea pedepsei, în anii '60, ajunge la



Trixy Checais

Galați, unde rămâne coregraf al Teatrului Muzical „Nae Leonard” până spre sfârșitul vieții. Profunda cunoaștere a tuturor genurilor de balet, dublată de talentul său în arte plastice, a reprezentat pentru Teatrul Muzical „Nae Leonard” din Galați un câștig enorm, fiind realizatorul succeselor de prestigiu ale corpului de balet. În interviul menționat mai sus mărturisea: „Când am venit la Galați coregraf am început să arăt toate lipsurile pe care le descopeream. Colectivul m-a urât, m-a bârfit că eram prea sever. Acum mă iubește și mă recheamă să lucrez cu el. Eu ce pot să spun, decât că m-am angajat cu tot sufletul și talentul să-i asigur un repertoriu

bun și o exprimare artistică valoroasă. Profesia de dansator este grea, cere rezistență, ani îndelungați de pregătire, disciplină, o viață chibzuită, echilibrată, dăruire, un corp adecvat, muzicalitate.” Iar la întrebarea reporterului „Aveți nostalgia Capitalei?”, coregraful răspundea: „Vin de câteva

ori pe an să-mi văd familia, cunoscuții, dar orașul mă obosește, e poluat. Mai sunt apoi distanțele între cartiere și centru. Iubesc Galațiul care m-a adoptat; vă dați seama că stau acolo de 23 de ani. O viață.”

Trixy Checais, cel pe care Nina Cassian îl numea „cel mai mare dansator român“, a rămas un reper în peisajul dansului românesc prin limbajul coregrafic original, fiind considerat un precursor al dansului contemporan românesc. După cum aceeași Nina Cassian afirma, „a-l ignora pe magnificul Checais înseamnă a ne sărăci zestrea“. Artistul considera că „în dans tehnica nu trebuie să se simtă, ci exprimarea ideii, viziunea artistului, necesara undă de omenesc, această imagine totală” și își declara dragostea pentru dansul modern mărturisind: „Pentru mine Școala Graham și ce a urmat după ea a fost o pasiune. E linia care mi-a plăcut cel mai mult în dans.”

Personalitatea fascinantă a celui care a fost în egală măsură coregraf, dansator, scenograf, artist plastic și regizor, l-a determinat pe dansatorul, coregraful și regizorul Răzvan Mazilu să inițieze în 2008, la Centrul Național al Dansului din București, o discuție având ca temă personalitatea balerinului Trixy Checais în cadrul proiectului de documentare și consolidare a culturii coregrafice contemporane - „Sertar“. Portretul acestui personaj fascinant l-a sensibilizat și pe regizorul Tudor Giurgiu care pentru proiectul „Trixy“ a fost recompensat, în 2008, cu mențiunea specială la Festivalul Internațional de Film de la Roma, în cadrul secțiunii „La Fabrica dei Progetti”.

Într-un fragment de proză „Proiect de roman” din cartea „Confidențe fictive”, Nina Cassian ne oferă o imagine tulburătoare a lui Trixy Checais sub masca unui personaj denumit Corrado Ipcar:

„Îl chema ciudat, Corrado Ipcar – se pretindea de origine nordică (poate îl chema Konrad) – și dansa un Preludiu, pe care îl concepuse ca pe o lentă mișcare de algă, iar luminile imitau fundul de mare. Se înfășurase într-o plasă aurie, plutirile, căderile



Desen în creion de Trixy



Trixy în spectacol

erau ireal de dulci și fără de sunet, brațul înălțat părea să nu se mai termine, mâna, foarte lungă și slabă, se prelungea și pâlpaia în aer un timp infinit. Întreaga lui structură era lungă și fluidă, cu excepția picioarelor violent bărbătești, cu mușchi puternici și expresivi.”

Vraja cu care te învăluie personalitatea lui Trixy, este sintetizată perfect de criticul de artă Gina Șerbănescu, într-un articol dedicat acestuia: „Misterul generat de personalitatea lui Trixy Checais prezintă două aspecte fundamentale: pe de o parte, imposibilitatea noastră, a celor de acum, de a avea în vreun fel acces la modul în care dansa realmente, neexistând materiale filmate, pe de altă parte, forța sa de a crea un limbaj de mișcare inimitabil și extrem de actual, cu mult înaintea vremii sale.”

Maestrul, de numele căruia se leagă o seamă din realizările remarcabile ale Teatrului Muzical din Galați, figurând pe afișele a nu mai puțin de 43 de titluri (spectacole de toate genurile practicate de Teatru) în calitate de coregraf, de multe ori și în cele de scenograf și regizor, iar prin anii '60 încă și interpret, s-a stins din viață la Galați, în luna mai 1990.

Eugen Sârbu

legenda violonisticii gălățene



Laura Sava

Destinul a făcut ca Eugen Sârbu să înceapă școala la Galați, în 1957, sub îndrumarea binecunoscutului și apreciatului profesor de vioară S. Nahmanovici, la Liceul de Muzică. De la vârsta de 5 ani, tatăl său, prof. Ion Sârbu, un pasionat al acestui «miraculos instrument sonor», l-a inițiat în tainele viorii, fiindu-i apoi, pe tot parcursul carierei, cel mai exigent îndrumător și critic. Este meritul Filarmonicii gălățene și al directorului Alecu Sfetcu, fervent susținător al tinerelor talente, de a-i fi oferit micuțului violonist șansa de a debuta ca solist al Concertului de Accolay, la 29 iunie 1960, sub bagheta dirijorului Ury Schmidt și de a-l susține mai apoi prin frecvente programări în concertele simfonice, la începutul carierei sale.

Recunoașterea națională a talentului extraordinar a lui Eugen Sârbu a fost prezența sa în data de 5 decembrie 1965 în emisiunea *Dialoguri la distanță*, când a reprezentat regiunea Galați, obținând Premiul I și felicitările publice ale președintelui juriului, prof. Victor Giuleanu rectorul Conservatorului bucureștean, interpretând *Introducere și Rondo Capriccioso* de Saint Saëns alături de pianistul de excepție al Teatrului Muzical, regretatul Ion Florescu.

Eugen Sârbu a strălucit printre violoniștii generației sale, o generație de aur, din care amintim pe Silvia Marcovici, Mihaela Martin ș.a. Colaborarea sa cu orchestra gălățeană i-a sporit faima, prin participarea în 1967 la o nouă ediție a emisiunii *Dialoguri la distanță*, când a interpretat partea I din Concertul de Mendelssohn, sub bagheta dirijorului Silviu Zavulovici, obținând din nou Premiul I. Din acest moment, a fost invitat să cânte cu toate orchestrele din țară, debutând și

la București, cu Orchestra Radio, în 25 mai 1967, ca solist al Concertului nr. 2 de Wieniawski, sub bagheta lui Emanuel Elenescu. După încheierea studiilor liceale, Eugen Sârbu s-a perfecționat în cadrul Conservatorului bucureștean la clasa pedagogului Ionel Geanta, dar a studiat și cu prof. Garabet Avachian și violonistul de origine gălățeană Ștefan Gheorghiu.

Galațiul i-a oferit și oportunitatea afirmării internaționale, prin întâlnirea din cadrul Filarmonicii cu dirijorul francez A.L. Thiriet, care, după ce l-a audiat, i-a înmănat pe loc invitația de a concerta cu orchestra Conservatorului din Roubaix- Franța.

În 1970 va obține titlul de laureat și premii pentru cea mai bună interpretare a *Sonatei a III-a în caracter popular românesc*, de George Enescu, în cadrul celei de a V-a ediții a Festivalului ce poartă numele marelui muzician român. După acest succes, Eugen Sârbu va studia în străinătate la Institutul Curtis din Philadelphia în urma unei burse acordate de violonistul Yehudi Menuhin, apoi la Juillard School



Eugen Sârbu

of Music din New York sub îndrumarea marelui profesor Ivan Galamian, dar și cu Nathan Milstein și Yirah Neaman. A urmat o serie întregă de premii obținute la cele mai renumite și dificile concursuri internaționale de vioară care i-au deschis calea spre marile scene de conțer internaționale. În America a cântat cu cele mai mari orchestre din New York, San Francisco, Chicago, Los Angeles, Miami, Dallas etc., iar în Europa cu London Symphony, Royal Philharmonic, BBC, Manchester, orchestre din Germania, Franța, Italia, Polonia Belgia Olanda etc.

A revenit în țară în 1991, după 21 de ani, începând turneul său la Galați, unde a interpretat un recital alături de sora sa, pianista Carmina Sârbu. Revine deseori în orașul nostru, fiind extraordinar de sensibil la amintirile copilăriei, recunoscându-i și apreciindu-i pe foștii săi colegi de școală și prieteni, cu modestie și căldură.

Ion Miloș drama identității



**Adrian Dinu
Rachieru**

(n. 16 februarie 1930), românul plecat din Sărcia (Serbia) să cucerească lumea, a stârnit – prin operă și prin traseul biografic, spectaculos și accidentat – comentarii bogate. În pofida tânguierilor, aprecierile critice n-au lipsit. Despre poet și truda sa rodnică de tălmăcitor în câteva limbi s-au rostit voci importante, începând cu Șerban Cioculescu, de pildă. Să amintim, în treacăt, că acest „idealist incurabil” (cum l-a văzut Virgil Mihaiu) se dovedește un „martor caustic”, propunând, de fapt, un comentariu liric, coborând în concret cu o dezinvolvură cvasi-epică (Petru Poantă). Să fie aceste exerciții de luciditate, filtrând existența, argumentele unui vitalist? Punem mai degrabă sub semnul întrebării o astfel de afirmație, rostită – credem – în pripă. Dar nu putem să nu-i dăm dreptate lui Ioan Holban care, undeva, nota sec că Ion Miloș își așteaptă răbdător exegeții. Și că, pornit în căutarea identității pe suportul meditației morale, lansând aspre rechizitorii, el se dovedește mereu bătaios, robust, clamându-și *însingurarea* ca un disperat strigăt existențial, fără a capitula însă.

Într-adevăr, despre „suedez” nu s-au scris vorbele meritate. Risipim superlative pentru inițiative mult sub cota reușitelor sale, împlinind un bilanț impresionant, sporitor încă. De ce suntem, oare, zgârciți cu Ion Miloș? De ce uităm că poetul, debutând la Vârșețu cu volumul *Muguri* (1953) a refuzat poezia „de dictat”, de rețetă stalinistă și a fost obligat să aleagă calea exilului? „Anii de muguri” și de cântec s-au preschimbat în tristețe și singurătate. Acele „fragede manifestări” erau laudate de un Virgil Birou (v. *Scrisul bănațean*, nr. 6/1957); dar „vremea lui Ionel Miloș”, cel care, inevitabil, era „de partea tinerilor”, a fost marcată de eseul său *Ce-i de făcut*, găzduit în *Lumina* (nr. 6/1956; nr. 1/1957), strecurat

*Eu rătăcesc din limbă în
limbă /
Și sângherez...*

Prizat ca un poet sceptic (Romul Munteanu, 1978), instrunând coarda meditativă în registrul unei aparente simplități și privind „cu ochi noi” spectacolul existențial, mereu proaspăt și multicolor, Ion Miloș

acolo prin bunăvoința lui Traian Doban, se pare. Poetul se mărturisea: „sunt tânăr, neastâmpărat ca vântul”. În consecință, va blama absența criticii, mafiotismul literar, gașca jdanovistă, tutela bătrânilor ideologi în frunte cu „atotputernicul” Radu Flora, încercând a risipi, într-o cruciadă de ecou, negurile dogmatismului. Sinceritatea, firește, l-a costat. Au urmat bârfele exilului, calvarul suedez, zidul suspiciunilor și, în fine, în 1968, prima vizită în România pentru cel care scria: „Din embrion, cred, am vrut să vin în România”. Într-adevăr, acest om-instituție nu s-a lepădat de românită. „Nu pleca din grai” ar fi deviza urmată cu sfințenie. Dar poezia sa, *gândită*, „de meditație” (Ulf Malmquist) nu putea accepta idilizarea. În *Trei țări*, Ion Miloș constata cu luciditate dureroasă: „Eu am trei țări / Iugoslavia e moartă / România zace la spital / Suedia șchiopătează. / Eu deschid ferestrele în larg”. Sau contemplând anti-blagian satul agonice: „Eternitatea nu mai trăiește în satul meu natal”. Ca și: „tinerețea a plecat peste hotare / bătrânețea se retrage în cimitire”. Bineînțeles, consecvent acestei viziuni, și erosul devine sarcastic (cf. C. Dram), vânând o „fericire programată”.

Deși Miloș a rupt orice legătură cu literatura română din Voivodina, el trăia – cum frumos se mărturisea într-un interviu (1989) – cu „cugetul spre casă”. Și iată, fixat în Suedia, după o căsătorie sterilă, editorialicește vorbind (1959-1977), după acest lung boicot, după scurtele înseninări, iscate de apariția unor volume sau de obținerea unor importante premii, poetul cu sufletul rănit pare a fi supus unui nou exil. Cum să explicăm, altfel, absența sa din cartea lui Ștefan N. Popa, cercetând oaza românească din Voivodina cu un vigilant „ochi din afară”, sub pavăza „principiului de obiectivitate” – cum suntem preveniți? Fiindcă, *O istorie a literaturii române din Voivodina* (Ed. Libertatea, 1997) pur și simplu îl ignoră, săvârșind o strigătoare nedreptate. Încât, poetul și omul Ion Miloș, tensionat de această ecuație dilematică (om sau număr) poate scrie mâhnit, în conflict cu soarta, retras „pentru a plânge”, fugind de sine și regăsindu-se, decepționat, amenințat de pierderea identității și revigorat brusc, reizbucnind cu încăpățânarea pietrei: „să ai de toate și să nu fii nimic”. Pericolul depersonalizării, scufundarea în anonim, invazia culturii mass-media (obligându-l să „respire pe

Internet”) nu sunt doar amenințări latente. Iar sfaturile (inutile, între noi fie vorba), venite din firescul și concretul ce năvălesc în poezia sa, tinzând, totuși, spre „puritate gnomică” (cum bine observa Mircea Martin), îndemnând la o trăire „potolită”, ori la jocuri duplicitate date fiind vicleniile vieții, par covârșite de spectacolul firii, purificator. Și cheamă în sprijin, corectiv, în lupta contra timpului, refugiu în trecut, doritor a fixa clipa cotropită de beatitudine, tocmai iubirea: „Ce-ar fi viața / Dacă iubirea nu e”. Există – ne previne Ion Miloș, la atâția ani de la debut – și „toamne cu muguri”. Dincolo de „cearta cu amintirile”, dincolo de lumina și umbrele care i-au năpădit existența, poetul e confiscat de o himeră, invocând „femeia visului din mine”. Și tristețea pânditoare, și pustiul din jur

(„apele curg spre singurătate”, cum notează într-un loc) estompează chiotul vitalist. Un eros întomnat, înțelepțit, tânjitor, surdinizând violențele carnale ne reamintește că „timpul e sufletul / Însă sufletul e la spital”. Totuși, „paharul dragostei trebuie băut / Nu umplut cu duh de catedrală”. Femeia-idee, smulsă din „coasta visului”, dezleagă „muzica curcubeului”, aprinzând razele sufletului și ne învață „limba raiului”. Ea ne preumblă printr-o „grădină parfumată cu vise”, acolo unde deslușim „o melodie albă de vioară”. Invocând numele – rugăciune, acea iubire crescătoare, ținând „până va apune timpul” (devenită o „floare cosmică”),

Ion Miloș află în eros un refugiu. Se poate opune, astfel, răutății din jur, nimicului care – amenințător – se cascadează instalând vidul afectiv, în fine poate lupta cu singurătatea (care probează că „viața e rece”) și cu ispita arginților zornăitori, întreținând demonica poftă achizitivă. „Bolnav de dragoste”, poetul – trecut prin experiențe răvășitoare – deplânge acest „soare de minciună”, întins peste o lume de oameni-obiecte, în care singurătatea sângerează. În care, iată, cuvintele amăgitoare ghilotinează visătoarea, iar spiritul tranzacțional pustiește sufletele. „Banii – observă Ion Miloș – lucesc în loc de soare”; iar de poezie „doar naivii se mai ocupă”.

Să fie Ion Miloș, confruntat cu „frigul suedez”, un naiv? Nici vorbă. Poezia sa, de altitudine filosofică, sub aparența simplității, enunță adevăruri fundamentale. Și o face, parcă, în joacă. Aflat la vârsta când „iubirile fug și muzica tace”, simțindu-se străin pretutindeni

(dar mai cu seamă în „patria spirituală”, România), poetul nu dezertează; nu este un capitular, spunea, deși, în câteva ocazii, mărturisea lehamisit: „cu destinul nimeni nu se poate bate”. Cel care „în trei limbi” s-a bătut cu destinul condensează o dramă existențială și intelectuală; străin de regia culiselor, bucurându-se, în schimb, de obișnuita (la noi) ingratitude a contemporanilor, Ion Miloș nu este un învins. Răbdătorul poet speră: că fără a face război pe seama dizidenței va obține cetățenia română, că va fi apreciat acasă, că, realizând un tur de forță, va poposi în librării cu alte titluri. N-ar trebui, credem, să lăsăm pe seama celor care vin, tropăind nerăbdători la porțile literaturii, puțința unui gest reparator. Dar, în fond, ce-ar putea face un nealiniat, înarmat doar cu răbdare și har? Să

scrie, neapărat, spunând „vorbele pe față”, știind prea bine că, din păcate, nici ura nu obosește iar „măcinarea” elitelor, hărțuielile de grup și războaiele de mahala se poartă cu o iresponsabilă voioșie la meridianul balcanic. Și nici nu vor conțeni curând.

Până atunci să observăm că alții n-au ezitat să-i recunoască meritele. Tommy Olofsson descoperea în cărțile lui Miloș o „poezie veritabilă”, urcând în Parnasul suedez (cum profetea Mats Granger). Cel care a învățat limba suedeză „din mânie” (mărturisea într-un interviu) o stăpânește acum suveran (K. Möller) și, prin mobilitatea stărilor sufletești, prin mulțimea traducerilor

și, îndeosebi, prin concepția asupra vieții, izbitor-diferită, „împinge granițele” (Kurt Bladh). În fine, să mai amintim că tragismul cotidian, tras într-o „filozofie subtilă” (Jim Burnes), cu iz aforistic îl îndreptățește pe Ion Miloș să propună volumul selectiv *Prin urechile acului* (Forest Books, 1990) din care John Agard a reținut pentru *Antologia poeziei Universale* (1995) faimoasa de-acum *Don't ask me* (Nu mă întreba), o poezie migratoare prezentă și în manualele suedeze. Iar Miloș este acolo unicul reprezentant al spațiului central și est-european. De la ivirea volumului *Eterna aurora* (Ed. Univers, 1977), primul lui titlu la noi, au trecut ceva ani. Harnicul Miloș a tradus peste două sute de poezi români și a adus „servicii enorme”, necunoscute aproape, să recunoaștem cu jenă, culturii noastre. Dar statura sa poetică crește. Încercând să împace „Nordul” și „Sufletul”, poetul, provocând



Ion Miloș

destinul și-a asumat o traiectorie zbuciumată și ține, în pofida avertismentelor, să spună „lucrurilor pe nume”. Reținând acest îndemn, vom scrie aici apăsător că „recuperarea” lui Ion Miloș (pentru literatura română) este o urgență.

Ion Miloș și-a asumat condiția de exilat ca marcă ontologică, valorizând-o pozitiv (M. Cimpoi), „prin fapte”. Dar fondul tragic rămâne și, deseori, el hrănește o poezie lamentativă, vorbind despre o identitate frustrată, cultivând laconismul sub aparența ludismului. Ca om revoltat, ca „martor caustic”, poetul blamează lumea în care trăiește (mincinoasă, rapace etc.), asigurându-ne că o altă lume a visat. Dar nu acceptă filosofia resemnării. Bătăios, cum spuneam, Ion Miloș este un priceput regizor al propriului destin și, în pofida unui vers emblematic („Toată viața mea / N-a fost decât un șir de speranțe frânte”), izbânda sa poetică, certificată într-un spațiu plurilingv, nu poate fi pusă la îndoială. Chiar dacă poetul Ion Miloș trăiește (încă) în umbra traducătorului, ultimii ani au echilibrat raportul. Trudind pentru gloria altora, împovărându-se cu sarcina de eficient ambasador cultural, cel plecat în lume, văzut ca „un agent fără căpătâi” (v. *Gura lumii*) urmează a fi descoperit și prețuit. Fiindcă, cercetând nepărtinitor – cât se poate – peisajul literar ar trebui să observăm că poetul Ion Miloș, regretabil, figurează pe lista scriitorilor subevaluați. Vinovat este chiar poetul, cel care – ani în șir – și-a neglijat producția lirică traducând cu hărnicie. Dar nu numai el. Însinguratul din Malmö nu agreează „gândirea de grup” și, rămas în afara găștilor „cimentate”, suportă consecințele. Ele, deseori, rănesc dacă nu cad în păcatul killerismului cultural. Așadar, mai puțin cunoscut acasă, neglijat și de „furioșii” neo-revizioniști (încropind alte clasamente, vai, mincinoase), el trăiește soarta unui ins „împărțit”, tânjitor, crezând că „lumea ar trebui trăită cu inima”. Încât poezia sa, aliniată doar biologiceste și ziceismului și glisând spre metafizic prin ultimele titluri (cum observa Ioan Holban) se oferă efortului recuperator. Ea se vedește a fi o lungă autobiografie, cu pulsatiile nucleu erotic, „împăcând” visătoarea cu ironia și sarcasmul, vitriolând consumerismul fără frontiere.

Dacă la debut, comentând volumul *Muguri*, Radu Flora [vezi *Literatura românească din Voivodina*, Panorama unui sfert de veac (1946-1970), Ed. *Libertatea*, Panciova, 1971] îl trecea pe Ionel (pe-atunci) Miloș pe lista celor cu „încercări poetice sporadice”, evidențiind discursivismul, ermetismul imagistic, „răsunetul eufonic”, surprinzător, și „implicațiile narcisiste”, confirmate ulterior (exemplificând cu: „Să fiu poet și să-nfior / inimă, simțuri, minte, tot – / aceasta vreau să

pot!”), în timp, lirica lui I. Miloș s-a decantat și rafinat. Curios, plonjând în cotidianul tragic și gălgâind de concretitudine, ea se încarcă cu energie morală; pofta epicizării se resoarbe, previzibil, în aforistică. Observator atent, necruțător, caustic pe alocuri, poetul asistă la spectacolul lumii și propune exerciții de meditație gravă, vitriolând – cu „simplitate orbitoare” (nota Marian Barbu) – *utopia prosperității*. „Banii trag lumea spre soare-apune” (v. *Acum și aici*), „fleacurile tutelare” ne năpădesc, lumea – suntem avertizați – „seamănă cu un bar” (v. *E rece inelul*), în fine, „ura nu e vindecată / Și bate toba în saloane” (v. *Viitorul fără viitor*). Sunt vechile teme (obsesive), reluate într-o orchestrare ingenioasă; încât volumele din urmă evidențiază o falsă *Poetica nova* (cum e botezat un ciclu), de fapt. Poetul nu s-a schimbat și nici nu putea să se schimbe. Și nici nu era cazul de vreme ce și-a aflat (demult) matca. Ascultând *Cântecul timpului*, el contemplă, mâhnit, „lumea de piață”, știe că cititorii au dezertat și „iubirile nu se mai întâlnesc” (v. *E frig în lume*). Mai mult, întristat, pare a regreta chiar truda de o viață pusă în slujba culturii române: „Cui îi mai pasă / De Biserica culturii române / Ce-am ridicat-o în Suedia” (v. *Zburând prin viață*). Cine are îndoieli să citească articolul *Durerea literaturii române*, cules în *Lumina* (o splendidă revistă din Voivodina, acum „transfrontalieră”; vezi nr. 1/2006, p. 7-10). Acolo, Ion Miloș deplânge soarta unui neam care nu are „sentimentul actului obștesc”, care își hulește valorile, iluzionându-se că e cunoscut în lume. Sau să răsfoiască volumul *Durerea de a fi român* (2010), un lung interviu în care, provocat, poetul din Malmö se destăinuie. E oare o întâmplare că Eminescu, în volum, apărea pe meleaguri suedeze abia în 1989, cu prilejul secolului scurs de la moartea poetului? Firește, în talmăcirea lui Ion Miloș, iute blamat apoi pentru serviciile aduse „culturii ceaușiste”. N-ar fi potrivit să insistăm aici asupra acestor dureroase chestiuni. Dar e momentul să afirmăm răspicat că avem de-a face, în cazul *poetului* Ion Miloș, cu o *voce europeană*.

Poet cioranian (zicea Mircea Tomuș), de explicit tâlc moralizator, știind, totuși, că „nu există gândire mai frumoasă / Decât lumina ce surâde”, harnic traducător (a tradus, observa I. Cristofor, „cât un institut”), *înviind* o dată cu *Rădăcinile focului* (1994) și considerându-se un produs al spiritualității românești, bătăiosul Ion Miloș „lărgeste granițele”; poezia sa, dialogală, filosofardă, raționalistă, îmbrățișând laconismul ideilor și tinzând spre gnomism este însă un strigăt de durere. Din păcate, mare colecționar de premii și diplome, scoțându-și volumele la edituri fără vizibilitate, în tiraje confidentiale, Ion Miloș, temperând egoismul creatorului prin osârdia traducătorului, este un poet fără impact.

Un om al Cetății: Eugen Iordache – la 70 de ani

„Am socotit întotdeauna că este un mare privilegiu să fiu aproape de cărți.”



Otilia Badea

Născut în Vrancea, la Mărășești, pe 18 decembrie 1941, a absolvit Facultatea de Filologie din Iași, cu licență în „Limba și literatura română”. După patru ani de profesorat la Ivești, între anii 1964 – 1968, filologul Eugen Iordache s-a îndrăgostit de orașul de la Dunăre și s-a stabilit la Galați. Renunțând la „catedră”, s-a ocupat de literatură, știință, artă... și de tot ce se poate găsi într-o Catedrală a culturii... Biblioteca „V.A. Urechia” din Galați.

A parcurs toate etapele profesionale în instituția de cultură a cărei activitate o cunoștea încă din vremea studenției. Metodist, apoi bibliotecar în cadrul Biroului Informare bibliografică, a contribuit la realizarea Anuarelor bibliografice ale județului Galați și la Bibliografia monografică a localităților județului Galați, fiind șef Birou Catalogare-Indexare (1968 - 1989) și apoi șef Serviciu Dezvoltarea, evidența și prelucrarea colecțiilor (1990 - 1990).

Ca director adjunct (1992 – iul. 1997) și director al Bibliotecii „V.A. Urechia” din iulie 1997 până la pensionarea sa, în decembrie 2006, dedicat cărților și oamenilor instituției, domnia-sa a avut rezultate notabile

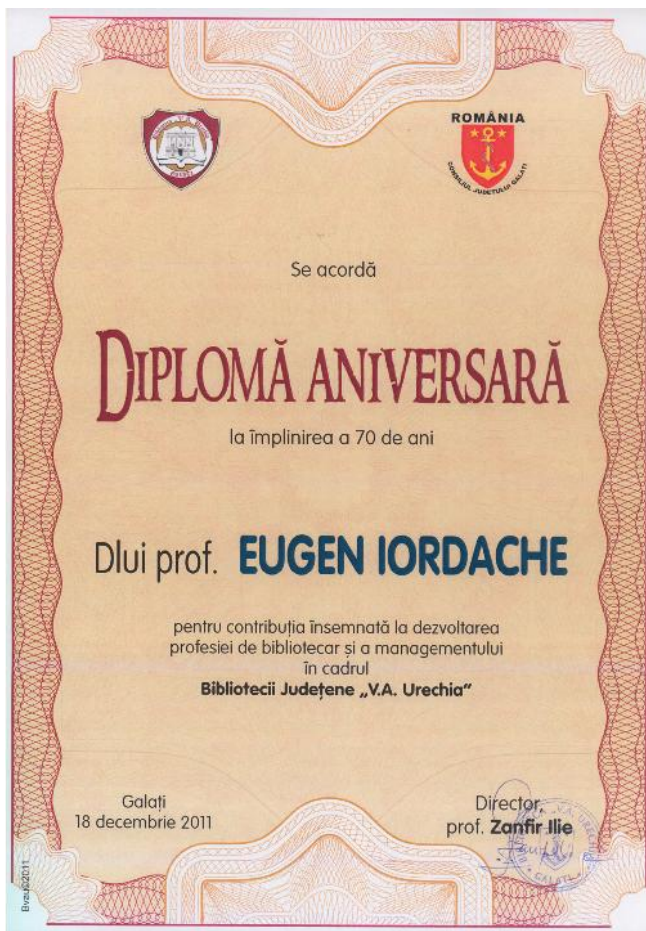
în dezvoltarea și organizarea colecțiilor de bibliotecă, informatizarea și modernizarea spațiilor instituției, a managementului acesteia, precum și în îmbunătățirea activității profesionale a bibliotecarilor, fiind membru al



Asociației Naționale a Bibliotecarilor și Bibliotecilor Publice din România (1990), membru al Biroului Executiv al ANBPR (2001- 2005) și președinte al Comisiei Profesionale din cadrul ANBPR (din 2005).

Colaborator la publicații de specialitate (Studia bibliologica, Biblioteca, Buletinul

Fundației Urechia) precum și la publicații locale, bibliotecarul Eugen Iordache a redactat în 1991 volumul 100 de ani de la înființarea Bibliotecii „V.A. Urechia” Galați, s-a ocupat de editarea



monografiei Biblioteca Publică „V.A. Urechia” Galați (vol. I, în 2002) dar și de realizarea unor cataloage de bibliotecă.

Pentru contribuția adusă domeniului bibliologiei, Eugen Iordache ocupă un onorant loc în Dicționarul Bibliologilor români (Gheorghe Buluță, Victor Petrescu și Emil Vasilescu), reprezentând cu cinste lumea cărților și a culturii gălățene.

Este unul dintre oamenii a căror viață se leagă aproape integral de viața instituției pe care a condus-o, domnia-sa aflându-se aproape patru decenii între cărți, cunoscându-le rostul, iubindu-le foșnetul familiar și respectându-le înțelepciunea. Un intelectual discret și tenace, un om de spirit, un coleg și prieten adevărat, Eugen Iordache confirmă prin propria persoană că a fi bibliotecar nu e o meserie, este un dar, pe care doar cei aleși îl primesc.

Activitate sa de manager al bibliotecii a fost recunoscută și răsplătită cu Premiul Internațional pentru Calitatea Managementului, Categoria Aur acordat Bibliotecii „V.A. Urechia” de către Business Initiative Directions, Madrid în 2003, Premiul Traian Brad pentru management performant,

din partea ANBPR (2003), Premiul de excelență acordat Bibliotecii „V.A. Urechia” de către Consiliul Județului Galați în 2004, Premiul „Profesiunea mea profesia” în cadrul Galelor Pro TV Galați, în martie 2005 și Premiul de excelență pentru merite deosebite în întreaga activitate, din partea Filialei Galați a ANBPR în 2006.

Cu ocazia pensionării, Nedelcu Oprea, fostul director al bibliotecii, timp de peste 3 decenii își exprima aprecierea față de cel căruia i-a predat stafeta:

<<Iată, al cincilea director al Bibliotecii „V.A. Urechia” (în cei 116 ani de existență) a ajuns la vârsta retragerii din activitate! Eugen Iordache a venit în anul 1968 cu gândul să fie alături de

carte și a rămas aproape patru decenii servind credincios acestui

Depozit de cultură. Este o pildă pentru cei ce slujesc sau vor veni să slujească această

Instituție de importanță națională, Biblioteca

Publică „V.A.

Urechia” din Galați.>>



Colectivul Bibliotecii „V.A. Urechia” îi dorește sănătate deplină, bucurii și satisfacții în viața personală și în familie.

Interviu cu Domnul Eugen Chebac, Președintele Consiliului Județului Galați



Domnule Eugen Chebac, sunteți, în conștiința gălățenilor, demnitarul politic cel mai reprezentativ al județului, dacă avem în vedere numărul de voturi pe care l-ați obținut la alegerile locale din 2008, pentru funcția de președinte al Consiliului Județului Galați.

Reporter: De unde „apetitul” dumneavoastră pentru politică? Considerați că politica este o profesie?

Ghiță Nazare Demnitatea pe care o exercitați are conotație politică sau este una reprezentativă pentru toți locuitorii județului?

Eugen Chebac: Politica nu trebuie să reprezinte pentru cineva care ocupă un post de conducere în administrația locală o profesie! Ea trebuie să fie un instrument care să completeze intențiile tale, ca bun conducător al administrației, de a-ți duce la bun sfârșit programul cu ajutorul căruia ai obținut voturile și încrederea cetățenilor. De aceea, pentru mine, cetățenii județului Galați nu au culoare politică, la fel cum nici primarii din județ nu au o culoare politică. Această culoare apare doar o dată la 4 ani, atunci când vin alegerile! Pasiunea mea pentru politică a apărut de multă vreme și cred că ea se desăvârșește acum, prin acest prim mandat de președinte al Consiliului Județului Galați ales pentru prima dată prin vot uninominal de către cetățeni.

R.: Care sunt principalele dimensiuni ale activității dumneavoastră de președinte al Consiliului Județului Galați?

E.C.: Mi-am dorit, încă din momentul în care am fost vicepreședinte al Consiliului, ca proiectele de dezvoltare durabilă a județului să reprezinte pentru mine o țintă, iar pentru cetățeni un mijloc de a trăi mai bine. Astfel, am luptat din orice poziție deținută de mine în organismele de cooperare regională ca proiecte ambițioase pentru județul nostru să intre în linie dreaptă pentru a fi finanțate și duse la bun sfârșit. Locuitorii din județ vă pot spune dacă am reușit sau nu și dacă este nevoie să continui această politică!

R.: CV-ul dumneavoastră relevă o experiență deosebită în scrierea, implementarea și managementul proiectelor cu finanțare externă. Referiți-vă, vă rog, la beneficiile economice, sociale, politice și culturale ale acestui demers pentru comunitatea locală!

E.C.: Bugetul județului Galați este prea mic pentru a ne putea permite investiții de amploarea celor deja finalizate de noi, sau de amploarea celor care se pregătesc să intre în implementare. De aceea, apelarea la resursele puse la dispoziție de către Uniunea Europeană a reprezentat pentru mine o prioritate de grad zero! Direcția de Dezvoltare Regională – fabrica de proiecte a Consiliului Județului Galați, așa cum îmi place să spun – este și rămâne pentru mine cea care a dimensionat și care a dus mai departe dorința mea de a dezvolta din toate punctele de vedere județul Galați. Investiții de peste 20 de milioane de euro în 2011, multe dintre ele în sfera socială, cum ar fi finalizarea Ambulatoriului de Specialitate al Spitalului Clinic de Urgență „Sf. Apostol Andrei”, realizarea festivalurilor internaționale – Festivalul Internațional de Folclor „Doina Covurluiului”, Festivalul Interetnic, Festivalul de Film sau cel de Fanfare sunt doar câteva dintre proiectele pe care le-am dus la final și sunt acum în ochii tuturor gălățenilor. Nimeni nu poate spune că nu vede cum arată acum policlinica Spitalului de Urgență. Nimeni nu poate spune că nu a auzit de festivalurile din Galați care au scos din casă zeci de mii de gălățeni vara trecută.

Aici aș putea vorbi și despre onoarea pe care Galațiul a avut-o anul trecut când a devenit o adevărată capitală culturală a Euroregiunii „Dunărea de Jos”, partenerii noștri din Republica Moldova și Ucraina, dar și vecinii noștri, din Brăila și Tulcea, alăturându-ni-se la toate manifestările pe care le-am făcut și susținând proiectele de dezvoltare euroregională.

R.: Sunt convins că vă este bine cunoscută sintagma „dezvoltare durabilă”, știute fiind preocupările dumneavoastră în acest domeniu. Dați-ne câteva argumente în acest sens.

E.C.: Poate că pentru unii dezvoltarea durabilă nu reprezintă decât o expresie, o sintagmă, trecută în vocabularul lor electoral sau în programele lor de guvernare națională sau locală. Pentru mine acest lucru înseamnă un plus de civilizație, un plus de bunăstare pentru locuitorii județului Galați. Vă aduc în față doar reabilitarea mai multor sectoare de drumuri județene, uitate de toată lumea, dar importante pentru locuitorii din aceste zone. Sunt căi de comunicații reabilite cu bani europeni și de care acum se bucură atât copiii și nepoții când își vizitează părinții sau bunicii la țară, dar și transportatorii de mărfuri sau persoane care nu mai sunt nevoiți să identifice rute ocolitoare mai bune pentru a circula. Este un singur exemplu pe care vi-l dau!

R.: Sunteți receptat drept un iubitor de cultură. Prezența dumneavoastră la multe manifestări culturale este o dovadă concludentă. Totuși, ce anume credeți că vă recomandă pentru o asemenea calitate?

E.C.: Nu am uitat niciodată dimensiunea culturală din dorințele celor care locuiesc în județul Galați. Dovadă că festivalurile promovate din 2008 aduc din ce în ce mai mulți gălățeni în fața scenelor. Nu am uitat nici de cei care trăiesc în zona rurală și am fost prezent la toate manifestările lor fie că a fost vorba de Sărbătoarea Bujorului sau de hramul bisericilor. Am fost lângă ei an de an pentru că mi-am dorit ca toți să ne bucurăm și să avem parte și de astfel de manifestări mereu, nu doar ciclic, la 4 ani!

R.: Care sunt relațiile dumneavoastră - personale și instituționale - cu principalele instituții de cultură ale județului. Ce părere aveți despre viața culturală a municipiului și a județului?

E.C.: N-aș putea vorbi eu despre relația cu instituțiile de cultură din Galați sau cu cei care le conduc. Ar fi mai bine să-i întrebați pe aceștia și așa aș putea să am și eu o evaluare a acestor relații. Cât privește viața culturală a municipiului și a județului, vă pot spune că tot ce a depins de Consiliul Județului Galați am făcut și am sprijinit orice inițiativă din acest domeniu, indiferent cine a inițiat-o. Este loc și de mai bine, dar nu trebuie să uităm că din 2008 încoace avem un Muzeu al Satului în Pădurea Gârboavele, avem un Observator Astronomic la Grădina Botanică, avem un Festival Interetnic, avem un Festival de Film și multe astfel de manifestări și obiective care au lipsit Galațiului. Vom avea un nou sediu pentru Muzeul de Artă Vizuală și o nouă Grădină Zoologică, iar dacă gălățenii îmi vor fi alături lucrurile acestea vor putea fi văzute cât de curând.

R.: Biblioteca Publică „V.A.Urechia” cunoaște o dezvoltare deosebită în ultimii ani (înființarea de noi filiale, inițierea și găzduirea unor manifestări culturale semnificative, îmbogățirea fondului de carte, înființarea Editurii, Revistei, Salonului Literar și Târgului de Carte „Axis Libri”). Cum comentați?

E.C.: Nu pot decât să mă bucur atunci când o instituție aflată sub coordonarea și având sprijinul Consiliului Județului Galați a reușit să înflorească. Poate că aprecierile elogioase ale celor ce trec pragul Bibliotecii Județene spun mult mai multe!

R.: Vă rog să identificați trei posibile variante pentru emblema culturală a Galațiului. Care considerați că ar fi valorile culturale gălățene care ar putea face parte din patrimoniul cultural național?

E.C.: Ați atins un punct sensibil pentru Galați. Nu vă ascund faptul că personalități ale județului nostru sunt prea puțin valorificate și este pentru mine un punct esențial pe care îl vreau dezvoltat în anii următori! Am reușit să facem casa memorială H. P. Bengescu de la Ivești și este un lucru îmbucurător că am redat locului mândria care-i lipsea. Nu vreau să uităm de Biserica „Sf. Precista”, un edificiu vechi, un simbol al Galațiului, o legendă a locului. Vă asigur, în schimb, că veți vedea cum o parte din edificiile culturale din Galați vor purta amprenta unor personalități reprezentative din județul nostru.

R.: Totuși, cultura gălățeană, instituțiile de cultură se confruntă cu multe probleme. Cred că și dumneavoastră le cunoașteți. Ca urmare, vă rog să vă referiți la modul în care consilierii județeni, consilierii locali, respectiv Consiliul Județului, consiliile municipale, orașenești și comunale abordează problemele culturii gălățene. Are cultura gălățeană culoare politică?

E.C.: Cultura, în general, nu trebuie să aibă culoare politică. La fel cum nici sănătatea nu trebuie să aibă culoare politică. Cred, totuși, că și celelalte foruri deliberative locale din

județul Galați au dat culturii sprijinul cerut. În ceea ce privește Consiliul Județului Galați, nu cred că s-a văzut vreo urmă de ezitare în a sprijini actul cultural. Consilierii județeni au fost alături de instituțiile de cultură ori de câte ori a fost nevoie și nu pot decât să apreciez acest lucru.

R.: Domnule Chebac, parcurgeți ultima parte a mandatului de președinte al Consiliului Județean. Anticipând un viitor bilanț, vă rog să identificați cel puțin trei fapte culturale înnobilate de personalitatea dumneavoastră, care se vor regăsi în raportul pe care îl veți elabora la sfârșitul lui 2012, la încheierea mandatului.

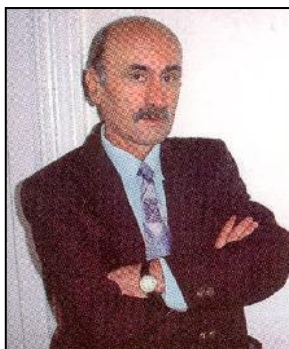
E.C.: Ar fi nedrept din partea mea să enumăr doar trei acțiuni sprijinite de Consiliul Județului Galați, dar dacă tot acest interviu a fost perceput la justa lui valoare de către cei care îl citesc ar descoperi în el mai mult de trei astfel de manifestări. Toate îmi sunt aproape de suflet și îmi doresc ca ele să fie duse mai departe, pentru că, în ceea ce mă privește, voi fi alături de gălățeni din orice parte a județului ar proveni ei!

Vă mulțumesc!



Eugen Chebac

Poetul și cioara



Ion Manea

Poetul trăia izolat în apartamentul lui de la etajul 7, nu-l interesa ce se întâmpla în juru-i, nici în bloc, nici în oraș, nici în țară, nici la Polul Sud și nici la Polul Nord, pe el îl atrăgeau doar înălțimile, gândul îl zbură spre nemărginirile firii, îi plăcea să ajungă cu simțirea până spre capătul infinitului, așa cum scrisese el în ultimul poem tastat la calculatorul nou-nouț,

cumpărat în rate. Era o așa de profundă liniște în casa lui, încât zgomotul de greier strivit al soneriei îl făcu să sară precipitat de pe scaun.

- Cine naiba sună la ora asta? întrebă el, fără să știe, de fapt, ce oră era, înainte de a deschide ușa masivă cu numele său scris mare, cu litere de bronz.

- Eu sunt, domnule poet, președintele blocului! Deschideți, s-a întâmplat ceva grav în asociația noastră!

Președintele, rămas cu un singur ochi, după un accident de mașină, era roșu la față și gâfâia, urcase, probabil, pe jos, sau îl apucaseră dintr-o dată emoțiile contactului cu singurul poet de pe scară, cel care, afundat mai tot timpul în universul său liric, ieșea foarte rar și doar noaptea, creând în jurul său un mister de nedescris.

- Problema e, continuă el, în timp ce poetul ieșea în hol, că în plopul nostru din față și-a făcut cuib o cioară și croncănește tare domnule, de nu se mai poate odihni lumea și mai și pătează oamenii și copiii pe haine, când trec ei spre școală, pe sub copac...

- Domnule președinte, rosti grav și vădit deranjat poetul, dumneata crezi că unui intelectual ca mine îi poate sta gândul la ciori și la alte bazaconii?

- Vecine, schimbă tonul oficialul, uite care-i treaba! Noi, toți locatarii, știm că sunteți un mare creator și vă respectăm nespuse pentru asta, dar tocmai de aceea, pentru că aveți multe idei, am venit. Numai dumneavoastră ne puteți salva! Veniți să vedeți situația la fața locului, toată lumea e strânsă în jurul plopului, haideti să ne dați o idee de ajutor, rețineți, nu o mână, ci o idee, vă rugăm frumos, salvați-ne!

Îndușat de aceste vorbe, poetul cobori alături de președinte și fu primit de grupul de locatarii în tăcere și cu mult respect. În timpul respectiv, cioara din plop chiar croncănea, ceea ce dovedea că spusele președintelui fuseseră cât se poate de reale.

- Să-i stricăm cuibul, cioara dracului! strigă un bărbat în trening, luând de pe jos o piatră.

- Fără violență! Oameni buni, avem deasupra noastră, chiar dacă țipă și ne pătează, o ființă! îl potoli o doamnă în șlapi albaștri.

- Eu zic să chemăm un vânător și s-o împuște legal! se auzi o altă părere.

- De omorât e simplu, interveni președintele,

important este de a o îndepărta de urechile și hainele noastre, în acest sens trebuie găsită o soluție constructivă... Știți dumneavoastră că o cioară poate trăi până la trei sute de ani și chiar mai mult? Cine știe ce lucruri istorice, ce imagini unice i s-au întipărit pe retine, iar noi s-o împușcăm?

În acel moment interveni un locatar mai nou, tocmai emigrase din Basarabia și abia se mutase în bloc.

- Eu vă zic că, în limba rusă, cioară înseamnă numaidecât voronin... Și sunt de acord cu vânătorul, să vină și să-i tragă una-n cioc, afurisită comunistă!

- Fără politizări! sări ca ars vicepreședintele blocului, un fost lider de partid. Există organisme speciale pentru așa ceva!

- Are dreptate dumnealui! se exprimă graseiat o domnișoară în mov, să chemăm ecologiștii și Protecția Animalelor!

- Dar ce, cioara-i animal? întrebă un elev care tocmai luase bacalaureatul cu notă maximă.

- Domnilor, să nu cădem în derizoriu! Eu zic să tăiem plopul. Și-așa face puf de ne intră în suflet și-n nas. Să punem, un corcoduș în locul lui! zise unul care venea tocmai atunci dinspre barul din cartier.

- Ca să faci dumneata rachiul! îl înțepă o duduiță.

- Eu zic să mă lăsați pe mine să încerc, interveni, timid, un tânăr, electrician la Teatrul Dramatic. Iau o perucă de la noi, de la recuzită, îmbrac și un costum de clovn, să nu mă recunoască, urc în copac și smulg cioara din cuib!

- Și dacă are ou? întrebă o femeie însărcinată.

- Gata cu glumele și cu aiurelile! reveni, cu un glas autoritar, președintele. Eu zic să-i dăm cuvântul domnului poet, numai dumnealui ne poate salva...

Fără a clipi și fără măcar să-și dreagă glasul, acesta zise:

- E simplu, ca lumina zilei, cetățeni! Trebuie să mutăm blocul cât mai departe de cioară!

După un moment de totală uluială, un ropot de aplauze și un cor de ovații îl copleșiră pur și simplu pe poet.

- Iată soluția! pecetlui președintele concluzia întrunirii. O singură rugămintă mai avem către domnul poet, să ne redacteze dumnealui cererea către Serviciul de Mutare a Blocurilor, de pe lângă Primărie...

Cel invocat aprobă din cap, urcă în apartament, scrisese cererea și i-o înmână președintelui, care și fugi cu ea la Primărie. În scurt timp, aceasta trimise spre bloc toate utilajele necesare mutării.

A doua zi, spre prânz, poetul lucra în tăcere la calculatorul său, se vedea pe chip că este iarăși sedus de înălțimi siderale și de capătul de neatins al infinitului, când simți o legănare plăcută și un trepidat de motor ideal calibrat, iar pe fundalul sonor, un croncănit de cioară din ce în ce mai îndepărtat, tot mai încet și tot mai insesizabil... A înțeles atunci că blocul tocmai se îndepărta de plop și de cioara de-acum ocrotită de lege și de piatra răufăcătorului...

Surâsuri migdalate (VI)

- aforisme -



Vasile Ghica

A sprijini nonvalorile în artă e similar cu furajarea șobolanilor în agricultură.
*

Scriitorii mediocri nu pot supraviețui decât în parodiile altora.
*

Din păcate, o parte a artei contemporane nu prea duhnește a sublim.
*

Oricărui cronicar de artă îi pot înmuguri gânduri de ayatolah.
*

Cu ceai de sunătoare nu poți recepta o poezie scrisă la temperatura coniacului.
*

A rupe condeiul unui scriitor e ca și cum i-ai răpi unei târfe trotuarul.
*

În artă contează drapelul, nu solda.
*

Arta contemporană încearcă uneori să asorteze măămăliga cu șampania.
*

Poeții contemporani își afișează creațiile prin metrouri. Deși cele mai duioase clipe și le petrece omul la W.C.
*

Într-o pădure sunt câteva privighetori și foarte mulți guguștiuci. Nici în artă nu este altfel.
*

Unde sunt cărțile care să-i determine pe oameni să-și vândă televizoarele?
*

Poeții contemporani se înjură fără să se mai citească unii pe alții.
*

În artă, dacă nu mănânci jar la timp, rămâi definitiv răpciugă.
*

În artă încap și cârciuma și altarul.
*

Poezia poate face dintr-un instinct o aripă de curcubeu.

Orice debutant are în barbă firimituri din operele înaintașilor.
*

Cartea care nu-și propune să schimbe lumea este un rebut, o blasfemie.
*

Relația scriitor-critic seamănă uneori cu cea dintre copac și câine.
*

Cartea debutantului merge spre librării precum fecioara la primul ei bal.
*

Nici un creator modern nu mai poate să-și sacrifice, asemenea Meșterului Manole, soția. Deși mulți ar fi dispuși să o facă.
*

În artă procentul de perisabilități este uneori mai mare decât în alimentația publică.
*

Nici lectura și nici călătoriile nu reușesc să frăgezească șunca de pe creierul ignorantului arogant.
*

Arta trebuie să fie un ghimpe în coasta neantului.
*

În artă, ori sugerezi, ori enervezi.
*

Dintre toți mincinoșii mapamondului, numai o parte dintre ei fac literatură.
*

Există o diviziune a muncii și în artă. Unii șoptesc în poezie, alții urlă prin redacții.
*

Arta ar mai putea întârzia puțin reîntoarcerea noastră în copaci.
*

Uneori, în artă e ca în totalitarism. Ierarhiile antume nu mai pot fi modificate decât de Dumnezeu.
*

Va mai conduce arta balul?
*

Mercantilismul transformă și arta în cârnați.
*

Optimismul însiropează arta. Capodoperele țâșnesc din disperare.

Poeme



Viorel Dinescu

Deschideri

Din fericire-am ocrotit
scânteia
Ce-n pieptul tuturor de
veci se zbate
De când mi-a apărut în
vers Femeia
Ca un ecou al tău, Eter-
nitate

Pe care Firea-ntreagă îl
conjură
Ca să-i redea întreaga
demnitate
Și ca o flacăra prea naltă
și prea pură
Care-a plutit cândva peste abisuri

Să luminezi străvechea impostură
Enigma-acestor magice înscrisuri
În care oameni de țărână și durere
Trăiau etern în umbra unor visuri

O, Beatrix, supremă-inițiere
Simbol înalt al Logicii și-al Firii
Făptură în contururi efemere
Te iert de legăturile Iubirii.

De îndoieli ce-au fost doar ale mele
Ca să mă porți pe aripa Gândirii

Și-ți jur că n-am să mai mă-ntorc din stele.



Arginturi reci

Pe trunchiul zilei se-nfășoară
O clipă cu aripi de seară

Ca niște păsări cafenii
Cresc văluri mari de insomnii

Un iaz de purpură se-ntinse
Pe coapsa dealurilor ninse

Ascultă, cresc lăstarii serii
În rana-adâncă a tăcerii

Și luna cu arginturi reci
Se varsă lent peste poteci

Un fulger alb pulsează
rar
La polul unui gând
fugar

Apoi dispare orice stea
În Țara Nimănui, și-a
mea

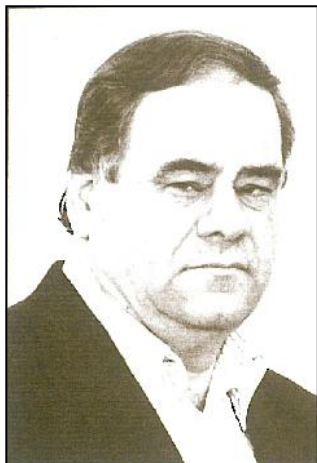
Singurătate

Stă zdrențuită luna plină
Pe linia sonoră unde bat
Mari orologii de lumină
Pe orizontul alb, înjunghiat

Pe frunte îmi răsare-n crugul serii
Singurătatea mea esențială
Iar frica - neagră ramură-a tăcerii -
Se-ntinde ca o pată de cerneală

Am rătăcit la margine de stele
Iar ceasul Vremii-n grele ziduri bate
Și știm demult că dincolo de ele
E-același chip al tău, singurătate

Când voi pleca din calea-aceasta umbră
Am să m-ascund în propria mea umbră.



Aurel Stancu

Poeme

rostire însângerată

urc și cobor în mine prin furtuni
de lucruri simple întâmplări cuvinte
strânse în răsuciri cu noduri gordiene

nu-i pasă nimănui de sabia care le taie
destinul se face ghem de spaime
rostogolite în sala speranțelor deșarte

întreb umil o piatră din caldarâm
dacă știe cine sunt sau dacă știe
din vâgăuna cărui zeu vin și plec

răspunsul întârzie în așteptarea lui
îmi imaginez că sunt locuitor
într-o altă parte a lumii
într-o altă clepsidră învolburată

răbdător orizontul îmi vânează întrebările
în care mă înveșmântez
rostire însângerată

sentimente regale

sub streșinile vremilor cad vești năucitoare
pe toate scenele teatrelor de război
răsună răcnete aplauze suspine
actorii luptă amarnic se sacrifică frumos
pentru pace de consum ieftin rapid
pentru produse de supraviețuire
fără pretenții fără ordine și fără medalii

mame născătoare interpretează ploii
ninsori sublime de aici de acolo de dincolo
zei adânci și înalți bucurii simple
datorii scrise pe frunte cu monede
cu semnături sonore abel abel abel frate frate

pe paturile armelor morții cât orizontul
afișele erotice par proiectile
de veșnică resemnare pentru ochii noștri

printre evenimente abia avem timp și spațiu
să respirăm împreună
să ne regăsim în exilul sensurilor
vânați de sentimente regale

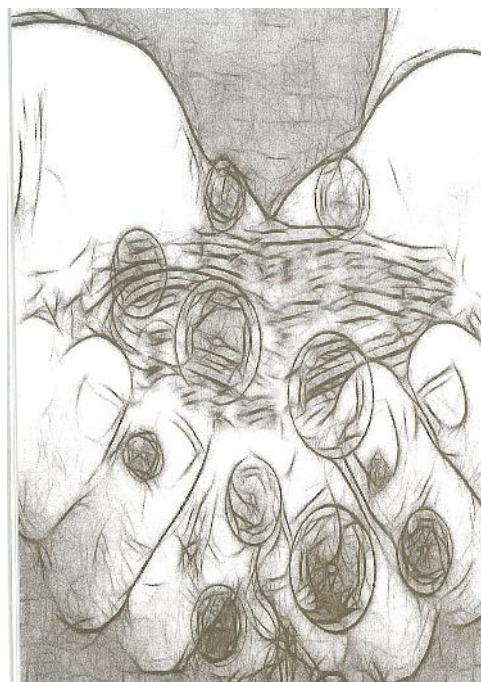
năluci în mâinile noastre

curge timpul curge spațiul curge cuvântul
agale năvalnic matca ispitelor este nesfârșită
în ea se nasc sensuri efemeride
generații minerale de dragoste de iertare
și de moarte în glastra cărnii

din duh și din nimic
se ridică sfidătoare o specie nouă
îi zornăie hormonii cifrele îi stau drepte
poligoanele cu bani îi sunt vise
caută și vei găsi
respiră
de celelalte se ocupă Dumnezeu
după ce consultă lista finală

accept să mă las folosit
din cap până-n picioare și în interior
cu gândul să nu fac rău nimănui
oricum ziua de mâine e tot o război
nu știu
a ta
nu știu a cui

probez un scut cu vertebre pe el sub el
cu blestem de lumină și de întuneric
suntem năluci în mâinile noastre



Poeme



Coriolan Păunescu

Nu știu de unde glasul

Eu vin din universul crud iluminat de lună
ca o străveche stea din sfânta ei poveste
atunci când umbrele din turnuri se adună
să vadă-n ochi pădurea plecată fără veste.

Și cum cădeam în goluri din marea boltă
printre aștrii ce-i credeam demult prieteni
simțeam că întreaga noapte se revoltă
văzând copacii lumii dezgoliți de cetini.

Mă reîntâlneam cu fostele corole-n cale
ce răspândeau temute efluvii de lumină
și mă-ntrebam cum oare lunecam la vale
cu cerul ce mă strigă pe limba lui străină.

Nu știu de unde adâncu-i glas mă cheamă
când trupul greu pe unde lungi coboară
și cui ar trebui să dăm prin timpuri seamă
pentru eternitatea ce veșnic ne-nconjoară.

Încă mai cred că totul în sine se petrece
chiar de nu știu cum bate-n toamnă vântul
ori dacă viața asta prin vremea care trece
e doar perfidul mod de-a moșteni pământul.

Ca o străveche stea din sfânta ei poveste
eu vin din universul tainic iluminat de lună
să văd în ochi pădurea ce pleacă fără veste
atunci când umbrele din turnuri se adună.

Nimic nu afli

Ai plecat iubito din marea noastră carte
deși puteam să scriem atâtea împreună,
prin litere aldyne te-aș fi-nzidit departe
sub bolta înstelată din noapțile cu lună.

Nu te-am zărit demult prin zilele furate
iar azi m-ascund ca o jivină-nsângerată
între nămeți și arbori cu crengile uscate
și urmele îți caut prin lumea de-altădată.

Eu știu că te-ai jucat în paginile albastre
cum face și pisica cu ghemul ei de lână-
eram însă tot singur în gândurile noastre
dictându-le mașinii, scriindu-le de mână.

Tu ai plecat în grabă din cărțile sculptate
și eu strigam zadarnic din inima pădurii-
dar n-ai venit în șirul semnelor schimbate
iar plumbul lor mă arde în colțurile gurii.

Sunt pagini albe când lumea nu-i iubire
când încetează viața prin vreme povestită
și mă cutremur iată si nu îmi vin în fire
când descopăr cartea prin rafturi prăfuită.

Ai plecat iubito din marea noastră carte
deși puteam să scriem atâtea împreună,
prin litere aldyne te-aș fi-nzidit departe
sub bolta înstelată din noapțile cu lună.





Aura Christi

Poeme

Ca sunetele unui strigăt multiplu

E ca și cum ai locui sub un clopot
așezat cu gura în jos, căruia
nu-i găsești marginile,
deși le-ai căutat îndelung.
Ești înconjurat de o lumină
pâcloasă, ca de vată,
foșnind de milenii, neîncetat...
La un moment dat,
surd și mut, o iei la sănătoasa,
departe, acolo, în subterana din tine,
coborând, treaptă de treaptă,
printr-o lumină pâcloasă, înceată.

Parcă ai înainta printr-un clopot
cu gura întoarsă spre cer.
Nu e nimeni. Chiar nimeni.
Totul e bine. Mai bine nici că se poate.
Bezna e ca în lichidul amniotic.
Te-nfrupti din singurătatea celuilalt,
care ești tu însuși, străinul.
Apoi descrii felul în care taci.
Cineva din tine, îngrozit, așteaptă.
Așteaptă și vede cum altcineva începe
să tragă ambele clopote... Mâna-i de fier
foșnește, uruie, prin văzduh,
ca sunetele unui strigăt multiplu.

Febra

Seară. Aer încins, teribil.
Marte va crește-n fața noastră curând.
Febră. Senzația că mesteci nisip.
Fragmente de apocalipsă strivite-n delir

sub gene, ca miezul de nucă – între dinți.
Cuprinși de toropeală, îngerii își trag
sufletul pe ruguri. Zeii au ațipit.
Gol. Cerul cât o silabă.
Pustiu sau nici atât.

Rar de tot: câte o pală de vânt
trimisă de cineva, ca un suspin
al nu se știe cui, de moarte încolțit.
Totul se amestecă, se învolbură
departe de bine, departe de rău.
Aer irespirabil. Aici se trăiește
ca și când se moare. Fugi. Ascunde-te!
Lumea Ta, Doamne? O junglă
care îți taie respirația. Sau nici atât.

Pe marginea realității

Pe marginea realității: fustele în zdrențe
ale națiunii și un înger șchiop care-mi făcea
niște semne de neînțeles – asta vedeam zi de zi.
Și ploii torențiale, stârnite de lupta de clasă,
și inundații și diguri și autostrăzi măsurate în
metri...
Absurdul, sărăcia, spectacolul de prost gust,
diversiunea
au devenit pâinea națiunii de toate zilele.
Speranța întronată: răul mai mic,
transformat în ideologie de subzistență,
răul mileniului făcându-și cuib, între timp,
de la Nistru pân'la Tisa...

Noi, cei câțiva, am luat-o la sănătoasa printre
fluturi,
biblioteci și sfinți și păsări și roze și sunete...
Acolo ne facem o casă aidoma unui templu de
litere.
Casa noastră nu este de aici, nici nume nu are,
nici loc decât poate în topografia vie,
întocmită de heruvimii concediați în bloc luna
trecută.
Din lipsă de fonduri, nu știu care minister
nu le-a prelungit nu știu ce fel de acreditare...
În grădina mea, diminețile, din carnea abstractă
a rozelor, răsare câte un înger ambiguu,
îngânând peltic: Rămas bun pentru vecie!

Poeme



Eleonora Stamate

Ce-i cartea?

Ce poate fi o carte, decât un petic de cer,
pe care, cu ochii, Domnul împarte, sfințește lumina
din noi,
un ochi de soare pe chipul unui nor însingurat,
o pasăre ce trece, prin foc și dor,
o insulă albastră, unde visele dansează, în role de
cristal?
Cartea-i o catedrală în care cuvintele ating suflete,
și ele vibrează... vibrează!
salcie de vorbe ce desface mereu imagini în cuvinte,
o fereastră spre zori, ce se deschide pe pragul
speranței.
Ce-i cartea decât o ofrandă adusă secundelor,
o orgă celestă prin silabe vibrând?
Numai într-o carte... ninge cu petale!
În paginile ei, amurgul topește flori veștede,
Ca într-o reprezentație teatrală, absurdă părere,
divină uimire...
Nasc cuvinte din taina sublimului...
Sub clopotul cărții, dangățul lui cheamă văzduhul
în lumea de basm,
unde balaurii leapădă grămezi de aur, peste cuvinte...
Atâtea întâmplări și vise mărunte
descopăr ne-ncetat... doar într-o carte!
Ce-i cartea?
Fior nedeslușit... fără de moarte!

De câte ori

De câte ori se va deschide cartea,
va sângera poemul,
va-ncărunți și scrisul;
mă vei trăi în haine albe ca zăpada,
Când va-nceta și ultima ninsoare
să mai cadă!
Voi zbura cu aripi de vers
Ca să poposesc în insula tăcerii,
Voi anina flori mii de câmpie
la urechea copacilor,
de culoarea literelor
da, la urechea lor,
a copacilor fulgerați
de inimi arzânde ...

Din amintiri

Din amintiri, te-am adunat,
Și toamna,
te dau frunzelor drept ram,
Când ziua mă surprinde
înțeleg,
știi bine,
Că, adunând filă după filă,
din amintiri,
mă regăsesc
pe mine!

Cheamă-mă

Cheamă-mă să-mi pun tâmpla
la rădăcina cuvântului,
îmbracă-mă, oricând,
cu pagini nescrise
din viața ta,
între file voi vedea
cum se înalță păduri de liane
de doruri firave,
doar noaptea, ceas de ceas,
voi simți, cu fiecă filă găsită,
că se unește
cerul cu pământul
într-un singur glas



Ion Băcu

Poeme

Lângă tăcere suferința sfâșie ninsoarea

Singurătatea curgătoare trebuie să curgă
 altminteri dezlipește vina de adierea vechimii/
 Înlantrul răpirii delta veciei tăcea în hohote/
 Înrolat voluntar în zbaterea genezei
 exersez cu slăbiciunea genunei/ de frică
 îngenunchez în ungherul cuvântului pe stalagmita
 vremii/ dădeam târcoale pe târâmul morții/
 furam tot ce-mi cădea la mână/
 mai ales sfatul lunei/ abulia farmecului
 șiroiește pe oglinda deltei/ înseamnă că
 frunzele înspăimântă doliul călăului/
 răstigniți-mă pe noaptea cea mai uitată
 de lucruri/ deltă a veciei fă-mă să fiu
 auzit de pietre/ fă-mă să fiu călătorul
 îndepărtărilor/ sunt înștiințat că lângă
 tămăduirea dorinței de a dezmierda
 teiul părintesc încetul cu încetul
 greșește/ lângă tăcere suferința sfâșie
 ninsoarea trupului/ sfâșiere văcsuită.

Adnotări pe marginea cerului

adorm cu moartea sub cap și jaluzelele
 jalei deschise/ cicatricele impasului
 păstrează dinadins steclarii/ să-mi taie poezii la
 geamul perturbării/ scârțâitul de balamale al
 somnului
 meu îndeamnă lebedele Ialpuului la viață/
 Promenada arderii transpiră
 adnotări de pe marginea cerului/
 cândva le brodam la golful destinului ruinat/
 până și baștina interiorului de presimțire
 mă premia cu un sărut hamal/ dar scumpi
 îmbrățișare a peregrinărilor pulsului de
 toamnă cum o ponegream/ Acum

recunosc/ îndrug adnotările de pe marginea
 cerului nespus de răzvrătit/ mă caut pe mine
 însumi
 prin catacombele comoției infernale nespus
 de obosit/ mă respir/ privirea dezvelită
 a reîntoarcerii prin viziera zilei-corvoadă
 și-a găsit azil în căutarea capricioasă/
 bună adnotare.

La taifas cu spaima

La prima haltă a zodiei cuvântului cobor
 din trupul silabei foarte prudent/ verific
 câteva probe dentale pentru a demonstra
 verbului că nu fiecare frunză se hrănește
 cu rădăcini de vers/ că o metaforă se
 vrea trăită numai atunci când se pune
 apostrof între stele/ mă simt liber
 la taifas cu spaima/ Ea convinge
 judecătorul șoaptelor oropsite/ Vagabondul
 târaie o poezie zdrențuroasă la judecata
 de apoi/ o aruncă în fața spaimei/
 nu te îngrijora/ spune ea/ vezi/ el nu
 știe ce aruncă/ de aceea iartă-l/ întotdeauna
 din poezii zdrențuroase să-ți faci
 culcuș poetic/ trăiește-o/ slujește bocetului
 astral/ la chindiile amorului atinge-mă
 puțin cu acea poezie zdrențuroasă să
 mor liniștită/ bulversez taifasul.

Amnistie stelelor — au luminat îndeajuns

amnistie stelelor au luminat îndeajuns/
 Câtă cădere există între plâns și lacrimă/
 amnistie stelelor au luminat îndeajuns
 pentru lacrimă și plâns/
 amnistie stelelor au luminat îndeajuns/
 Câtă singurătate există între primăvară
 și mugur/ amnistie stelelor au luminat
 îndeajuns primăvară și mugure/
 Amnistie stelelor au luminat îndeajuns/
 Câtă iubire există între mort și mormânt/
 amnistie stelelor au luminat prea
 mult mortul și mormântul/
 amnistie stelelor au luminat îndeajuns/
 Câtă milostenie există sub unghiile
 morții/ în acest adăpost suflat din nările
 orbirii cuvintele rostesc pământ vândut/
 multă ploaie e-n lumina voastră stelelor/
 luminați unghiile morții/ pământul
 e setos de milostenie.

Poeme



Speranța Miron

Eu

Sunt iarnă în soare
 Dar port cămașă de frig
 Și chiar de mă doare
 Eu ning nu strig
 Ning cu Tandrețea Tăcerii
 Ning cu Petale de Crin
 Frumusețea pe rug
 Și Coroana de spini

Febre

Muntele dormea la căpătâiul meu.
 Îmi ținea de verde,
 Îmi ținea de alb,
 Îmi ținea de tăcerea
 umbrei care strălucea.
 Muntele dormea la căpătâiul meu.
 dar când și-a întins brațele
 și m-a cuprins, m-am simțit pasăre.
 Zburam!
 Auzeam, ca prin vis,
 muntele care-mi striga numele...

Secol de Tăcere

Mi-aș construi o arca din petale
 Și aș urca în ea
 Cu visul meu.
 Iar după-un
 Secol de Tăcere
 M-aș muta
 La Dumnezeu !

„Dezghet”

Sunt iarnă.
 Dar în mine e soare și cald.
 Copacii mei sunt dezbrăcați,
 Dar soarele îi mângâie
 Ca pe niște copii alintați.
 Copii ce gânguresc
 Cu buze de ghiocei,
 Copii ce se zbenguie
 Ca niște miei.
 Sunt iarnă.
 Dar totul în mine
 E cântec.
 Soarele-mi înfașă copacii
 Mai întâi, într-un scutec
 De Lumină.
 Apoi îi privește, cu drag,
 Cum râd cu fața senină

Conturul mâinii

Albastru din cer îmi adoarme
 Pereții din mine plini de icoane.
 Visez un înger care se-nchină,
 Iar eu mă transform în grădină.
 Fiecare icoană e făcută din flori,
 Rugăciuni din Lumină plăsmuiesc
 niște nori.
 Mă trezesc,
 Încep să-mi doresc
 Să fiu un pom, o casă,
 Să fiu față albă de masă
 Pe care să fie
 Tacâm și farfurie,
 Iar eu să simt
 Conturul mâinii mamei
 Ce mă-mbie.

Iatac

Din Lacrimi
 Mi-am făcut iatac,
 Dar parcă nu pot să-l încui.
 Pe Zori de Zi eu m-am culcat,
 Ca un copil al Nimănu.

Pensiunea



Ioan Gh. Tofan

În autocar aproape jumătate din turiști ațipiseră. Chiar și Elena Panait moțăia pe scaunul ei de lângă șofer. Umbrele înserării începuseră să estompeze peisajul montan. Nici unul din cei care priveau prin geamurile autocarului, obosiți, orbiți de iluminatul electric din tunelurile care păreau să

nu se mai sfârșească sau cu gândul în altă parte, nu a sesizat intrarea în Italia. De la un timp autocarul începu parcă să coboare și atunci se auzi glasul uneia din cele două surori, cea cu ochii bulbucați și părul alb tuns foarte scurt:

- Doamnă, când ajungem în Italia?

Ghida tresări și, frecându-se la ochi, se uită cu ochii mijiți la noaptea de afară. Autostrada îi dădu probabil ceva indicii pentru că răspunse imediat:

- Suntem deja în Italia. Scuzați-mă că am adormit, m-a ajuns oboseala. Mai înainte cu trei zile abia am venit dintr-o altă excursie în Spania. Vă dați seama...

- Atunci de ce nu oprim dacă suntem în Italia? Întrebă aceeași femeie și vocea ei nu are nici o inflexiune, nimic interogator.

- Pentru că mai avem de mers prin munți. Când vom fi jos, la poale, mai facem jumătate de oră până la pensiunea unde avem camere rezervate.

- Mai concret, Eleno, când ar fi asta în timp? se trezi Mihai de pe cele două bănci pe care se lăfăise singur de când plecase constănțeanul de lângă el.

- Păi, pe la 22.00... nu, 22.30, rectifică Elena după ce se uită la șofer care dăduse negativ din cap.

- Dar, mi-e foame, continuă vocea robotizată a femeii în pardesiu bleumarin.

- Stai jos, îi porunci sora ei, auzindu-se imediat un foșnet de hârtie lucioasă de la un pachet de biscuiți.

Pensiunea, aflată lângă o mică localitate, Cervignano dell Friuli, intitulată cu aluzii istorice - Hotel Forum Julii, se dovedi a fi o construcție nouă, fără nici un element arhitectonic care să aibă vreo legătură cu denumirea pe care patronul se gândise să i-o dea. Despăturind pliantul pe care-l avea de la agenția de turism, Ionel află că pensiunea cu pricina, un imobil cu două etaje în formă de

litera L, vopsit stacojiu, se afla în zona Udine, la mai puțin de 100 km față de Veneția. Probabil în împrejurimi să fi existat vreun vestigiu roman care să-1 fi hotărât pe proprietarul hotelului să-1 boteze astfel. La intrarea în hol, târând după ei trollere și genți burdușite, excursioniștii, oameni trecuți demult de prima tinerețe, obosiți și cu picioarele înțepenite de atâta stat pe scaune, fură întâmpinați de acordurile sacadate și calde ale unui tango clasic. Receptorul, aflat în stânga, îi primi cu un zâmbet profesional și un zgomotos *Buona sera!* Ușile care dădeau în restaurant și de unde se auzea muzica erau deschise în lături, lăsând să se vadă spectacolul unei nunți locale. Câteva clipe turiștii priviră mesele așezate în formă de potcoavă, încărcate cu tot felul de bunătăți și sticle. Priviră apoi la spațiul din mijloc, lăsat pentru dans, unde mirele, un individ ciolănos și înalt se mișca în contratimp, călcând mireasa (o făptură palidă și blondă) pe picioare. Vădit incurcat, pe mire îl treceau toate apele în timp ce mireasa se amuza teribil. Mesenii nu păreau să dea importanță celor petrecute pe ring. Discutau în bisericuțe, gesticulând și sorbind când și când din băuturile de pe masă. Ionel nu înțelegea de ce italienii, renumiți pentru extraordinarul lor simț muzical, nu ieșeau la dans. În afară de miri, mai dansau două perechi de femei care se mișcau în mod parodic, exagerând mișcările ritmice și întoarcerile bruște, obraz la obraz. Uitându-se mai atent, observă că la mese predominau femeile, dar, întorcând capul spre dreapta, în hol, observă un bar cu scaune înalte, toate ocupate de bărbați, desigur soții sau iubiții femeilor din restaurant. Al naibii, cu atâtea băuturi pe masă și macaronarii preferă să bea singuri la bar. Dar pe femeile lor cine le dansează? se întrebă Ionel, simțind mâncărimi în tălpi. Dansul era una din plăcerile pe care și le permitea destul de rar, pe la vreo sindrofie sau nuntă. Cum, însă, în ultimul timp, mai bine zis în ultimii doi ani, în viața lui nu mai exista, concret, o femeie alături de care să iasă la braț în lume, nu mai avu ocazia să-și arate talentul. Îi plăcea să danseze tango, desuetul rock and roll sau, mai ales, uitatul twist. Se gândea uneori, cum de nimănui nu i-a venit ideea organizării unui concurs „Dansez pentru tine” cu persoane în vârstă? Credea sincer că ar face față cu brio dacă s-ar înscrie. Acum, însă, avându-1 alături pe bancherul din Constanța, amușina în spatele celor două femei din autocar, respectiv femeia blondă

Cutia de rezonanță • Cutia de rezonanță • Cutia de rezonanță

cu părul retezat la spate și ceafa plinuță și netedă (Mirelle Mathieu, cum o numise în gând) și vecina ei de pe banchetă, cu părul cânepiu, strâns la spate în coadă de cal. Până să ajungă aici, Ionel intrase în vorbă cu ele și ceva îi spunea că erau abordabile amândouă, ba chiar blonda, care purta o pereche de blugi cam prea strâmți pentru picioarele-i dolofane, părea să-1 încurajeze. Cum dintotdeauna îi plăcuseră femeile mai plinuțe își spuse că n-ar fi rău să încerce o relație. În acest sens avu grijă să-i șoptească lui Nicu de intenția lui și că n-ar fi rău să încerce și el ceva cu cealaltă care lucra și ea la bancă și nu făcuse un secret din asta. Brunetul fu de acord deși nu-și desceleşta gura tot drumul, hlizindu-se doar prostește. Așteptând la rând să primească cheia de la recepție, Mirelle Mathieu se băția în ritmul tangoului.

- Vă place să dansați? se pomeni întrebând Ionel.

- Ooo, enorm de mult! Nu putem coborî după ce ducem bagajele să facem un dans?

- Gând la gând cu bucurie. Nu cred însă că ne vor invita.

- Ei, ași, e doar nuntă, n-o să ne dea afară.

- Bine atunci, ne reîntâlnim, să zicem, peste o jumătate de oră în hol?

- Patruzeci și cinci de minute-i mai bine. Până despachetăm, până facem un duș... Aduceți-1 și pe prietenul d-voastră, pentru că n-am să vin singură. Nu-i așa, Silvia? o întrebă blonda pe Coadă de Cal.

- Păi ce, un dans în fapt de seară strică? răspunse zâmbind femeia.

Adăugă repede:

- Eu, Mariana dragă, propun ca domnii să ne ia de la cameră! Nu se cade ca două femei să coboare neînsoțite, nu crezi?

- Uite că la asta nu m-am gândit. Să știi că ai dreptate. Ați auzit, domnilor?

Nicu care asistasă fâstâcit la dialog fără să scoată vreun sunet dădu imediat din cap.

- De acord, răspunse și Ionel.

Când urcară pe scări, trăgând geamantanele după ei, constanțeanul căruia i se zburliase și mai tare ciuful negru din frunte, îi șopti la ureche:

- Ce zici, am pus-o?

- Eu nu m-aș grăbi să afirm asta, îi răspunse Ionel, trăgându-și capu într-o parte.

Continuă:

- Nu-i nevoie să-mi scuipi în ureche, fetele au urcat înainte, nu ne mai aud. Eu, să îți cont, mă bag la blondă.

- Da, Nelule, io o atac pe cealaltă!

- Vezi, fă-te și tu gigea!

- Da, fac o baie, mă șpreiez și mă schimb cu alte țoale.

- Bravo, așa să faci. Peste juma' de oră vin să te iau.

Numai că după ce trecu timpul alocat pentru a se aranja cât de cât și se duse la Nicu în cameră, îl găsi îmbrăcat în pat și sforăind de mama focului. După ce încercă vreme de câteva minute să-1 scoale și primi drept răspuns doar mormăieli renunță și se grăbi, deja mai puțin dispus, spre camera femeilor. Jos, în restaurant, muzica luase o pauză. Ionel, uitându-se la bar, observă scaunele ocupate de nuntași dar și două măsuțe la care nu stătea nimeni. Le propuse

să meargă acolo, să le facă cinste. Fură de acord și, după ce le conduse și le trase politicos scaunele să se așeze, se îndreptă spre bar. O hărmălaie de nedescris și impresia că asistă la o ceartă îl întâmpină, aducându-i aminte de vechile filme italiene cu Vittorio de Sica, Alberto Sordi sau Marcello Mastroiani. Barmanul, un individ șaten, cu părul pieptănat într-o parte, cam de vreo patruzeci de ani,

țipa parcă mai tare decât toți. Între timp nu uita să toarne în pahare un lichid gălbui, ce părea să fie coniac. Ionel desluși, în conversația foc-automat, în care se întrerupeau gălăgios unii pe alții, repetat obsesiv, numele lui Berlusconi. Și ăștia tot politică discută, sport și politică, la fel ca ai noștri, gândea Ionel în timp ce se străduia să-i atragă atenția barmanului. Acesta, deși îl privi o clipă scurt, nu-l băgă în seamă. Abia când zbieră, *Hello, my friend*, bătând consecutiv cu pumnul în tejgheaua barului, italianul catadicsi să-i răspundă ceva de genul, *Ma che cațo voi?* Se dovedi că blondul nu știa boabă engleză, mai ales engleza de baltă învățată de Ionel la vapoare, așa că îi luă ceva timp să se dumirească ce dorea românul. Scutură din cap hotărât când Ionel se făcu înțeles, arătând cu mâna o sticlă de Chianti așezată în vitrina de la bar. Într-un târziu aduse trei pahare cu picior, în care turnă pe fundul fiecăruia cel mult cincizeci de grame dintr-o sticlă pe jumătate plină cu același vin. Degeaba îi făcu semn Ionel să le umple, strigând *full, full*, italianul îi întinse paharele umplute pe sfert. Îi umflă apoi imediat șase euro și se întoarse la discuțiile conașionalilor. Resemnat, Ionel se întoarse la masă cu cele trei pahare. Sorbiri încet din lichidul rubiniu. El goli paharul după a treia înghițitură.



NelFlash.ro

Cutia de rezonanță • Cutia de rezonanță • Cutia de rezonanță

- Mi se pare mie sau îți cam place să bei, Nelule, i se adresă tutuindu-l brusc Mariana, alias Mirelle Mathieu, privindu-l pe sub gene.

Oarecum fâstâcit, îi răspuse:

- Nu, nici pomeneală. Acasă, dacă am vin, beau doar un pahar după masă. Plin, însă. Mie, de-un deget, cât ne-a pus barmanul, abia de i-am simțit gustul. Eu zic să mai vină un rând, nu?

- Of, români mai suntem, izbucni Silvia, scuturându-și coada de cal.

Continuă, prefăcându-se îmbufnată:

- Dumneata n-ai văzut prin filmele americane și nu numai, cum beau ăștia, mai civilizați? Când dumnealui, craiul, vine în vizită la dumneaei pentru prima oară, obligatoriu aduce și o sticlă de vin. Nici n-a intrat bine pe ușă că i-o și arată ăleia triumfător. L-ai văzut vreodată pe vreunul, într-o scenă ca asta, umplând paharele ochi? Dimpotrivă, la fel ca barmanul de-aici, toarnă de-un deget în pahare și face din asta un adevărat ritual, un fel de preludiu la preludiu.

- Ce anume? se încruntă Mariana.

- Preludiu la preludiu. De individul din film vorbeam. Nu-i clar ce urmează? După ce-și vor muia buzele-n pahare, privindu-se cu ochi strălucitori, se vor repezi în aceeași clipă unul la altul. După un sărut pasional, sălbatic, în care mai-mai te-aștepți să se devoreze reciproc, el o ia în brațe, îndreptându-se biruitor spre dormitor. De ceva timp, însă, dacă ați observat, e mai bine s-o rezolve acolo pe loc, suind-o cu fundul pe masa de la bucătărie, bineînțeles după ce a măturat cu mâna tot ce era acolo. Ce contează, nu-i așa, dacă se sparge ceva, că doar nu sunt ale lui?

Mariana o privea contrariată pe prietena ei care turuia. Spuse, ducându-și mâna la gură, abia stăpânindu-și râsul:

- Vai, Silvio, nu te știam așa slobodă la gură. Ce spuneai tu, Nelule? se întoarse ea spre Ionel care le privea încurcat.

- Ziceam să mai luăm câte un pahar, răspuse acesta.

- Nu, e rândul meu acum. Pentru tine un pahar cu vin iar pentru noi câte un pahar de suc.

Până să se dezmeticească Corban, femeia se repezi la bar, dând la o parte fără menajamente bărbații care stăteau rezemați de tejghea. Aceștia, puțin contrariați, îi făcură loc, continuându-și apoi discuțiile pe aceeași tonalitate. Din salon începu să se audă orchestra locală interpretând o melodie săltăreață, care lui Ionel îi suna foarte cunoscut. Le ajunse la urechi și vocea plăcută de tenor a solistului. Cântecul, evident popular și cu parfum ancestral de ev mediu țărănesc, îl înfioră. Când solistul trecu la partea vorbită a cântecului, acompaniată doar de răpăitul unor tobe și de bătutul ritmic al palmelor nuntașilor, își făcu apariția în ring, țopăind ca o capră, un bătrânel uscățiv îmbrăcat într-un costum

gri cam șifonat și atârând pe el ca în cuier. Fața lui măslinie, acoperită de o barbă nerasă de o săptămână, era umbrită de o pălărie cu boruri mici trasă pe sprâncene. Moșneagul, neașteptat de vioi, își sincroniza perfect săriturile, cu genunchii ridicați până la brâu și mâinile-n șolduri, cu tam-tamul bateriei și aplauzele mesenilor. Ionel se strădui un timp, încrețindu-și sprâncenele, să identifice melodia pe care o mai auzise undeva. Poate pe genericul unui film? Scutură înciudat din cap, întorcându-se cu o piruetă spre bar unde apucă să-l vadă pe barman cum se întinde după o cutie de carton colorată de pe raft. Se repezi s-o ajute pe blondă, preluând paharele din mâinile acesteia. Silvia sorbi prima din lichidul gros și portocaliu. Imediat însă se strâmbă.

- Ce-i? o întrebă scurt prietena.

- E... e alterat.

- Cuuuum?

Blonda luă sonda umplută pe jumătate și o duse la gură. Luă o înghițitură pe care o scuipă imediat lângă masă fără nici un pic de jenă. Se repezi apoi ca o furtună la bar unde începu cu barmanul un dialog al surzilor în care cuvintele italiene și cele românești se amestecară într-un ghiveci latin. Degeaba încercă jenat Ionel să aplaneze conflictul, subliniind faptul că nu merită pentru doi euro, cât au costat sucurile, să facă atâta scandal, Mariana, roșie la față de furie îl bălăcărea pe barman în cea mai neaoșă limbă românească. Expresii ca, *macaronar împuțit, mâncător de broaște, poponar, mafiot ratat*, și altele, mai colorate, îl bombardau pe italian care, bineînțeles, deși nu înțelegea mare lucru din limba înrudită cu a sa, nu se lăsa mai prejos, urlând și gesticulând, spre deliciul pilangiilor de la bar. Se distingea în replicile lui, repetat, expresia *romena putana*. Alarmată de țipetele celor doi protagoniști își facu apariția și Elena Panait, ghida grupului care, după ce primi explicații de la beligeranți, ceru cutia din care barmanul turnase sucul. Se dovedi că restul de suc rămas avea aceleași calități. Cutia deschisă zăcea probabil de mult timp, acolo pe raft. Abia după ce ghida îl amenință pe barman, în limba lui Dante, că va duce cutia la o autoritate similară Protecției Consumatorului din România, acesta o lăsă mai moale și, tăind la un moment dat aerul din fața cu amândouă mâinile a lehamite, dispăru în spatele vitrinei de unde se întoarse cu o cutie sigilată, aidoma celeilalte, pe care o trânti furios pe tejghea. Le întoarse apoi spatele, continuând disputa cu prietenii lui. După acest incident nici vorbă nu mai putea fi de dans așa că se retraseră cu toții în camere. Cu un gust amar în gură Ionel adormi cu greu după ce alte și alte amintiri i se derulară prin minte.

Nota redacției: fragment din romanul cu același titlu în curs de apariție.

Așteptarea



Maximilian
Popescu-Vella

Casa era pe o alee, la intersecția a două străzi nu prea călcate de pietoni și mașini, însă aproape de port, unde sirenele vapoarelor și țipătul pescărușilor stârneau, de fiecare dată, locuitorilor din aleea Farului nu știu ce amintiri cu parfumuri de plecări și drumuri pe neliniștitele ape.

Îi cunoscuse în *Corso*, la rând. Dorea să cumpere pentru acasă la pachet câteva *diplomat*, specialitatea cofetarului-șef, cunoscutul patiser Buricea. De când își pierduse părinții într-un tragic accident feroviar, Lăcrămioara Obreja trăia foarte retrasă. Funcționară la Poșta Mare, își făcea conștiincioasă serviciul, în ture, neevidențiindu-se prin ceva ce ar fi fost peste medie. Ca de altfel toate fetele, insignifiante lucrătoare ale P.T.T.R.-ului, fără de care instituția nu ar fi funcționat ireproșabil.

Atenția îi fusese atrasă de ținuta elegantă a bărbatului și mai ales de parfumul fin, discret pe care îl răspândea. Dar toată înfățișarea emana o liniște pe care nu și-o putea explica. Simțindu-se observat, bărbatul o privi zâmbind, înclinând ușor capul în timp ce părul cu câțiva ghiocei la tâmpile se mișcă într-un mod hazliu, făcând-o să pufnească în răs. Ridică sprâncenele a mirare și un zâmbet larg îi luminează chipul. După ce comandă un tort mic pe care rugă să fie scris *La mulți ani!*, o așteptă în fața cofetăriei. Se prezentă lejer: *Adrian Verus*. La rândul ei spuse repede *Lăcrămioara... a, da-și Obreja...* Se simțea ușor emoționată și o ciudă o cuprinsese fără rost. *O să mă creadă proastă*, se gândi.

Vara era încă în puterea ei. Peste câteva zile va avea loc Ziua Marinei. Așa cum se obișnuia de mulți ani. În prima duminică din august. Tatăl îi spusese odată, când era mai mică, că, înainte, sărbătorirea marinarilor era de Sfânta Mărie Mare, pe care creștinii o mai numesc și Adormirea Maicii Domnului. Lăcrămioara simțea că suportul de carton se îmbiba de la siropul blatului și în curând va trebui să arunce pachetul. Adrian sesiză încurcătura fetei. Luă cartonul și intră în cofetărie

rugând fata de la galantar să dubleze buclucașul pachet. *Mulțumesc*, abia îngăimă. Aceeași stare de săcâială care nu-i dădea pace. Lăcrămioara era o femeie frumoasă, cu un corp bine întreținut și mers elegant. După ce corabia căsniciei eșuă, nu se mai ocupă decât de părinți, oameni suferinzi. În ultimii ani, dacă avusese vreo două- trei aventuri amoroase. Și nu în urbe. Pe la Govora, Slănic sau la Lacul Sărat. Fără complicații sentimentale. Și acum - bărbatul acesta, care precis nu era din oraș...

Adrian o întrebă extrem de politicos dacă dorește să bea o cafea la terasa din grădina parcului central sau să *facem câțiva pași până la malul fluviului*. Lăcrămioara înclină din cap la ambele propuneri. Seara se desfășură absolut normal, o întâlnire între oameni normali și în peisaj normal. Anormală era starea de normalitate a bărbatului pentru care părea că timpul nu avea asupra lui nicio influență. Îi dilata fără grabă, povestind lucruri interesante și vii, parcă petrecute în alt veac și în alt timp. *Din când în când îmi aleg un oraș și mă relaxez. Acolo sunt tot timpul în priză*. Mișcă față într-o parte și alta, moment când coama leonină se agită într-un anumit fel, ceea ce stârni din nou râsul tinerei femei. Adrian zâmbi și el... O conduse, luându-și respectuos rămas bun. Lăcrămioara intră în casă. Se dezbracă încet. Făcu un duș cu apă caldă să se răcorească, își îmbracă chimonoul, pregătindu-se să savureze prăjitura cu frișcă. Parcă nu avea gust. Și nici nu mai avea chef să mănânce... Deschise larg fereastra de la dormitor. Prin plasa contra țăntarilor admiră grădina plină cu regina nopții. Suavele flori se pregăteau să-și desfacă petalele, lăsând bucuria răspândirii delicatului parfum nocturn. Când ridică privirea de-a lungul aleii, încremeni. Adrian stătea pe banca de lemn a doamnei Stamate, privind cerul înstelat... Ridică mâna pentru a-i face semn să vină spre ea, dar își dădu seama că gestul era absolut inutil, bărbatul era cu gândul în altă parte. Ce să facă? Se frământă puțin apoi se hotărî. Se îmbracă rapid cu fustă și bluză lejeră, coborând pe scări cu pași de pisică. *Dacă nu ai unde să dormi, poți veni sus*. Adrian răsese cu poftă. *Am. Vreți să vă plimbați?* Lăcrămioara, deși pica de somn, încuviință. Porniră pe bulevardele largi ce respirau liniștea și răcoarea nopții. Se îndreptară spre gară, trecură pasarella intrând în străzile din Valea Orașului Uitat de

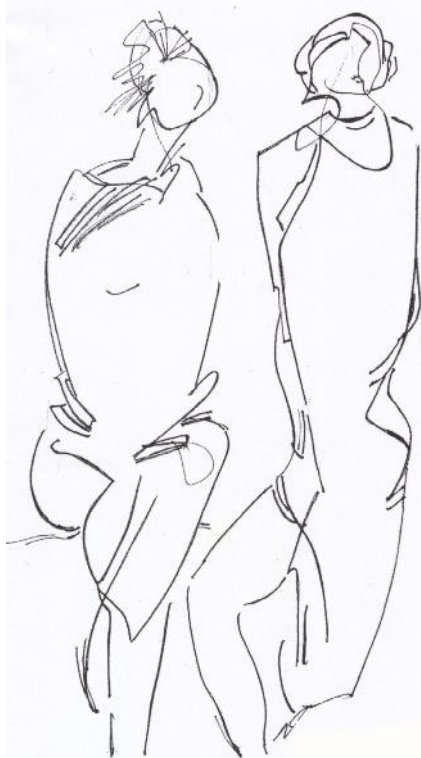
Cutia de rezonanță • Cutia de rezonanță • Cutia de rezonanță

Timp. După ce pășiră peste câteva dale de piatră ciudat de reci, **de desubt sunt izvoare venite dintre dealuri**, Adrian deschise o poartă șubredă de lemn, căutându-se prin buzunarele largi. Scoase o lanternă mică de voiaj, cu care luminează drumul. De fapt, o cărare pietruită ce ducea undeva spre zidul unei case fără uși și ferestre. Lăcrămioara avu o ușoară strângere de inimă. Bărbatul o lăsase singură un timp. Întunericul aduse prin fața ochilor tot felul de fantasmе. Se certă că-i lipsită de curaj, dar ghimpele spaimei își făcea loc. Adrian apărui încet și cu grijă pentru a nu o speria. Îi luă mâna, mângâindu-i încet brațul. Porni încet și în dreptul unei magazii deschise o ușă hârbuită, care scârțâind, îi dădu fiori, pielea i se făcu de găină. Apoi o altă ușă. Coborâră câteva trepte, și din nou o ușă masivă. Omul o deschise cu grijă, moment când zeci de lămpi se aprinseră discrete. Din pereți țâșneau mici izvoare cu apă cristalină. Încăperea era inundată de o muzică extrem de liniștitoare. În mijloc trona un pat uriaș, acoperit de un baldachin albastru. Într-un havuz înotau cu mișcări grațioase pești roșii și negri cu cozi lungi ca niște evantaie. Pe o măsuță rotundă de culoarea abanosului se odihneau două cupe din cristal masiv. Într-o frapieră de argint, câteva sticle de șampanie se răcoreau în gheața cuburi. Lăcrămioara își făcu cruce cu limba, gândindu-se ce se va întâmpla cu ea.

Sunt un ahasverusian, începu Adrian, pentru a sparge tăcerea. Turnă cu grijă lichidul verde-gălbui în cupele argintate de lumină. Ciocniră, fără prea mult entuziasm. Bău o gură zdravănă din fermecătoarea băutură, simțind nevoia să se destindă.

Măine plec. A venit vremea, continuă bărbatul, privind-o cu ochi strălucitori. Lăcrămioara lăsa cuminte ochii în jos. Obrajii se îmbujorară dintr-o dată, iar inima o luă razna. O moleșeală ca un leșin o cuprinse. Îl rugă să-i ofere un pahar de apă. Adrian depuse cu grijă tăvița cu apa cerută. Când se ridică, se trezi îmbrățișat de brațele moi și parfumate ale tinerei femei. Bărbatul o îndepărtă cu gingășie, plecând într-o parte a camerei. Imediat încăperea fu inundată de o **Gavotă** de David Popper. Se înclină, făcând o reverență largă, pornind sprintar

să danseze în jurul baldachinului. Urmară polci, mazurci și alte **dansuri de salon**. Se opriră într-un târziu, ușor obosiți, cu respirația întretăiată. De undeva înăbușit se auzea glasul marelui oraș ce se trezea la viață. Pentru ei era începutul nopții de dragoste. În timp ce îi înlătura puținele haine și lenjeria intimă, Adrian îi recita versurile lui David, din **Cântarea Cântărilor**. Vocea îi era acompaniată de muzica pietrelor prețioase ce plouau pe trupul ei neatins de soare. Lăcrămioara avea ochii măriți de uimire când bărbatul o sărută, lăsându-i în gură cu miros de fragă, un smarald sclipind ispititor.



Din colțurile dormitorului, pale de curent aduceau spre centru petale de flori multicolore, mai multe de trandafir roșu, ce **ningeau**, acoperindu-i. Bărbatul era uimit de lejeritatea cu care femeia i se dăruia, răspunzând sincer și deschis la toate gesturile de tandrețe intimă. Adrian își dădu seama că abstenența îndelungată acumulasе în femeie disfuncții psihice, ce acum se defulau într-un act continuu, plin de satisfacții reciproce. Adormi profund, nu înainte de a sorbi o cupă plină ochi...

Se trezi la ora dimineții, pregătindu-se pentru serviciu. Era în casa și în patul ei. Pe măsuța din fața toaletei o aștepta un bilet cu miros de garoafe. **Așteaptă un telefon la ora 17.00. Tortul este pentru tine.** A. V. Și o chitanță de

la cofetărie.

Lăcrămioara părea că visase, dar ce simțea în intimitatea ei de femeie se numea fericire. Trăi toate momentele petrecute în ziua și noaptea precedentă. Oglinda îi reda un alt chip, o altă privire și nu știu ce aer de siguranță, întinerise cu cel puțin zece-cincisprezece ani, lucru care nu trecu neobservat de colege.

După amiază, cu cât se apropia ora, valuri de emoții o cuprindeau.

Sub duș, își astâmpără starea cât de cât.... Privea telefonul albastru cu intensitate. La ora 17.00, acesta sună îndelung. AȘTEPTASE treizeci de ani acest semnal. Toate lucrurile din jurul ei îmbătrâniseră. Ca și oamenii. Cunoscuți și prieteni. În fiecare zi, la ora 17.00, era lângă telefon.

Într-o duminică plecase pe jos la **cuibul dragostei**. Coborî pe Sindicatelor, trecu pe lângă

casa domnului profesor Costiuc, căreia îi fusese elevă destul de bună la *mate*, pornind hotărâtă pe Dogăriei spre autogară. În apropierea unei porți albe, în urechi auzi muzica pietrelor prețioase, din *nemaipomenita noapte*. Intră în curtea pustie și inima îi tresări când în mijloc dădu peste un mic heleșteu în care înotau sportiv niște carași măricei. Porni pe lângă firicelul de apă, în fond un izvorăș, și, în curând, păși într-o hrubă ce pătrundea adânc sub clădirea Casei Corpului Didactic. Nici urmă de locul unei întâmplări unice din viața unei ființe umane. Ciudată era însă persistența muzicii. Parcă erau semnale venite din spațiul sideral. Se opri, nu mai vedea, dar auzea șușuitul apei și muzica care o pusese pe jar. Dorea dragoste din tot corpul pe care și-l simțea greu și fierbinte ca o lavă. Așa cum făcuse de trei decenii, se așeză lângă telefonul albastru, care, i se părea?, devenise vioriu. La ora 17.00 acesta sună îndelung. Nu îndrăznea să ridice receptorul. Soneria nu se oprea, umplând spațiul camerei. Îl ridică temătoare, auzind vocea omului pe care îl așteptase 30 de ani, adică 10.950 de zile, 16 ore, 30 minute. **Ne vedem la Corso.**

Lăcrămioara se privi în oglinda de la baie. După noaptea cu acele ore nebune de dăruire, rămăsese intactă, timpul fugind de ea. Era cunoscută în tot orașul, mai ales de femei care mai știau și alte **Doamne Neatinse de Timp**. Prin anii 20, tonul modei și frumuseții feminine era dat de Doamna pictoriță **Niculina Suhov. Ninia**, cum i se mai spunea, a ținut capul de afiș mai bine de patru decenii-blondă cu ochi verzi, peste care urmele timpului erau inexistente. A avut aventuri galante, discrete și cu bărbați ce făceau de la prima întâlnire *coupe de foudre*. Prin anii '55- '60, pe bulevardul principal a apărut o nouă primadonă. Doamna **Coca Sachter - Șell** înaltă, șatenă cu ochii căprui, mers princiar.

... Șell rupea inimi după inimi. Femeile nu mai pridideau cu melișatul.

Doamna Sachter apărea în fiecare zi, indiferent de vreme, pe partea stângă a bulevardului, cum vii de la Dunăre. Coafată, cu ten de invidiat, îmbrăcată cu gust, în general în culori închise, ce-i stăteau de minune, făcea două-trei ture după care intra la **Macul Roș**, a doua cofetărie de lux a urbei, unde mânca un diplomat și bea, indiferent de anotimp, un pahar cu sirop de trandafir. Rece. Pe la începutul anilor '80, dispărea datorită unui accident produs de bărbatul ei, care i-a desfigurat fața cu un cuțit.

Mona Teodoru este ultima care încheie *plutonul nemuritoarelor*. Căsătorită cu un aviator, străbate

planeta în toate punctele cardinale. Are un băiat, născut la tinerețe, dar care se stinge din viață la nici patruzeci de ani. Mona apare pe bulevardele urbei danubiene pe la începutul anilor '85, ținând fanionul tinereții veșnice până dincolo de 2005. Deosebit de elegantă, aproape excentrică, după unii, originală - după alții, Mona s-a dovedit o femeie cultă, mare iubitoare de muzică clasică. Nu a fost concert simfonic la care să lipsească, mai ales când era la pupitru maestrul Uri Schmid.

Cea care însă a fost și a rămas **Regina frumuseții veșnice**, femeie între femei, este, fără îndoială, **Hortensia Papadat Bengescu**. În puținul răstimp cât a stat în orașul cu tei, s-a făcut remarcată prin frumusețea răscolitoare și feminitatea, ieșite din comun. Mamă a cinci fete, cu poftă de viață uriașă, a avut amanți celebri, precum Lovinescu, Topârceanu, Ion Barbu sau Camil Petrescu. Dar și harul scriiturii, romanele ei fiind cu adevărat europene. La 61 de ani arăta de 25...

Închise cu grijă telefonul, punând, abia simțit receptorul în furcă. Dorise să dea un apel, dar brusc își aduse aminte că nu știe numărul lui Adrian. Nu fixase nici ora. Dar era vară și parcă presimțind desfășurarea evenimentelor își luase concediu. Dorea o aventură, altfel înnebunea...

Se mai aprecie încă odată în oglinda din hol, de unde îi zâmbea o femeie tânără și plină de viață...

Credea că va fi prima la întâlnire, dar inima îi tresări de bucurie când, la măsura de lângă fereastra principală, îl zări pe Adrian, fumând o țigară la o cafea turcească. În dreptul scaunului ei se odihnea un frumos buchet de trandafiri albi.

Se priviră îndelung. Bărbatul din fața ei nu părea să se fi schimbat deloc. **Chiar că nu este schimbat**, se gândi. Pufni în răs când Adrian, întorcând capul, puse în mișcare coama de păr negru ușor grizonat.

Bărbatul o privi cu ochii strălucind de bucuria revederii. Atunci, în **noaptea iubirii-flacără**, reușise să-i ofere cu dragoste și tandrețe-tinerețea veșnică. **Femeia din fața lui era nespus de frumoasă și tânără.**

Rămân cu tine. Pentru totdeauna. Am fost dezlegat de ahasverusieni.

Mulți ani, pe faleza tomitană, pe lângă farul genovez, era văzută **o pereche ce părea că nu îmbătrânește... Sau îmbătrâneea atât de frumos încât timpul trecea peste ei fără ca aripa-i să-i atingă.**

Nota redacției: fragment din romanul cu același titlu în curs de apariție.

Cuplatul mâinilor



Paul Sân-Petru

Fără un picior, nu. Fără un ochi, nu. Dar fără o mână, da, ești doar o jumătate de om. Ce s-ar face harpa, vioara și pianul fără stânga sau fără dreapta ta? Dar rugăciunea, ce s-ar face și cum i-ar sta ei numai cu cealaltă fiind smulsă cândva din împreunare; și de ce doare ea mai departe în absență, ca și când magnetul s-a topit pe undeva, iar câmpul lui supraviețuiește în același loc și timp. Apoi, mâna rămasă tânjește o vreme, după care își regenerează moralul, își sporește îndemnările din amintirea celeilalte, iar în timpul liber, se lasă cuprinsă de nostalgii, „...ehe, unde sunt zilele când o mână spăla pe alta și amândouă capul trudit și plin de griji; și unde s-a dus brațul acela zburătuț din cuibul încheieturii lui?, unde, decât în crematoriul chirurgului de o aleatorie consolare? Neînsuflețitul frate-braț, răposata soră-mână, nici nu vor avea un mormânt de tămâiere și reclusiune unde eu, soră orfană de soră, să-i pot pune un crin și să-i mângâi și să-i oblijesc rana crucii cu un singur braț de aer, cu un singur braț de marmură”.

Dar voi, restul de nenumărate perechi, mulțumiți-i lui Dumnezeu pentru frăția minunată și dragostea ce v-a sădit-o una față de alta și față de trupul pe care-l slujiți; nici el cu sine nu se împacă întotdeauna, pentru că adesea își este sieși inamic, plin de contradicții de neîmpăcat pe care le duce cu sine în mormânt. Pe când voi aveți un limbaj gestual prin care puteți comunica armonios și fără



ascunzișuri, ba unul pe care-l puteți încredința cu ușurință hârtiei - destul de zadarnic, însă, pentru mulți care v-ar da acea dreptate de la ei înșiși, deși, în istoria progresului uman, supremația creierului și a mâinilor a fost mereu incontestabilă. Da, voi două care vă înfățișați acum în fața ochilor, să vă vadă, să le fiți dragi, să vă laude, să vă ridice moralul și, poate, cândva, să vă decupeze bătăturile și să le expună într-un muzeu, anonime, dar, în sfârșit, unamim recunoscute. Dar asta nu s-a întâmplat nicăieri în lume și nimeni nu simte nevoia să o facă, deși toate au crescut în palmele lor, nu parazitându-le ca scoicile pe crabi, ci dimpotrivă, dându-le avânt și încurajând cutezanță și aspirații.

Și totuși, de ce ne învrăjbesc ei, sau așa încearcă prin cuvinte, să ne „umanizeze” : „să nu știe stânga

ce face dreapta”. V-ați închipui voi așa ceva? Cum ar putea o mână să ascundă pe la spate ceva despre care cealaltă să nu știe? Cum s-ar putea lăsa o cortină între stânga și dreapta, una de înstrăinare și suspiciune, neîncredere și dezamăgire, când nimeni nu ne-a putut învrăjbi vreodată, chiar dacă una era mai stângace la treburile

dreptei, dar ce, dreapta nu era mai dreptăce la cele ale stângii? Asta nu înseamnă neapărat că s-au certat ele vreodată sau cumva s-ar fi bătut, decât, poate atunci când erau siluite la aplauze de complezență în iureșul uralelor ipocrite.

Noi, însă, nu. Iată, aceste două mâini libere în sfârșit, dând o declarație scrisă că întotdeauna vom ști totul una despre cealaltă, până vom împreuna pe piept într-o cele veșnice. Așa să ne ajute Dumnezeu!

„Concert melancolic”



Mircea Dascalu

Încerc o mare bucurie, mai întâi pentru că mă aflu aici, împreună cu dumneavoastră, martor al unor momente aflate sub dulcea stăpânire a emoției, de apreciere a valorii unuia dintre cele mai speciale spirite pe care am avut onoarea să le cunosc în ultimii zece, cincisprezece ani, al unor momente care cinstesc personalitatea complexă a domnului profesor Vasile Burlui, Omul sensibil, lucid și vizionar. Fiecare dintre aceste însușiri esențiale ale domnului profesor poate oferi bucuria unei descrieri copioase. Le veți descoperi în cele câteva referințe pe care mi-am propus să le fac în fața dumneavoastră. Mărturisesc, nu aș fi fost aici dacă domnia sa nu mi-ar fi acordat privilegiul de a mă considera apropiat și prieten. Pentru aceasta îi mulțumesc.

Domnul profesor Vasile Burlui are darul aparte de a înrâuri, de a îndruma, de a sprijini, astfel încât un mers nesigur să devină unul ferm și îndreptat în direcția cea bună.

Împărtășesc o bucurie nu doar umană, ci și intelectuală fiindcă am posibilitatea să vă transmit câteva gânduri despre noua apariție editorială a domnului profesor, o nouă reușită prin care dovedește, iarăși, că în spiritul academic, spiritul inovativ și rigoarea savantului, calități care l-au impus în lumea științifică, omul cetății, dedicat celor prezente și mereu interesat de neajunsurile societății actuale, se sprijină pe un fundament de gând remarcabil și pe o sensibilitate umană și poetică de o finețe proprie doar celor aleși.

Citind și recitind versurile „Concertului melancolic” mi-am întărit o convingere, pe care mi-o făcusem de ceva vreme, mai exact de când mi-a fost dat să mă apropiu de două ființe desprinse, parcă, dintr-o poveste. Există suflete care, sortite fiind unul celuilalt, nu pot fi de nimeni și nimic despărțite. Sunt existențe, pe care timpul nu le poate subjugă fiindcă ele aparțin veșniciei. Sunt spirite care nu pot fi zăgăzuite, pentru că ele se află de-asupra celor lumești. Există oameni care pot trăi în Rai, deși, calcă, totuși, pe pământ.

Citind și recitind versurile acestui nou volum, care continuă sugestia celui intitulat „*Baucis și Filemon*” am mai descoperit că legendele capătă girul faptului aievea, atunci când Atotputernicul așează mâna dărniceiei Sale pe cei care-L iubesc.

Citind și recitind versurile „*Concertului melancolic*” am avut revelația măreției și forței cu care muzica poate înveșnici destine, poate anima cu vibrație subtilă, poezia. „*Muzica este o revelație mai mare decât toată înțelepciunea și filosofia*” spunea Ludwig van Beethoven. Dar, mai întâi de toate, poezia nu este ea însăși muzică? Iubirea nu este ea însăși muzică? Melancolia nu este

ecou al muzicii și ea? Ba, da. Ce sunt trăirile altceva decât instrumente! Când le aduni deolaltă și le lași să cânte, nu se naște un ... concert? Unul al sufletului și-al minții? Muzica și poezia sunt o rugăciune. Muzica și poezia pot face dintr-un suflet răvășit o catedrală. „Concertul melancolic” este reflexul unui astfel de suflet, pe care suferința și iubirea l-au înnobilit și i-au încredințat menirea de a ne dezvălui o lume a ofrandei către cea pentru care nimic n-a fost și nu va fi prea mult și pentru care totul e încă prea puțin.

Citind și recitind versurile acestui volum am înțeles că miracolul muzicii topite în poezie este acela că exprimă ceea ce în chip comun nu poate fi spus și mai ales că spune ceea ce este imposibil a tăcea. Dar ca să se întâmple aceasta trebuie ca totul să fie doar iubire. Ce viață este aceea fără muzică? Ce viață este aceea fără poezie? Ce viață poate fi aceea fără dragoste? Iată doar câteva interogații care frământă un suflet trist și cărora doar îngemănarea muzicii și poeziei le poate da câte un răspuns.

Citind și recitind „Concertul melancolic” am primit, ca într-un ritual al începutului, încredințarea adevărului că muzica și poezia sunt sublimul grai al sufletului, că stărnesc în noi, cei săraci în virtuți, nu instinctele, ci gândurile cele mai profunde. Muzica și poezia, monadă, Yin - apa și pământul, Yang - focul și vântul, cele dintru început ale creației, unul în tot, și totul în unul, ca-ntr-un ecou al unei lumi, pe care nu toți o și putem ajunge. Trebuie să fii Baucis și Filemon, stejarul și teiul, oglindă-misteriu în fața căreia este cu neputință prefăcătoria. „*Concert melancolic*” mi-a răscolit sentimente, mi-a tulburat amintiri, m-a fermecat și m-a urcat în visare, iar când am întors ultima dintre pagini sufletul mi s-a liniștit. Devenisem mai bun, mai îngăduitor, înțelesesem încă o dată câtă forță au muzica și poezia, poezia și muzica. Se petrecuse o schimbare. Am înțeles că un „*Concert melancolic*”, prin spiritul auctorial și în sensul cel mai înalt și subtil al său, poate schimba lumea de dincolo de noi, pentru că poate schimba oamenii. O legendă spune că Atotputernicul a ascuns scânteia divinității sale, pe care toți oamenii o căutau. A ascuns-o într-un loc atât de tainic astfel încât nimeni să n-o poată descoperi. În oamenii înșiși.

Citind și recitind „*Concert melancolic*” am aflat că muzica și poezia lămurite în suferință și iubire luminează drumul către această comoară. „*Baucis și Filemon*” ca și „*Concert melancolic*” sunt căutările febrile ale sfințeniei, ale scânteii celei, în numele căreia, nimic n-a fost și nu va fi prea mult, iar totul e încă prea puțin. „*Concertul melancolic*” la care suntem invitați prin această nouă apariție editorială este încă un motiv de apreciere pentru „ființa nefericită a cărei inimă e sfâșiată de suferințe secrete, dar ale cărei buze sunt atât de ciudat alcătuite, încât atunci când suspinele și țipetele le scapă sună ca o muzică frumoasă”. Așa definea poetul, filosoful care s-a zbatut între credință și înțelegere, Soeren Kirkegaard.

„*Concertul melancolic*”? ... încă o muzică frumoasă.

Mătasea bolnavă



Victor Cilincă

Mirosul cel greu care se ridica și iarna chiar, când se dezgheța un pic, venea de la necurătenii dospite vară de vară sub bulumacii de lemn cu care era podită ulița cea mare, așa cum îi spusese americanul acela că se făcea și pe la ei... Așa cum băgase de seamă și gazetarul acela, Charles Dickens, care trecuse pe la noi... La acel ceas, chiar și trunchiurile alunecoase fuseseră acoperite de noroi și zăpadă topită, prin care treceau femei și bărbați cu țăarii sumeși, mulți în tălpile goale, căci soarele de iarnă era darnic. Dincolo de casa consulului britanic, Mr. Cunningham, în coborâșul dealului, gropile pline de apă se adâncesc și unesc malurile uliței. Poate ar fi fost mai cuminte pentru fecior să lase naibii calul la pas și să sondeze, așa cum fac marinarii în preajma recifelor ascunse, adâncimea apei...

Merită să vezi Carantina de pe apă – zici că-i cetate! Dar și dinspre cale se înalță cu respect. Zidăria ascundea cele 36 de cămări din cari șase sunt anume mobilate pentru călători mai însemnați. Chiar și vodă Mihail, când se întorsese de la Constantinopole ca domn, îngăduise să aștepte, după porunca legii rusești, două săptămâni de zile, câtă era carantina. Alteori carantina durase, însă, și câte o lună ori mai bine, dar se spune că nu boala era pricina, ci vreo poruncă a Comisiunii de la Ieși. Că așa ar fi și cu bastimentul ăsta englez, doamna Elena nu avea îndoială. Conu Mihalache îi șoptise asta atunci când dumneaei îi spusese că așteaptă oarece din Constantinopole...

Dincolo de ziduri, departe de locuințele pentru ampoliați, fumegau afumătorile pentru marfă. La vedere, târgul pentru cei care veneau anume de dincolo de Dunăre, de la Azaclăul turcesc. Un cordon de sfoară, încadrat din loc în loc de militari în uniforme cumsecade, oprea pe cei de dincolo să intre, iar pe cei de dincoace să iasă. Catargele corăbiei se vedeau, puțin mai înalte decât zidurile. Doar coșul înalt al piroscifului austrian nu prea se vedea...

Doamna intră cu inima strânsă în clădire. Trebui să spună cine este iară un soldat rămase să o păzească până venea ofițerul cu răspunsul. Afară, peste cordon, un slujbaș tocmai lua cu cleștele un pachet care trecuse prin afumătoare și-l aruncă direct pe caldarâm. O fată-n casă se aplecă să-l iei. Gologanul ei, aruncat în vasul cu oțet, abia plescăi. Astea erau măsurile apărătoare de choleră...

Vice-dregătorul Iordachi Capșa o primi ploconit. Comisul știa că directorul Carantinei, dumnealui spătariul Iancu Cozoni, nu era alt decât unchiul conului Alecu Cuza. Dar tot nu credea că va putea trece așa repede cufărașul sosit de la Constantinopole. Era treabă cu dichis, cu marafeturi, nu-i așa? „Așa-i, așa-i, herr Capșa”, mârâi și doftorul August Abegg. Maiorul venise după ce slujise pe Hipocrate în armata polonă și nici acolo nu trecuse peste ordine, cât era el de doftor!

Pentru cine știa aceste, dumnealui Iordachi Capșa nu

cuteza a ieși din ceea ce ghicea c-ar fi voia dumnealui directorului. De, familie mare, ba chiar aici, la Carantină: slugerul Scarlat Capșa, frate mezin, lua zastava de ixportatie și-i lăsa destul și dumnealui, după ce trecea dincolo marfa pentru ixport... Comisul nu putu dară decât să o îndrepte pe doamna Elena spre canțileria unde avea să-l întâlnească pe directorul Cozoni; neamuri, nu? Domnul Capșa se îndepărtă doar atât cât să n-o piardă din ochi. Domnița așteptă o vreme, până ce de dincolo nu se mai auzi glasul aspru al directorului – desigur, dicta cuiva vreo scrisoare. Bătu și intră, cu un zâmbet care nu-i venea. Zâmbetul îngheță pe fața albă a Elenei doamna: nu mai era nimene în încăpere, în afară de ei doi. Bătrânul vorbise singur! Acum femeia îl surprinsese și era sigur că el nu-i va face pre voie!

- Să-ți sărut mânușițele, nepoțică dragă! Ce face nepotu' Alisandru, că nu prea, nu prrrea ne onorează?

Și continuă, fără să aștepte răspuns: „Tinerii aceștia! Să mai lase cafinelile, să mai lase deoparte stosul și biliardele, că sfânta familie e o temelie care trebuie, trebuie lucrată și purure înălțată!” Familia asta se pricepea și la vorbe!

Doamna ieși repede, mofluză, ascunzându-și lacrimile de comisul care îi ieși iar în întâmpinare. Nici nu ascultă ce-i zicea dumnealui, ieșind orbită în lumina de afară a soarelui, neașteptată după întunericul de mormânt al Carantinei.

- Ah, Votre Altesse! – auzi dumneaei un glas cunoscut și chipul întunecat îi zâmbi. Ali, servul de taină al dumnealui conu Costache, boierul de la Mânjina, apărea întotdeauna unde nu te așteptai. Fusese în garda de mameluci a Împăratului Napoleon Bonaparte și fugise la decăderea Împăratului, cu prima corabie, până aici. Frumusețea voinicului îl atrăsese pe domnul Negri, care îl luase în slujbă. Se zvonea că, fire poetică, boierul fusese atât de impresionat de chipul regesc din fața sa, încât poruncise să i se facă portretul servului, așa cum numai marii dregători își permiteau. Uite, chiar dumnealui Costache, nu ave tablou al său, dar o nemurea pe slugă!

Lui Ali putea să-i spună dumneaei oful, putea să se descarce chiar lepădând o lacrimă. Că doar unu' care-și pierduse patria și împăratul putea înțelege cum este a aștepta o lună întreagă lâna și mătasea asta care, zicea acum oncle Cozoni, se îmbolnăvisese de choleră și nu se putea transporta! Dar Ali pezevenchiul zâmbi, duse un deget la buze și dispăru între lume. Se întoarse destul de iute: „Se poate, Excelența Voastră, dar o să coste! O sută de piaștri, să plătesc o cătană, și vă pun cufărul de îndată în față”, spuse în franțuzește.

- Păcatele mele, cu o sută de piaștri cumpăram două cufere ca astea, de la Viena, tot de la Țarigrad aduse!

Își dădu seama, însă, că așa era legea și pace! Numără banii (îi ceru și Ilincăi din banii de coșniță, că nu avusese atât bănet la dumneaei!) și așteptă. În adevăr, nici nu trecu multă apă pe Dunăre, și cufărul se și afla la picioarele sale, mirosind a afumătoare. Doar că nu era cufărașul dumneaei!

Nota redacției: fragment din romanul „Buze subțiri” în curs de apariție.

Acrostihul



Andrei Velea

1.
Abia ce m-am trezit
 Abrusc din somn.
 Soția încă doarme. Mă
 dau jos din pat cu mișcări
 nervoase. Mă înfing în
 papuci. Pereții din baie sunt
 încă umezi. Am uitat ușa
 închisă peste noapte și nu
 s-au uscat după dușul de-
 aseară. Deschid robinetul.
 Dau cu apă rece pe față. Mă
 privesc în oglinda încă ușor aburită. Sunt eu...

„Care, eu?”

„Cum care eu?... Eu!”

„Nu mai fă pe interesantul, spune CARE eu?”

„Adică?”

„Fii precis, spune cum te cheamă!”

Îmi vine să râd. Dau să-mi pronunț numele, oricât
 de ciudat ar fi să-ți pronunți numele în fața oglinzii,
 dar... eșuez. Mai încerc o dată. Limba tinde să ia forma
 unor vocale, unor consoane, dar cade neputincioasă.
 Gol. Sec. Rămân cu ochii fixați pe imaginea mea din
 oglindă și cu gura ușor căscată de uimire.

„Vezi c-ai uitat?”

O fi de la vinul de-aseară! Încă-l mai simt în
 aburul respirației. Mă relaxez. Ies agale din baie și
 mă îndrept spre portofelul din hol.

„Se rezolvă imediat!”

Băjbâi după buletin. Dau imediat de el. Îl duc
 tactitos în dreptul ochilor. Când îl privesc, rămân
 pentru a doua oară mut de uimire.

„Nu cred că m-am spălat bine pe ochi!”

În locul numelui meu se-ntinde un spațiu gol!
 Gol ca un individ fără idei. Gol ca un nou-născut.
 Nu mai înțeleg nimic! Mă reped spre patul în care
 doarme soția și trag de ea până da semne că vrea să
 se trezească.

„Cum mă cheamă? Spune-mi cum mă cheamă!”

„Ai înnebunit? Ce e cu tine? Lasă-mă-n pace să
 dorm, că am o groază de treabă la muncă! Crezi că
 de bizareriile tale îmi arde acum, în puterea nopții?”

Mă-ntind în patul de ace. Nu mai reușesc să
 adorm. Gânduri alambicate îmi colcăie sub cupola
 craniului. Frig tot. Îmi simt gâtul uscat. Saliva mi s-a
 evaporat. Frig. Soția s-a dezvelit, în somn, de căldură.
 Termometrul indică cinci grade în plus. Frig.

2.

E-o nebunie cumplită în jurul meu. De când
 m-am trezit în timpul ăsta ciudat, nimeni, dar

nimeni, nu vrea să-mi pronunțe numele. Cine și ce
 interes ar avea ca eu să nu mai știu cum mă cheamă?
 Ce-ar vrea să obțină din asta? Nu e nicio dictatură,
 e doar o bălăcăreală de pseudodemocrație. Nu
 e lumea lui Orwell, nici cea a lui Huxley. Nu e o
 distopie cu indivizi reduși la firimituri de pâine.

Soția mă strigă cu tot felul de apelative, de
 la cele comune îndrăgostiților, banalizate, până la
 altele pe care le inventăm, în joacă, între noi. Pentru
 prieteni sunt, în funcție de context, fie „domnu’
 poet”, fie „domnu’ inginer”, fie alte apelative sau
 porecle, toate parcă gândite special ca numele să
 nu-mi fie pronunțat.

La muncă am văzut ieri, din greșeală, o notă pe
 biroul de la secretariat: „pentru 147”. Mie mi-a fost
 adusă nota. Eu sunt „147”, interiorul de la telefonul
 de pe birou!

Am cărți cu autografe. Le-am răscolit pe toate.
 Numele meu a dispărut pur și simplu din orice
 referință. „Lui ... cu simplitatea unui gând frumos.”
 Semnat: „Doru Bălan”, un poet pe care-l cunosc. Sunt
 doar „...”, asta sunt. O malformație, o excrescență a
 vieții. Ceilalți au nume, numai eu nu. Se laudă cu ele,
 le pronunță rotund, cu intonație. Acum câteva zile,
 un amic, referindu-se la numele altui amic, mi-a
 făcut cu ochiul. Și ce fel l-a pronunțat... Cu toate
 cele trei prenume! Toate! Accentuând pe fiecare de
 parcă ar fi fost unicul. Îmi venea să urlu. A făcut-o
 într-adins, sunt sigur de asta!

„Știi ce mi-a spus George Mihai Ionuț Iordache?”

Auzi tu... Și George, și Mihai, și Ionuț! Am simțit
 asta ca un cuțit întors în rană.

Toate strategiile pe care le-am abordat au eșuat.
 Nici banca, factorul poștal sau părinții mei nu
 vor să-mi spună cum mă cheamă. Bătrânele de la
 bloc mă strigă cu „tinere”. Am încercat să mituiesc
 pe cineva de la finanțe să-mi spună pe ce nume e
 înregistrată mașina mea și tot susținea că pe numele
 soției. Asta e culmea, îmi amintesc precis că mașina
 am înregistrat-o pe numele meu. Și ce moment
 jenant am trăit când, agasată de insistențele mele,
 doamna de la ghișeu a sunat paza... Gardianul a
 venit la mine și m-a apelat cu „domnul cu mașina
 vișinie”. Nu mai sunt eu, sunt „domnul cu mașina
 vișinie”! Intrigant. Penibil și intrigant!

3.

Azi noapte m-a străfulgerat un gând! Mirela
 Calaiği! Nu, nu ăsta e numele meu, dar ea e persoana
 care mă poate lămuri! E-o fostă colegă de facultate.

Din câte-mi amintesc despre ea, nu mai locuiește

aici în oraș, ci s-a mutat undeva aproape de mare. Ne înțelegeam foarte bine în facultate. Nu am fost iubiți, ci doar amici buni. Îmi amintesc cu exactitate un amănunt: eram la un curs de istoria economiei naționale și ne plectisem la culme. La un moment dat mi-a spus brusc:

„Susții că ești poet, nu?”

„Ei! Și tu acum...”

„Facem așa: eu scriu un acrostih pe marginea căruia să reiasă numele meu, tu faci același lucru cu numele tău. Apoi schimbăm foile. Eu te-am scris de tine, tu mă ai scrisă de mine. Ce zici?”

„Sună bine!”

M-am ridicat ca ars. Am început să caut ca nebunul într-un sertar în care am păstrat mici amintiri în genul celei de mai sus. Mi-aduc aminte că ne-au plăcut la nebunie ambele acrostihuri. Ne-am scris dedicații pe verso și ne-am jurat reciproc să le păstrăm. Am găsit acrostihul după ce-am întors sertarul cu fundul în sus. L-am citit cu sufletul la gură. Pe margine reieșea clar „m i r e l a c a l a i g i”. Sunt absolut sigur că și pe marginea acrostihului Mirelei numele meu e încă vizibil. Ce sens ar mai avea poemul fără primele litere din fiecare vers? O fi ciudată realitatea în care m-am trezit în acea dimineață, însă e coerentă, chit că numele meu e șters din orice referință. Ba chiar din contra: realizând cât de bine-mi este „ascuns” numele, cu atât mi se întărește impresia că totul e perfect logic. Și atât timp cât logica se păstrează, e clar că nimic nu poate mutila acel poem. Ce rost ar mai avea un poem illogic, desfigurat, ciuntit? Numele meu trebuie să fie acolo!

4.

Am făcut rost de numărul Mirelei. Nu mai contează cum. Miza este uriașă. Orice efort e nesemnificativ.

O sun cu vocea tremurând de emoție.

„Cine ești?”

Aici mă blochez.

„Colegul tău de facultate, poetul...”

„Aaa! Ce dor mi-e de tine! Mai ești?”

Și aici mă blochez puțin. Oare ești dacă ești, dar nu ai nume, într-o lume în care toți ceilalți au nume? Aflu că s-a căsătorit, că are o casă frumoasă, că are un copil etc.

„Mai ai acrostihul?” Un val de emoții mă cuprinde în așteptarea răspunsului. Pereții vibrează în ritmul pulsului meu. Un tablou cade. Geamul protector se sparge. „Știi... ăla din timpul cursului de istoria economiei naționale...”

„Îmi amintesc! Încă-l mai am, desigur!”

E penibil să i-l cer pentru a-mi reaminti cine sunt!

„Știi, îmi trebuie urgent... Trebuie să-l public

într-o revistă...”

Ce chestie cusută cu ață albă!

„Nicio problemă. Mi-ar face o deosebită plăcere să ne găsim pe malul mării la o cafea!”

5.

Am plecat de acasă în dimineața convenită. Drumul a fost extrem de scurt: câțiva metri. Acum o aștept pe terasa unei cafenele din orașul ei. E situată la zece pași de mare. Numele ei mă revoltă, ținând cont de situația mea: „Memoria valorilor”.

Mirela iese radioasă din mașină. Mă-mbrățișează prelung. Nu s-a schimbat mult, cu excepția faptului că pare mai matură acum. Și are câteva riduri în jurul ochilor. Nu am răbdare să observ prea multe detalii.

Fierb. Ea-mi povestește cum l-a cunoscut pe soțul ei și cum s-au căsătorit. Fierb. Mă întrebă dacă m-am mai văzut cu vreun coleg de facultate. Fierb. Chelnerul aduce cafelele. Fierb. Sunt sigur că dacă Mirela mi-ar atinge fruntea, ar bănui că am febră. Frig mai rău decât cafelele din fața noastră.

„Știi Mirela, te-am rugat să aduci ceva...”

„Aaa, desigur”. Se scotocește-n poșetă. „Acrostihul. Uite-!”

Fierb. Ea mi-l întinde natural, dezinvolt. Apuc foaia cuprins de anxietate. Încerc să mă stăpânesc, dar nu cred că-mi iese. Nici nu îmi mai pasă. Norocul meu: Mirela e atentă la trei delfini care se joacă, magnetic, destul de aproape de țărm. Mi-i arată și mie, dar refuz să-i privesc. Probabil că par mai straniu ca un călugăr într-un centru de afaceri.

Citesc atent poemul:

„admiră cum lucrurile se dezintegrează subit:

nu mai e nicio sală de curs -

doar noi doi suntem, într-un colț de cometă,

reiterând anxietățile

evei și-ale lui adam.

întimitățile noastre, goale, în vitrina unei galaxii...

visele ne-au confiscat pleoapele,

elicele nopții ne-au rarefiat plămânii;

liniile toate s-au spart într-o infinitate de puncte.

era cât pe ce să plec din numele meu...

acum mă bucur că m-ai făcut să mă răzgândesc!”

Pe margine e numele meu! Delfinii au dispărut, luând cu ei și timpul meu ciudat departe-n larg. Răsuflu ușurat, ca după o aterizare de urgență reușită.

Pe verso e o dedicație: „să-mi amintești din când în când de mine”. Semnat „andrei vlea”. De data asta scris în clar.

Spiritul gălățean în tentații metafizice



Ionel Necula

Dac-ar fi să privim spiritul gălățean dintr-o perspectivă mai generoasă, necantonată de prejudecăți aleatorii, am putea constata că o caracteristică a creației de la malul Dunării o constituie diversitatea, refuzul de a se înfeuda unui anumit gen de creație.

A prevalat, ca peste tot, interesul pentru poezie și proză, dar n-au lipsit nici tentațiile pentru teatru și dramaturgie, cum n-au lipsit nici atracțiile pentru genul eseistic sau pentru cel memorialistic. N-a excelat, e drept, în memorialistică, precum la creatorii tecuceni, bunăoară, unde majoritatea scriitorilor – de la Hogaș, Anton Marin și Lascarov-Moldoveanu până la Petrovici și Iorgu Iordan – au dat genului memorialistic o noblete reconfortantă și seducătoare, dar a fost și în creația gălățeană, prin Anton Holban și prin alți scriitori, destul de bine reprezentat.

Cât privește tentațiile spiritului gălățean de a se rostui în poziționări metafizice, Galațiul n-a cunoscut prea multe ispite, iar cele puține ce s-au plăsmuit în zăriștea toposului gălățean – Ștefan Nenițescu, Ioan Gh. Savin, Dimitrie Cuclin – nu s-au bucurat de prea multe atenții exegetice. Galațiul n-a avut norocul Brăilei care a furnizat spiritului românesc personalități importante și de mare vigoare filosofică, precum Nae Ionescu, Anton Dumitriu și Vasile Băncilă și nici pe cel al Tecuciului, care-a dat țării trei mari personalități filosofice – Ion Petrovici, Vasile Pârvan și Ștefan Zeletin.

Din păcate, nici în trecut, nici mai recent, când s-au creat condiții pentru o mai dreaptă recuperare exegetică și eseistică a moștenirii filosofice plăsmuită pe malul Dunării și actul de valorificare, n-a cunoscut optimizarea așteptată. În ultimile decenii, s-au remarcat câțiva tineri cu reale aptitudini eseistice – Sergiu Tofan, Al. Ștefănescu, a.g. secară, Traian Drăgănescu – dar ritmul valorificării zestrei sale filosofice a rămas tot lent și mai mult la nivelul dezirabilității.

Nu ne-am propus, Doamne ferește, să facem proces de intenție spiritului gălățean. Știu că Galațiul are în momentul de față un buchet de intelectuali de bună calitate, față de care mi-am exprimat deseori încrederea și convingerea că știu să-și împrejmuiească bine teritoriul și să-și administreze patrimoniul cultural. Nu trebuie să

se intervină din exteriorul toposului în discuție și nu este în intenția noastră să ne implicăm dojenitor în problemă, dar aș vrea, dac-ar fi să fim sinceri până la capăt, ca patrimoniul filosofic gălățean, atât cât este, să fie mai bine grădinărit. Îmi amintesc că-ntr-o vreme, când funcționa Editura „Porto Franco”, s-au publicat câteva manuscrise din ceea ce lăsase Dimitrie Cuclin, dar inițiativa laudabilă n-a mers mai departe și nu s-a extins și asupra altor gânditori pe care să-i aducă în actualitate și-n circulație publică. Mă gândesc că Ioan Gh. Savin, bunăoară, a ținut la Facultate de Teologie din Chișinău cel mai apreciat curs de Apologetică, după care s-au pregătit multe serii de aspiranți la funcția clericală. Ar trebui reeditat pentru a servi pregătirii doctrinare și duhovnicești a celor ce se pregătesc pentru funcția preoțească. Nu mai spun de lucrările lui filosofice, de comentariile asupra pozitivismului activat de Auguste Comte, de poziționările sale față de iconoclaști și apostatați - de o mare actualitate și în zilele noastre.

În vremea când în Rusia bolșevizată religiozitatea, populația pravoslavnică bine înțelenită în principii de viață creștinești, era deturnată în apostazie și ateism, Ioan Gh. Savin s-a remarcat prin atitudini ferme și decomplexate împotriva ateismului cultivat cu obstinație în cadrul balșoiului vecin răsăritean. Ca unul care cunoștea bine smerenia sufletului pravoslavnic se intriga de convertirea lui automată la ateism. Lua atitudine și atrăgea atenția celor interesați și Europei asupra stărilor de lucruri nefirești din Rusia lui Lenin și Stalin. Fostul seminarist Stalin, scria într-un articol, cu aere sumbre de Antihrist, își asumă cutezătoarea sarcină de a distruge orice urmă de religie creștină de pe vastul domeniu uman căzut pradă funestei lui experiențe.

Avea naivitatea să creadă că între Lenin și Stalin exista, în problema libertății de credință, o deosebire de principii, că Lenin ar fi arătat, chipurile, o oarecare toleranță religioasă, mulțumindu-se doar cu despărțirea ei de stat, fără să se amestece în firidele sentimentului particular, unde puteau sălășlui și credințe neomologate prin hotărâri de partid. Tinerii până la vârsta de 21 de ani, mai scria cu îngrijorare cărturarul gălățean, organizați în societăți ateiste (consomolit, subl. aut.) sunt instruiți numai în sens antireligios și meniți a deveni la rândul lor propagandiști ai celui mai feroce ateism (*Iconoclaști și apostatați contemporani*, Editura „Anastasia”, București, 1995, ediție îngrijită și prefațată de nepotul cărturarului, Aurel Savin, p.76).

La vremea respectivă, încă nu anticipa că toată această nebunie răsăriteană se va abate curând și asupra bucolicului popor român, o dată cu instaurarea regimului comunist. A plătit pentru aceste atitudini curajoase. Arestat la 5 mai 1950, va fi depus la temuta închisoarea din Sighetul Marmăției, unde va fi supus, asemenea altor martiri ai credinței, la tot felul de umilințe, la înfometare și până la urmă la tentații de exterminare.

Deabia în 1995, nepotul său, Aurel Savin, îi va reedita, la editura „Anastasia”, volumul *Iconoclaști și apostatați contemporani* – o lucrare de atitudine și de denunțare a derapajelor lumii contemporane din cutumele vechi, ancestrale, certificate de evoluția firească a omului, a societății, a gândirii. Și-a asumat responsabilități de cap limpede și de conștiință trează și-a sesizat bine consecințele căderii din dogmele biblice și din modul tradițional de viață.

Ceea ce nu se știe sau se știe mai puțin este faptul că învățatul din Jorăștii județului Covurlui a fost, într-o vreme, între anii 1922-1929, căsătorit cu poeta Natalia Negru din Tecuci. A fost un mariaj care n-a durat și nimeni n-a aflat adevărata cauză a repedei lor despărțiri. Presupuneri sunt multe, dar nu cred că e bine să alimentăm în continuare bursa zvonurilor. La vremea căsătoriei lor, tomnaticul mire se apropia de 37 de ani, iar mireasa își aniversa patru decenii de viață.

Altceva trebuie subliniat cu prioritate în aceste rânduri omagiale; că în atâția ani de la nașterea lui (18 decembrie 1885) s-au ivit atâtea prilejuri de cinstire, de omagiere și de dreaptă recunoaștere a contribuției sale la conservarea sentimentului religios și nimeni nu și-a asumat rolul catalitic de a iniția o acțiune mai generoasă de rememorare a numelui său.

De un tratament asemănător, de indiferență și ignoranță a avut parte și celălalt nume important descins din arealul spiritului gălățean. Este vorba de esteticianul Ștefan I. Nenițescu (1897-1979) de care nu știu să-și fi adus cineva aminte în ultimile decenii. E drept că în anul 1985, la șase ani de la moartea lui, Dumitru Matei i-a publicat, în prestigioasa colecție „Biblioteca de filozofie” (seria *Filosofia românească*) masivul volum *Istoria artei ca filozofie a istoriei* (Editura „Științifică și Enciclopedică”, București), dar cartea nu s-a bucurat de prea multe comentarii în presa literară, iar specialiștii s-au cam abținut să se pronunțe asupra ei. Ar fi fost de datoria concetățenilor săi gălățeni să inițieze acțiuni și manifestări speciale, care să-l pună în valoare, să atragă atenția asupra

IOAN GH. SAVIN

Iconoclaști și apostatați contemporani



lui și să-l omagieze la împlinirea cifrelor rotunde de la nașterea sau de la moartea lui.

N-a făcut-o nimeni. Anonim în viață, a rămas la fel de anonim și după trecerea în cele veșnice. Or, dacă bunii săi concetățeni nu manifestă interes pentru reșezarea lui pe soclul pe care îl merită, nimeni altcineva nu va prelua acest rol de cinstire și omagiere. Sigur că în cultura românească sunt multe personalități lăsate în uitare și indiferență, dar cele mai multe, nu zic toate, nu sunt asumate de o localitate anume, care să le țină-n atenție publică și să le cinstească prin inițierea de simpozioane sau sesiuni de comunicări științifice, să le fixeze numele pe indicatoarele stradale,

să le dezvelească busturile cioplite în piatră, să le editeze lucrările. Cele mai multe localități și-au înțeles acest rol propulsator, dar Galațiul nu pare să-și ia în serios această datorie de cinste.

Ștefan I. Nenițescu a fost - alături de Cora Irineu, C. Beldie, Mircea Florian, Vintilă I.C. Brătianu și alți cărturari ai timpului - unul dintre fondatorii prestigioasei reviste *Ideea Europeană*, editată de C. Rădulescu-Motru în iunie 1919, una dintre revistele moderne din România aceluși timp.

În 1925, când a apărut prima variantă a lucrării sale *Istoria artei ca filozofie a istoriei. Teoria criticii*, Mircea Florian nu-și reprima cuvintele elogioase la adresa autorului. Lucrarea stă în fața mea ca o rară surpriză filosofică. Solide cantități de informație, un vădit efort de concentrare și o constantă dorință de a se supune necesităților filosofice se topesc într-un întreg, în care ne întâmpină, provocând o spaimă binevoitoare, tot atâtea filozofie în schemele repezi câtă estetică și multe altele în amănunte (Mircea Florian, *Filosofia românească*, Editura Aius, Craiova, 2005, p.182).

Cine a fost Ștefan I. Nenițescu? Era fiul lui Ioan Nenițescu și al Elenei. Și-a făcut studiile La Sapienza (Roma), apoi le-a continuat la „Facultatea de Litere și Filozofie” din București. Și-a luat doctoratul în filozofie în 1925 cu teza „Istoria artei ca filozofie a istoriei. Teoria criticii”. A încetat din viață în 1979, la vârsta de 92 de ani. Acesta a fost omul. Si cărturarul. Nimeni n-a aflat mai multe despre el și nimeni n-a încercat să-i reediteze poeziile. A rămas cunoscut ca un scriitor monocotiledonat, ca autor al unei singure cărți, deși moștenirea sa culturală este mult mai bogată, iar reeditarea lor a devenit deja o necesitate și o prioritate.

20 de ani de călătorii în lumea artei satirice europene Episodul Wilhelm-Busch-Museum 1990



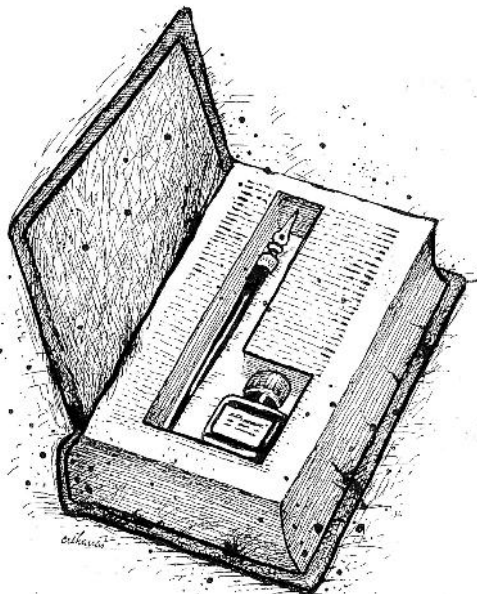
**Florian Doru
Crihană**

Nu prea știam la ce fel de eveniment eram invitat, dar mi s-a părut a fi unul în care m-aș putea pierde printre prea mulți artiști. M-am deplasat în Germania mai mult din respect pentru cel care mă recomandase, bunul meu prieten Dieter Burkamp din Oerlinghausen. Dar cel mai nemulțumit am fost de oferta de decontare doar parțială a cheltuielilor

de transport. A fost un tip de eveniment la care un artist renumit ar putea să-și încheie cariera – în glorie. Era, pot spune, “expoziția secolului” în materie de satiră, lumea bună a artei satirice europene adunată în reședintele Prinților de Hanovra, la Muzeul Criticii Grafice “Wilhelm Busch”. Participanții au fost chiar cei care definesc fenomenul artei satirice moderne, acei creatori care au evadat din lumea ilustrației de presă pe simezele galeriilor și muzeelor. Au fost nume importante, dintre care unii sunt menționați prin vernisaje ca elemente de referință. Este o lume mai puțin cunoscută în România în zona criticii de artă. Ea a fost reunită într-un album-catalog de lux care-l avea pe copertă pe André François - un român plecat din Timișoara ca să facă succes la Paris. Artiștii au fost adunați de ambasadele Republicii Federale a Germaniei din țările din Europa. Eu am avut onoarea să reprezint România. Mi s-a întâmplat asta la cinci ani de la debut, cam prea devreme. Nu am știut să folosesc participarea ca

paragraf de primă importanță în C.V. După câțiva ani, caricaturistul Nicolae Ioniță de la Ploiești m-a întrebat: “Măi Crihană, tu știi în ce companie ai fost tu acolo în Germania?”. Am îndrăzneala de a numi evenimentul ca “expoziția secolului” deoarece niciodată, nicăieri nu au fost atâtea valori pe același perete: Adolf Born, Paul Flora, Walter Hanel, David Hughes, Ironimus, Lorient, Jean Mulatier, Ronald Searle, Sempé, Ralph Steadman, Roland Topor, Tomi Ungerer și mulți alții. Călătoria cu trenul pînă la Hanovra trebuia să fie una obișnuită cu vreo douăzeci de controale vamale și polițienești. Am fost însă tratat la graniță ca un infractor, am fost un

pic izolat și chestionat de o polițistă agresivă. Dintre toate documentele de călătorie cel mai credibil a fost invitația cu însemnele în relief ale casei princiare de Hanovra – nu la vernisajul expoziției, ci la dejunul oficial. Participarea mea la evenimentul de la Hanovra rămâne cel mai important eveniment la care m-am deplasat în lume, în 25 de ani de carieră artistică.



„Legea Talionului” „La loi du Talion” „The lex Talionis”



Theodor Parapiru

În legislația unor popoare vechi, talionul implica în egală măsură sensul de pedeapsă, cât și pe cel de răzbunare. Era un fel de *vendetta* admisă și autorizată de textul biblic: „Și dacă cineva va lovi de moarte pre o vită să plătească vita cu vită. Și dacă cineva va fi făcut aproapei lui ceva vătămare, cum a făcut el, așa să se facă și lui. Frântură pentru frântură; ochiu pentru ochiu, dinte pentru dinte, vătămarea făcută cuiva de el, asemenea să se facă și lui. Cel ce lovește de moarte o vită, să o plătească; și cel ce lovește de moarte pre om, să se omoare. Asemenea judecați să faceți și străinului și moșteanului; că eu Domnul sunt, Dumnezeu vostru.” (Leviticul); „Și ochiul tău să nu cruțe; ci să ceri viață pentru viață, ochi pentru ochi, dinte pentru dinte, mână pentru mână, picior pentru picior.” (Deuteronomul). În realitate, aproape totdeauna, echilibrul pedepsei era întrecut de patima răzbunării, ceea ce declanșa conflicte mari și de durată, în cursul cărora se înregistrau pierderi considerabile, umane și materiale. Codurile juridice care au apărut (v. Legile lui Dracon) au limitat acțiunea legii talionului, trecând-o la îndatoririle statului, sau adăugându-i posibilități de împăcare, de reparare și de recuperare, scoțând-o de sub incidența automatismului de aplicare asupra vinovatului a unei pedepse identice cu fapta de care se făcuse culpabil.

În Noul Testament, prin învățătura lui Hristos, Legea Talionului este expresia conștiinței superioare, a dragostei, a umilinței, a îndreptării celor mai mari greșeli ale dușmanilor prin propria virtute: „Ați auzit că s-a zis: ochiu pentru ochiu și dinte pentru dinte. Iar eu zic vouă nu stați

împotriva celui rău; ci oricine te lovește peste falca ta cea dreaptă, întoarce-i și pe cealaltă; Și celui ce voiește a se judeca cu tine și a-ți lua cămașa, lasă-i și vestmântul. Și oricine îți va pune angara pentru o milă, du-te cu dansul două. Celui care cere de la tine dă-i și dela cel care voiește a se împrumuta de la tine nu-ți întoarce fața. Ați auzit că s-a zis: Iubește pe aproapele tău și urăște pe vrăjmașul tău. Iar eu zic vouă, iubiți pe vrăjmașii voștri și rugați-vă pentru cei ce vă gonesc pe voi.” (Mateiu). În felul acesta, morala credinței vizează desăvârșirea prin depășirea condiției conjuncturale.

„Legea Talionului” este formula expeditivă pentru echivalarea unei suferințe, pierderi, prin pedepsirea agresorului cu suportarea unei lezări identice.

„... ȘI OCHIUL TĂU SĂ NU CRUȚE...”



Ilustrație la Deuteronom

Note de călătorie (II)

Croaziera



Katia Nanu

31 mai - Katakolone

Am ajuns în Grecia. Noaptea pe o mare orizontal egală sunt raiul somnului. Dimineața, soarele iese roz bombon dintr-o cută a orizontului, incendiind privirile. Bem o primă cafea pe balcon, analizând minunea unei nave Pilot, chiar așa scrie pe bordul ei, care ghidează vasul uriaș de croazieră pentru intrarea

în port. Am mai văzut aceeași scenă la ieșirea din portul Bari. O nimica toată de șalupă de două locuri se așează în coasta gigantului elegant, cu mii de călători, aseasonat pe fiecare punte cu restaurante și magazine, și îl împinge pur și simplu în direcția dorită. După ce l-a pus pe traseu, pilotul flutură o mână pe geam și se îndepărtează urgent. Țânțarul dirijează elefantul.

Katakolone este o așezare cu trei stăzi mari și late. O biserică și un muzeu al obiceiurilor tradiționale sunt recomandate călduros turiștilor. Mai mulți decât locuitorii portului, doar câteva sute. Și două vase de croazieră stau cuminiți să-și aștepte călătorii revărșați pe mal. Mii de turiști asediind terasele cu vedere la mare și burdușind autobuzele către situl arheologic Olympia, aflat la nici patruzeci de kilometri distanță. Orașul antic unde s-au celebrat jocurile sacre dedicate lui Zeus rămâne însă o poveste pentru noi. N-avem timp să-l vizităm.

Magazine cu cărpe și restaurante elegante pe malul mării cheamă la acțiune imediată. Paharele cu bere se aburesc pe mese, pești îndrăzneți se zbat la vedere în apă, iar dintre galantare te îmbie vorbă românească. Cunoaștem un conațional cu două familii, una în Grecia, alta acasă, poposit aici de 12 ani. Are simțul umorului și un magazin de suveniruri.

Arde un soare grecesc și caracatița are alt gust. Privim Musica de pe mal și încercăm să o cuprindem în poze. Nu intră toată. E prea mare. Albastrul auriu al apei ridică spre cer pereții imaculați ai navei, ziduri albe, nesfârșite...

Seara, pe punte, aud pe cineva strigându-mă. Mă întorc, mândră de atâta notorietate. Câtă lume mă cunoaște pe planeta asta! E unul dintre fotografi. Gălățean. Stăm de vorbă la baza scărilor monumentale. Nu fac nici o poză. Aflu doar o altă poveste.

La masă ne servește chelnerul Laurențiu și băiatul de la bar, un moldovean din Botoșani, ne învață cum să ocolim băuturile scumpe. Gradele se plătesc. Tot ce curge se plătește, de fapt. Până și apa. Nava Musica susură în valută de când a plecat în

voiaj. Doar mâncarea e gratis. Iar bucătarul are nu știu câte stele Michelin. Ne îngrășăm conștiincios în fiecare seară, la seria a doua a mesei, cu câte șapte feluri despre care n-am mai auzit niciodată. Cum să nu guști din toate?

Astă seară ne întâlnim cu căpitanul. Ne prezintă echipajul. Ca să intri în sala de spectacole, mai mare decât Teatrul Dramatic, trebuie să dai mâna cu el. Stă în ușă și se fotografiază cu fiecare turist în parte. O fotografie costă 14 euro.

1 iunie - Santorini, Mykonos

Deșteptare rapidă în zorii aburind de ceață lăptoasă. O pojghiță brumărie lunecă pe coaja șalupei cu care traversăm marea. Excursie aglomerată și străzi prea mici pe o insulă neîncăpătoare pentru un vapor atât de mare. Ne călcăm pe urme unii altora, ne înghesuim între pereții albi ai dimineții, admirând albastrul ce sparge puritatea de lapte a locuințelor din Santorini. Insula e chiar mai frumoasă decât mi-o aminteam, dar asta se vede doar de pe o terasă spânzurată deasupra mării. Privim pofticioși la o femeie ce-și execută pe un bot de stâncă exercițiile yoga. E în grădina ei proprie, cu un preș, două ghivece cu leandri și trei cu flori cățărătoare și o doare exact în cot de miile de turiști care îi admiră fesele lejer dezgolate.

Santorini, una dintre perlele Arhipelagului Cicladelor, e bănuită că ascunde Atlantida. Privim întrebători către adâncuri așteptând ridicarea coloanelor. Marea nu se despică pentru alte minuni decât ambarcațiunile rătăcite către orizontul indecis, întrerupt de râuri lăptoase. Norii se ridică încet, scuturându-se de ape.

Românii s-au acuiat și pe aici, vânzători la tarabele cu produse tradiționale grecești. Cum te aud vorbind îți ies înainte și se oferă să-ți facă reduceri tentante. Pe care le fac oricum oricui. Un câine lățit în mijlocul drumului îngust se lasă doar ocolit sau pășit de curajoși și întinde gentil o labă înainte de a fi mângâiat. Doi americani obezi negociază reîntorsul la navă călare pe catări. Femeia câștigă. Am revăzut-o a doua zi în fotografii. Coccoșa un animal nevinovat. Bărbatul ori a omorât catărul, ori s-a lăsat convins să-l ierte.

Santorini nu are apă curentă. Insula alb-albastră e populată cu 15 000 de locuitori care ascultă, în desele sărbători, clopotele de la vreo 400 de biserici. În materie de lăcașe de cult stă mai bine decât Galațiul. Și, după spusele românilor așezați acolo, la sărbători bate tot. Sunt atât de multe încât nu prea le mai lasă timp localnicilor să și muncească.

Am fost și la Oia, un oraș cochec, cocoțat ca o matroană în vârful trebii, pe cea mai înaltă zonă a insulei. Prețurile, de asemenea, la înălțime. Am

mai trecut pe la o degustare de vinuri, dulci, subțiri și aseasonate cu măslina și brânză. Vorbind pe deasupra paharelor doar discret umplute, cu ochii pe întinderea mării, ne simțim puțin zei, puțin fericiți și puțin mai departe. Da, Santorini are mai multe biserici decât sărbători, mai mult vin decât apă și mai mulți măgari decât americani.

La prânz l-am cunoscut pe Robert, un alt român care lucrează pe vas. Reținut și împăcat cu soarta. Voiajul precedent îl costase nouă luni de stat departe de casă. Acum speră să fie doar șapte.

Seara, vaporul acostează în Mykonos, un port elegant, cu străzi largi și miros de pește. Grecia cântă și sfârâie la grătare, vitrinele gem de aur și insula de granit rodește verde inclusiv niște pisici ciufulite încăleccând copacii. Cumpărăm într-o furie săpunuri și șampoane cu ulei de măslina de la un vânzător adormit cu mustața pe oală. Ne târguim și adăugăm niște geluri de duș, balsam, pachetele se umflă iar grecul, impasibil, dar hotărât, ne taxează cum vrea el. Ieșim, închide ușa după noi și se prăvălește urgent pe scaunul din care îl ridicasem. Nu facem doi pași pe stradă și el moțâie iar liniștit.

Seara cade repede peste forfota pestriță, întunericul spart de becurile colorate ne calmează. Măncăm caracatiță și facem planuri pentru vara viitoare. Mykonos ar fi o destinație perfectă. Are și aeroport... Probabil că din România nu sunt zboruri,

dar ce contează? Privind soarele cum se sinucide teatral în marea păzită de zidurile albe ne dorim să rămânem. Străduțele înguste, magazinele procopsite, promisiunea morilor din deal, plajele largi și lumea din mica Veneție grecească, cu zâmbetul pornit din creștet și revărsat până la glezne, cheamă la aventură. Deodată, întoarcerea pe Musica ne deranjează. Ce atâta somn pe mare?

Pe vas întâlnim iarăși pozari români. Fotografiele stau înșirate pe zeci de panouri, la puntea șase. Îmbarcarea pe Musica, întâlnirea cu căpitanul, americanii la Santorini și noi pe lângă ei... Ne admirăm pozele personale. Sunt cât se poate de proaste. Însă la același preț.

2 iunie - Pireu, Atena

N-am cumpărat excursia cu autocarul. Costa o avere și noi văzusem Atena cu de-amănuntul. Zeița înțelepciunii, Pallas Athena își aruncă încă umbra peste oraș. Era considerată protectoarea artelor frumoase, dar și a meșteșugurilor, literaturii sau agriculturii. Orice preocupare ce vădea ingeniozitate și inițiativă era pe placul celei născute

direct din capul lui Zeus. Cum de a clacat tocmai în fața ingeniozității lui Paris, când a răpit-o pe Elena, doar războiul troian poate explica. Dar asta e deja altă poveste. Grecii onorează memoria zeiței oferindu-i capitala drept ofrandă. Cu măririle și decăderile prin vremuri ale acestui oraș. Coborâm la pas, singuri, în portul Pireu, printre vase mari și mici, siluete neînsemnate și ușor derutate de mulțimea care se fotografiază în delir. Hotărâm să luăm un taxi până în oraș. Primul care se apropie de noi este Dimitros și, din start, îl catalogăm suspect. E măsliniu și masiv, cu mușchii la vedere, cu un zâmbet indescifrabil în colțul buzelor. Ne cere, însă, un preț modest, într-o engleză relativ decentă.

Să nu te iei niciodată după prima impresie. Dimitros și-a făcut studiile în Rusia, are și un master în informatică, dar nu-i ajung banii. Repară calculatoare și lucrează și pe taxiul unui prieten ca să-și rotunjească veniturile. Nu-și permite propriul taxi din cauza licenței, care e uriașă și se ia doar cu pile. Criza l-a atins și e îngrijorat, însă nu și-a pierdut simțul umorului. Ne duce în piața unde au loc manifestațiile și ne arată corturile protestatarilor. E zi liberă, nu sunt acasă!

Părerile lui despre criza și revoltele din Grecia mereu amenințată de dezastre sunt simple. În loc de manifestații mai multă muncă, în loc de discuții mai puțină corupție. Ne plimbă peste tot, ne arată Universitatea cea nouă, biblioteca, Acropole și Placa. Oprește apoi în fața Parlamentului, unde gârziile cu pampoane la bombeu păzesc monumentul soldatului necunoscut. Câteva minute le fotografiem nemișcarea, după care urmează, întotdeauna la fix, schimbarea gârzii. Evzonii defilează doi câte doi, ridicându-și cu rigiditatea unor marionete picioarele pamponate.

Urcăm pe Likavitos și orașul se întinde cuminte la picioarele noastre, dezvelindu-și colinele. Acolo sus, pe munte, suntem mai aproape de zeii care-și odihneau orgoliile privind cariatidele de pe Acropole. Îmi place să cred... Apoi Dimitros ne păzește în cartierul unde facem cumpărături, pentru că băieții, intelectuali, au plecat la muzeul de arheologie și ne-au lăsat în banii noștri. Cumpăr urgent o ramă micuță, ovală, din argint, de la un anticar de marginea trotuarului. Dimitros râde. Am ochi. Și determinare. Bem împreună o cafea, într-un loc doar de el știut, și schimbăm adresele de mail. Dacă ne vom reîntoarce, ne-ar putea recomanda o cazare excelentă în Atena...

Timpul solid al întâlnirii cu pământul s-a scurs. Pireu, vas, odihnă. Nu înainte de a sta agățati, la



Confluente culturale • Confluente culturale • Confluente culturale
zece etaje deasupra Mării Mediterane, să urmărim despărțirea de un port în care vasele intrau dinainte de a intra Hristos în viața noastră.

Seara, o gală ca în povești, cu ținută obligatorie și prezentarea bucătarilor. Cinematografie, nu alta! Și niște feluri de mâncare cu nume franțuzești și culori pastel. Șapte. Gustăm din toate, rezervat. După miezul nopții e o expoziție de sculptură în fructe la puntea 13. Doi cedează, doi participă. Măcar poze să avem, dacă gustatul nu mai face față. Cum să poți mânca din toate la ora aceea? Mai ales că fructele sunt asezonate cu torturi, prăjituri, înghețată și alte chestii indescriptibile. Noaptea dezvățului culinar seamănă cu un coșmar. De pofte imposibil de satisfăcut.

3 iunie - Corfu

Cetate venețiană. Recunoaștem leul, simbol al Serenissimei, și îl cercetăm pe toate părțile. Tunurile sunt îndreptate spre mare, dar în zarea viorie nu se văd decât dăre de soare. Dușmanii s-au retras în istorie. Apa neclintită are o culoare între verde și albastru și doar la baza zidului ne face onoarea unor valuri mărunte. Insula e verde în nenumărate nuanțe, explodează de atâtea flori, lăsând vocabularul sărac de numele unor culori și nuanțe. E munte și mare, într-o îngemănare dumnezeiască. Ne mișcăm în reluare printre ziduri, apoi în oraș, intrăm într-o biserică bizantină, nimerim o stradă principală, cu oamenii veseli, aiuriți de un soare deja nemilos. O bere face minuni și lasă pe buza halbelor urma regretului plecării grăbite.

Iar urcăm pe vas. Seara ne așteaptă cu altă cină de gală, alte expoziții culinare la miezul nopții. Ne refugiem la Havana, barul unde se fumează, și ne dăm occidentali. Astă seară vom merge și la spectacol, în sala de teatru. Ca să fie tacâmul complet. Show cu muzică, fete frumoase, acrobații și mesaje în toate limbile pământului lipite pe spatele dansatorilor. Evident, limba română lipsește. Noi însă avem o viață de croazieră de trăit, ce naiba!

4 iunie - Dubrovnik

Oraș incredibil, stațiune elegantă și scumpă pe malul Adriaticii. Croația oferă o destinație turistică de multe stele bune. Opulență egalată doar de grosimea zidurilor, mărimea dalelor originale din pavaj și mulțimea magazinelor de artă. Cetatea Raguzei se rotește în jurul nostru, coborând și urcând zeci de scări, etalându-și bisericile maiestuoase, muzeele surprinzătoare și cântăreții de după colțuri. Magazine scumpe foc. Mimi, muzicanți, pictori. Poate doar mai puțin îndrăzneți ca în Italia. Orașul vechi îți taie pur și simplu respirația. E solid, dar suplu, elegant și ocrotitor. Poate și din cauza modului în care au știut să-l conserve.

Într-un muzeu aflăm că în recentul lor război și-au apărât mai întâi monumentele. Au fotografiat cu exploziile din port și clădirile protejate de bombardamente cu panouri protectoare. Prima lor grijă a fost să nu-și piardă patrimoniul. Așa că bombardamentele, chiar dacă au produs destule

distrugerii, n-au fost fatale orașului. Aproape toate edificiile medievale, printre care Palatul Rectorilor, bisericile în stil baroc, Catedrala și Palatul Sponza au scăpat aproape neatinse.

Un alt muzeu ne deschide case de bani cu mecanisme complicate. Cetatea avea bancheri și scopul crează mijloacele. Într-o catedrală de secolul XVI ne șochează o expoziție de artă modernă. Un Crist incert și schematic contrastează violent cu imaginea sa de acum câteva secole. Turiștii comentează amuzați, îngrămădindu-se în fața tablourilor. Ai putea spune că arta involuează. Dar cine știe exact pe care dintre cercurile spiralei ne aflăm?

Seara, ne împachetăm ținutele de gală și de voiaj și punem valizele în fața ușilor. Etichetate lila. Fiecare etaj intră într-o serie colorată pentru debarcarea în ordine.

Se cere un Martel de despărțire. Îl executăm, nostalgici, la Havana. Vânturăm magazinele, ascultăm o formație de instrumentiști cântând în holul central și sacrificăm câteva monezi la automatele din cazinou. Eșec total. Am avut noroc doar în iubirea platonice dintre noi și mare. N-am prins nicio furtună în larg. Totuși, șapte zile sunt prea puține.

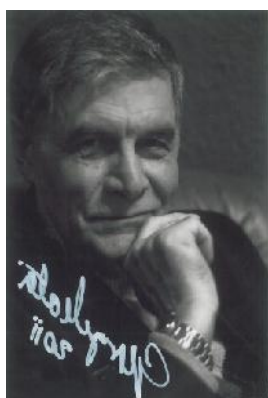
5 iunie - Debarcarea

Între ora 7 și 10 miile de oameni sunt pe uscat. Trei cafele la etajul 13, pe punte ca să tragem și-o țigară, plus urechile ciulite la anunțarea culorilor. Pe chei, bagajele puse frumos, în rând, cu etichetele aferente. La 11 suntem deja în hotelul nostru din Veneția. Nicio diferență de stabilitate a patului.

Musica rămâne în urmă, maiestuoasă și impunătoare ca o permanentă reclamă. Veneția ne înghite din nou, valuri de turiști ca un puzzle uriaș în Piazza San Marco, un gondolier gentil ne plimbă pe canale, cu explicații serioase într-o engleză impecabilă, contra unei sume la fel de serioasă. Strecoară barca printre pereții înguști, dă binețe ferestrelor și ocolește abil colegii de trafic. Orașul se oglindește în apă, întipărindu-se apoi, legănat, pe retina noastră. De un balcon stă spânzurat un manechin, hoț perpetuu escaladându-și veșnicia, iar dintr-o librărie un tânăr ne face semn cu mâna plină de cărți. Detectivi deja experimentați, urmărim inscripția "Per Rialto" pe clădiri, căutând iarăși podul ridicat pe locul fratelui său din lemn, pe la sfârșitul secolului XVI, de arhitectul cu nume predestinat, Antonio da Ponte. Din vitrine ne îmbie măștile venețiene, pictate, ornate cu pietre, cu dantele, catifea, sau pur și simplu albe, oferindu-și candoarea imaginației și dorințelor cumpărătorului.

Plecarea de mâine e deja prea apropiată. Umblăm năuci până dincolo de inserare, onorând noaptea cu o tavernă unde se prăjesc calmari. Bem un pahar de vin și privim ferestrele palatelor luminate. La noi, în hotel, veiozele de Murano scânteiază discret a rămas bun. Și așternuturile foșnesc a pescăruși. Visăm cum luăm Veneția acasă.

Manierizarea experimentelor teatrale



George Motoi

De la o vreme, publicul gustă tot mai puțin experimentul, preferând rețeta succesului tradițional, în care povestea și mai ales complexitatea lumii ce o populează au constituit esența creativității scenice. Cu tot caracterul școlăresc, nici experimentul nu ar fi vreodată refuzat de public, când s-a născut din aceeași sursă.

Din păcate însă, ideea de experiment a început să se denatureze, ignorând-se cu bună știință, tocmai sursa de inspirație ce ar fi putut-o provoca conținutul textului dramatic, raportat, desigur, la problematicile și gustul lumii actuale, mai cu seamă în cazul operelor clasice celebre. Și, astfel, preținși inovatori de azi, regizori din toate generațiile și de pe toate meridianele, își fac un titlu de glorie din a tot experimenta întruna pe scenele unor teatre de renume (de te și întrebi, până când, totuși?!), refugiindu-se, comod și nelimitat, în aceleași tipare și găselnițe „experimentale” schematice (minimale, cum le numesc ei), improvizate în sine, străine textului autorului, nu o dată confuze sau contradictorii, diminuând grav puterea de percepție a spectatorului, dar mai cu seamă pe cea de seducție a teatrului. Insensibili la așa ceva, ei experimentează rece, „lucid” și „interesant”, intelectualist și în sine, cu niște forme exterioare de expresivitate, mai puțin izvorâte, așa cum s-ar cuveni, din sensurile ascunse, neexplorate încă ale unei opere (fie ea chiar și a unui autor celebru, ba poate cu atât mai mult), aceasta rămânând pentru domniile lor un simplu și nevinovat pretext.

Dar ce altceva ar mai putea însemna experimentul, dacă nu tocmai aducerea la lumina rampei a unor nebănuite înțelesuri ale operei, prin mijloace specifice tocmai acestora, printr-o construcție dependentă de ele (și numai de ele!) a ineditului teatral?

Multe din spectacolele experimentale de azi au ajuns azi să semene ca două picături de apă, realizatorii împrumutându-și, fără jenă, aproape aceeași schemă de modalități de exprimare. Mutarea

publicului din sală, de pildă, pe incomodele gradene de pe scena unde se joacă - alături asistând, parcă nostalgic, hăul sălii goale... Dezolantă imagine! - a devenit aproape emblematică pentru mai toate experimentele. La fel, abuzul de proiecții cinematografice (modalități ale unei cu totul alte arte), sau microfoanele clasice ale teatrului radiofonic purtate fițos, în mână de actori ca pe o recuzită parcă indispensabilă, fără nicio motivație, ori nelipsitele tobe și tobițe, cuburi și butoaie, decorul minimal și inexpresiv, uneori de-a dreptul rizibil, costumația sumară, la zi, eliminată uneori chiar și până la nud, coloana sonoră care însoțește neîntrerupt și țâfnos, pleonastic adesea, desfășurarea demonstrației, lumina scenică redusă pe actori, că nu le mai distingi expresia feței și pe cea a ochilor, tocmai ca să fie mai bine văzute probabil, proiecțiile cinematografice, nu o dată pleonastice și ele, dacă nu chiar folosite fără nicio noimă (alese doar așa, de dragul unei atmosferizări multiple, cerută de noul val, în vogă, „Multimedia”) etc. Iar publicul asistând, năucit, de fiecare dată, până la saturație și plictis, la aceeași paradă demonstrativă a unui arsenal scenic sărac, prea puțin semnificativ, dacă nu chiar inutil și penibil. Căci el a fost conceput și construit „cu atâta migală”, nu pentru a sluji textul dramatic, ci ca să astâmpere orgoliile eschibiționiste ale unor regizori teribiliști azi, pe întreaga planetă.

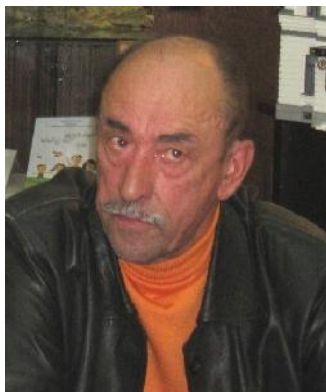
Refugiul multora în experimentul facil, formal și fals, îndepărtează publicul, demonstrând de fapt, incapacitatea de a descoperi și descifra interesant, sensurile novatoare ale unei opere dramatice celebre, ba în cazul unora, chiar nepricepere în a lucra cu actorii, în a descoperi și crea cu aceștia portretizări speciale de personaje, implicate și înlănțuite în relații și situații de joc nebănuite, surprinzătoare, capabile să seducă publicul iubitor de teatru.

Pe drept cuvânt, ne-am putea întreba oare câți regizori mai știu să binecuvânteze publicul cu starea aceea rară, de grație a artei scenice? Puțini, parcă din ce în ce mai puțini. Unde ne-or fi marii maeștri, magicieni ai teatrului? Sunt pe cale de dispariție? Nu se mai nasc? Sau cum răsare unul, trimis de Dumnezeu, este devorat de asaltul „experimentalistilor” parcă tot mai numeroși prin teatrele lumii de azi?

E o întrebare!

Coasta de Est, S.U.A.

Note de călătorie



Ioan Rusu

O călătorie în America se deosebește radical de una pe continentul european. Începând de la formalitățile legate de procurarea vizei, care nu sunt deloc simple, până la deplasarea, ce nu se poate face, pentru a scurta timpul, decât cu un Airbus sau cu un Boeing, de când nu mai zboară Concorde-ul, această călătorie este inedită. Aeroportul Schiphol din Amsterdam, escală obligatorie înainte de-a traversa oceanul, pentru aproape toate companiile aeriene, oferă privirii o lume caleidoscopică, turiști din toate colțurile lumii, etalând elemente de vestimentație la fel de colorate și diverse ca și limbile pe care le vorbesc. Întrebările funcționarilor de la punctul de îmbarcare pentru State, sunt enervante, dar trebuie să le accepți (de ce mergeți în State, unde veți sta, cât vreți să stați, ce veți face etc.) și nu sunt depășite în stupiditatea lor decât prin întrebările din formularul de emigrare, pe care ești obligat să-l completezi și în care ești întrebat dacă ai intenția să intențezi un atac terorist pe teritoriul Statelor Unite.... Ți-ai dorit atât de mult acest lucru, încât, îți zici consolată, merită! Pe durata zborului de aproape 8 ore până la aeroportul Newark din New York, ți se servesc câteva mese ce depășesc în calitate și cantitate ceea ce e obișnuit în zborurile prin Europa, iar personalul de bord este foarte amabil. Aeroportul Newark este într-adevăr, de concepție și dimensiuni americane, cu atât mai surprinzătoare cu cât el se afla aproape în centrul orașului New York, un simplu pasaj prin tunelul olandezilor făcând să te afli în apropierea Broadway-ului: enorm, cu multiple dotări, reclame, restaurante, locuri de parcare, totul întrecând orice imaginație.

Pornim, eu și fiul meu, care mai văzuse America, cu un taxi, în Brooklyn, unul din cele 5 cartiere new

yorkeze. Străbăteam în noaptea, care este risipită de reclamele sufocante, orașul, de la un capăt la altul, ascultând răspunsul la întrebările puse lui Kumar, un indian simpatic și informat, ca „un șofer de taxi american”. Zgârie norii din Manhattan par că te strivesc și dezvăluie imaginea, tradițională, reluată de milioane de ori în toate filmele americane cu New York, Empire State Building se înalță ca o săgeată luminoasă spre cer, Statuia Libertății se profilează peste apă, pe Liberty Island, undeva departe, cu torța aprinsă, evocând, mereu, prima bucată de pământ din New York văzut de emigranții europeni pe continentul american, podurile, unul mai celebru ca celălalt (Verazzano, de unde anual pleacă vestitul maraton de la New York, Brooklyn Bridge, făcând legătura între două cartiere celebre, Queensborough Bridge etc.), luminate, par ghirlande aruncate peste



ape, ecranate doar de strălucirea Central Station-ului, capodoperă de arhitectură new yorkeză. Magazinele de pe Fifth Avenue, marile mărci planetare, înghesuite mai tare ca la Paris, lucru ușor de înțeles având în vedere faptul că Manhattan-ul e locul cel mai scump din America, își expun mărfurile în vitrine, dar și în depozite, unde cumpărătorul are acces, putându-și alege ce produs vrea, în multe dintre ele aproape non stop. Plimbarea prin New York îți întărește convingerea că, viața americanului este deosebită de cea a europeanului. În oraș este imposibil să te rătăcești atâtă vreme cât străzile sunt drepte, paralele în marea majoritate, care se întretaie, numerotate, având multe sens unic, încât circulația, infernală altfel, este fluidă, deși mereu supraaglomerată. La o oră târzie din noapte, pe un Broadway unde se circula bară la bară, am auzit sunetul asurzitor al unor vehicule de intervenție; ne-am întrebat ce se întâmplă și cum vor face să treacă, având în vedere că eram în porțiunea cu circulație în ambele sensuri din Broadway. Ca prin minune, toate vehiculele au început să se miște și un spațiu pe mijlocul străzii s-a creat, lăsând echipajele SMUR, însoțite de pompieri și poliție, să-și continue drumul nestingerite și făcând dovada unei discipline civice rar întâlnite.

Te impresionează, în acest oraș modern, scările metalice cu care sunt prevăzute clădirile vechi, care servesc în caz de incendiu, cât și bazinele imense, rezerve de apă curentă de pe acoperișurile clădirilor, de asemenea numeroasele spălătorii publice, săli de fitness, restaurante cu specific din toată lumea, care sunt mereu deschise și te întâmpină la tot pasul. Nu putem rezista ispitei de-a merge pe Broadway ziua, vom veni și seara pentru a vedea, la teatrul Majestic, unul dintre cele mai vechi spectacole „Fantoma de la Operă”, care se joacă de zeci de ani cu casa închisă, având în distribuție câteva voci de excepție: Hugh Panaro, Sara Jean Ford, Sean Mac Laughlin și o montare fastuoasă. Ziua și noaptea artera este supraaglomerată, culminând cu Times Square cu reclamele sale multicolore și zumzetul specific ireproductibil, indescriptibil și inconfundabil care

te face să înțelegi de ce acest loc este considerat centrul vital al acestui oraș polimorf, așa cum bursa este centrul financiar. Turiștii se fotografiază lângă caii purtând frumoase polițiste, ce par a nu avea nici un stres în centrul acestui vacarm permanent, repetând aceleași gesturi de sute de ori pe zi. Acest perpetuum mobile de zgomote și culori este poate egalat doar de haosul din China Town, în alt registru, cel al amplitudinii asiatice.

Atracția cea mai mare, pe lângă arta live din jazz barurile selecte din Manhattan, o constituie muzeele: MoMa înființat în 1929 și Guggenheim înființat în 1959 ca muzeu al picturii non-figurative. Primul, un muzeu de arta modernă adăpostind capodopere ale picturii și sculpturii universale, - Brâncuși pare a fi vedetă, la loc de cinste, cu mai multe exponate decât în România - al doilea fiind o clădire, în fața Central Park-ului, în stil futurist, unică în lume, desenată de Frank Lloyd Wright, decedat înainte de a-și vedea edificat proiectul, adăpostește și el numeroase capodopere, în 2005 având deja 8000 de exponate. Madison Square Garden anunța peste tot prin oraș cu afișe imense, prezentându-i pe protagoniști, două meciuri demonstrative între Pete Sampras cu Andre Agassi și Ivan Lendl cu John McEnroe. Cel mai mic teatru de operă din lume, Amato, ne privește parcă uimit din înghesuiala a două clădiri, gata să-l strivească.



Rockefeller Center, un complex demn de renumele acestei familii, cu Rockefeller Plaza transformată în patinoar la acest moment al anului, ne-a atras și pe noi, în ciuda frigului de afară, pe lângă sutele de turiști de pe toate meridianele globului ale căror blitz-uri făceau din noapte o zi în toată regula.

Fără îndoială, centrul de atracție al New York-ului îl constituie Empire State Building, care de la inaugurare, 1 mai 1931, până la realizarea, după anumite planuri, ale unui inginer român, a turnului din Dubai, era cea mai îndrăzneță clădire de acest gen din lume. Așezat pe Fifth Avenue la numărul 350, în inima Manhattanului, având 381 m, 102 etaje, își trage numele de la statul New York, care se numea The Empire State. La etajul 86, unde am urcat și noi, se află un observator, de unde turiștii

pot studia după explicații detaliate gravate pe plăci cardinale, panorama acestei metropole și unde se pot fotografia. De la această înălțime se pot și admira cele opt poduri care trec peste Hudson River și East River, New York Harbour - portul New York, New Jersey, Staten Island cu ferry-boat-ul său

gratuit (plătit de municipalitatea orașului), Liberty Island cu muzeul său și Statuia Libertății, ce pare de aici, de pe „acoperișul” New York-ului, o jucărie ne semnificativă, singura excepție europeană a expresiei geniului ingineresc american. Nu se pot vedea tunelurile legând diferitele părți ale orașului, însă ele se pot bănuși în încrengături de rețele autostradale ce dispar „sub pământ” pentru a se regăsi la sute de metri mai departe pe poduri sau alte largi autostrăzi, o bandă de circulație având lărgimea aproximativă a două benzi de-ale noastre, iar fiecare sens având cel puțin trei dacă nu cinci benzi.

Părăsim acest oraș, cu regretul că n-am reușit nici pe departe să-i cunoaștem detaliat cele cinci cartiere Brooklyn, Bronx, Queens, Staten Island și Manhattan, consolați doar de dezvăluirea prietenului Bogdan din Jersey, care locuiește de mai bine de douăzeci de ani la 80 de mile de New York și nu l-a vizitat decât de 2 ori, trecând totuși zilnic prin el cu serviciul. Ne îndreptăm spre capitala administrativă a celui mai puternic stat din lume, Washington. Autostrada, pe care se circulă că la

Confluente culturale • Confluente culturale • Confluente culturale

formula unu (întrecerile între truck-uri - camioanele enorme - conduse de negri supraponderali, fiind un adevărat spectacol) ne duce spre Philadelphia, poate cel mai însemnat oraș american, fiindcă aici în 1790 s-a semnat *Declarația Drepturilor Omului*, și poate, nu întâmplător, deoarece aflăm că numele orașului vine de la cuvântul grecesc „philéin” care înseamnă „afecțiune” și „adelphos” care înseamnă „frate”, având semnificația de iubire fraternă.

După ce ai vizitat Parisul, Viena, Roma, Madridul, Atena, Moscova, Berlinul și multe alte capitale europene sau asiatice, te întrebă ce ți-ar putea oferi acest oraș pentru a te impresiona? Ei bine, și aici yankeii sunt neîntrețuți. Capitala lor e un fel de Roma a Americii, unică însă prin spațiile generoase și monumentele sale. În primul rând, chiar dacă cetățenii lor sunt

de etnii diferite, respectul pentru președintele țării este sfânt și amintirea celor care au fost, este păstrată în memoriale ce le poartă numele: Washington, Jefferson, Lincoln,

Kennedy etc. Clădirile de vază ale țării sunt făcute să dureze parcă o eternitate: Casa Albă, Capitoliul, Palatul de Justiție, FBI Building, Pentagonul, Național Gallery, Smithsonian Institute etc. Toate au o arhitectură impresionantă, amplasate să se subordoneze unei anumite idei, sunt vizibile fără prea mari eforturi și, cel mai important lucru, nu te sufocă cu pază, dacă

respectă regulile impuse. Este adevărat că nu poți vedea Casa Albă fără rendez-vous fixat printr-un senator al SUA, după ce te-ai lăsat percheziționat mai ceva ca la aeroport, și te poți mulțumi de-a o admira de-afară de la cca 250 m, pe trei dintre laturile sale. Nici de Pentagon nu te poți apropia prea mult, dar în Palatul de Justiție te poți plimba în voie, sediul central al FBI avea, spre amuzamentul nostru, drept pază o...veveriță, care scormonea în coșul de gunoi, constatând cu „satisfacție” că și americanii au „maidanezii” lor. Național Gallery, înființate în 1937, un palat în adevăratul înțeles al cuvântului, poate rivaliza oricând cu Luvrul, Prado sau Ermitajul, datorită bogăției capodoperelor dar mai ales științei expunerii lor. Numeroasele muzee

te îmbie să le vizitezi, noi însă revenim la Național Gallery, o adevărată oază spirituală, care desfată și încântă ochiul. Nici stomacul nu e neglijat în imensul restaurant în care, la orice moment al zilei, poți să-ți „reîncarci bateriile”. Nu putem evita Muzeul Mme Tussaud care este, după părerea noastră, mult mai reușit decât cel de la New York și nu rezistăm să nu facem, ca și alți turiști, poze cu Madonna, Angelina Jolie, Casius Clay, Albert Einstein, Barack și Michele Obama, cât și cu multe alte celebrități din ceară. Pe Național Mall este foarte dificil să alegi un muzeu din zecile care ți se oferă la vizitat; chiar și între muzeele tradiționale - acoperite - poți să admiri sculpturi celebre expuse în aer liber precum în Hirshorn Museum, însă am început prin Național Air and Space Museum cu o vizită, urmată

de-o vizionare a unui film 3D la Imax-ul din incinta muzeului, despre misiunea navei spațiale Hubble în explorarea spațiului cosmic. Aici am putut vedea evoluția aparatelor de zbor, de la pionierii aviației - pentru americani - și până la rachetele trimise în spațiu, unele exponate originale, cele mai multe machete. Ne intrigă faptul că Vuia, Vlaicu și Coandă nu sunt pomeniți nicăieri, americanii nu știu decât de frații Wright și Lindberg oare?

Lăsând dealul Capitoliului în spate, continuăm pe National Mall spre Smithsonian Institute, National Portrait Gallery, National Museum of American History, având ca

obiectiv Lincoln Memorial și Tidal Basine, cât și Washington și Jefferson Memorial, un ansamblu de cultură și spiritualitate tipic popoarelor ce știu să-și cinstească înaintașii, cum rar întâlnești pe mapamond. Regretăm și aici că timpul e prea scurt pentru a face și de data aceasta o plimbare pe Potomac, pentru a intra și zăbovi îndelung în toate muzeele, dar „time is money” așa că ne amânăm intențiile pentru data viitoare și ne mulțumim doar să tragem o raită prin Washington Harbour la picior, ca să putem avea o mai bună vizibilitate pe, deja celebră, clădirea Wattergate, numai că America are și alte locuri - coasta de Apus - unde strălucesc San Francisco, Los Angeles, California etc., așa că, deocamdată, *goodbye America*.



Dublul monstruos



Theodor Codreanu

Dar Eminescu pătrunde cu mult mai adânc în mecanismul crizei sacrificiale. Intuiția îl mână, ca și pe Rene Girard, către fratricidul original, rezolvat, în termeni teologici, de Sf. Ioan Gură de Aur, prin ceea ce a numit *taina fratelui*. Iată trimiterea lui Eminescu: „Știm a fi strănepoții acelui vechi păcat, / Ce seminția Cain în lume-o a creat”. (*Preot și filosof*). Frații biblici Cain și Abel constituie, și după Eminescu, cea dintâi antiteză umană eșuată, stând la izvoarele crizei sacrificiale. Antizezele sunt viața în sensul coexistenței *diferențelor*, singurele care pot „legitima” *unitatea*, deci existența *finței sociale*. Ontologia *arheității* creată de poetul nostru ar putea interesa foarte mult pe trufașii negatori ai gândirii eminesciene, care se pretind a fi promotorii *filosofiei diferenței*, prin excelență postmodernistă. Or, alături de Nietzsche, Eminescu întemeiază prima *filosofie a diferenței* din istoria gândirii europene, având în centru conceptul *eternei reînțoarceri* (cu precedent în gândirea lui Goethe), prezent deopotrivă și la Eminescu și la Nietzsche, dar dintr-o altă perspectivă care poate întâmpina și obiecțiile capitale aduse de Noica dialecticii *eternei reînțoarceri*.

Într-un om, spune Eminescu, reinterpretând teoria *identității numerice* din budism și cu ajutorul lui Schopenhauer, există un șir nesfârșit de oameni. El pune, pe această cale, piatra de temelie a ceea ce, la scurt timp după dânsul, Rimbaud va prefigura *heterogenia eului*. În câteva însemnări, datate de D. Vatamaniuc din perioada preuniversitară, poetul se întreba: „Oare eu, tu, el nu e tot una?” Sau: „Eu și cu tine un singur eu” (1). Dacă *archaeus e singura realitate pe lume*, e fiindcă încifrează în el toate *diferențele* posibile, fără ca Unul (Dumnezeu) să fie pierdut, cum se întâmplă în filosofia postmodernă a diferenței. Și nu poate fi pierdut fiindcă Unu este totdeauna Trei. De aceea Eminescu nu cade în capcana *morții lui Dumnezeu*, ca Nietzsche, decât pasager, ireligiozitatea, cum spuneam, fiind receptată ca simptom al crizei sacrificiale. Moartea,

ca triumf al violenței malefice, înseamnă *eliminarea diferențelor*, a antitezelor în echilibru dinamic. Eminescu a dedus acest adevăr și pe cale științifică, luând în considerare legea a doua a termodinamicii, care, dacă ar fi atostăpânitoare, ar duce la moartea termică a universului. Poetul vorbește de o *stingere eternă*, căreia, ca ființe muritoare, îi suntem hărăziți.

Ce înseamnă, însă, *ștergerea diferențelor* în *fința ca Dasein*? Înseamnă fratricid. Când Cain se hotărăște să-l ucidă pe Abel, ispita vine din incapacitatea de a suporta *diferența* dintre el și fratele său. El crede că ucigându-și fratele i se poate substitui, devenind beneficiarul sacrificiilor primite de Dumnezeu. Cu alte cuvinte, transcendența lui nu mai este *verticală*, ci *deviată*, orizontală, căci îl iubește pe Dumnezeu prin intermediul Altuia, ceea ce-i un păcat de moarte. Identical însă trebuie mereu violat, pentru că duplicarea lui perfectă înseamnă *moarte*. Este exact rezultatul violenței lui Cain, care, acum, se imaginează Abel, dar Abel nu mai este, încât *nici Cain nu mai este*. Ștergerea diferențelor dintre frați a trezit, de aceea, oroare în gândirea mitică. Atunci când se nășteau gemeni, ei erau priviți ca pe un semn rău prevestitor, astfel de copii fiind aruncați sau jertfiți din fașă. Sacrificarea lor aducea evitarea violenței fratricide. „Nu diferențele - spune Girard - ci pierderea lor antrenează rivalitatea dementă, lupta, înverșunarea între oameni dintr-o aceeași familie sau o aceeași societate” (2). Rațiunea comună crede, dimpotrivă, că toate conflictele se nasc din diferențele dintre oameni, când adevărul e invers. Războaiele se ivesc între popoare și între civilizații care nu-și mai recunosc *diferențele*: cel puternic vrea ca slabul să fie ca dânsul, nimicindu-i identitatea sau iluzionându-se că o poate face. Violența declanșează un cerc vicios, în care cei antrenați riscă să nu se mai oprească, dezlănțuind o *răzbunare perpetuă*, în care nici o normă religioasă sau de drept laic nu mai are putere: „Nu ne putem dispensa de violență pentru a pune capăt violenței. Dar tocmai din acest motiv violența este interminabilă. Fiecare vrea să aibă ultimul cuvânt al violenței și se merge din represalii în represalii, fără ca vreo concluzie veritabilă să intervină vreodată” (3).

Exemplu mai elocvent de *răzbunare perpetuă* nu e de găsit ca în Orientul Mijlociu, între evrei și palestinieni care, culmea, sunt popoare semitice, numele de *fratricid* potrivitându-se ca o

Confluente culturale • Confluente culturale • Confluente culturale

mănușă. Raportul fratern normal se fundează pe recunoașterea diferențelor. Gemenii sunt „frați accentuați” și de ei se leagă declanșarea crizei sacrificiale. Cain sfârșește prin a nu mai dori conform lui însuși, ci conform Altuia, care e Abel. O criză tragică trăiește și Oedip care se substituie tatălui, ucigându-l. Blestemul răzbunării perpetue se prelungește la frații Eteocle și Polynice. Gemenii formează, ca „frați accentuați”, ceea ce Girard numește *dublu monstruos* (*double bind*) (4). Cain devine dublul monstruos al lui Abel, Brigbel - dublul monstruos al lui Sarmis. Geniul lui Eminescu a surprins tragismul coșmarec al fraților gemeni în poema omonimă. Cel violentat de *dorința conform Altuia* este Brigbel care nu face decât să dubleze iubirea fratelui său pentru frumoasa Tomiris și pentru tronul ce i se cuvenea aceluiași. Eminescu surprinde întreaga tragedie a fratelui ucigaș, atingând o culme a forței imaginarului său. Sarmis este ucis de Brigbel tocmai când trebuia să fie încoronat alături de Tomiris. După ce Cain l-a ucis pe Abel, Dumnezeu îl întreabă unde este fratele său. Din acest moment începe, propriu-zis, chinul lui Cain. Și în *Gemenii* Sarmis este așteptat să vină, dar numai Brigbel știe, deocamdată, că este mort. Marelui preot, arătându-i-se dispariția lui Sarmis, urmează încoronarea lui Brigbel care, acum, se poate bucura de întreaga putere, de iubirea lui Tomiris. Cu alte cuvinte, acum nu mai este *el*, ci fratele său geamăn - Sarmis. Trebuie să ne uimim de adâncimea intuiției eminesciene. Sarmis devine simultan victimă ispășitoare eșuată și spectru al perpetuării fratricidului, fiindcă Brigbel este blestemat să ucidă mai

departe până la stingerea seminției. Sarmis reapare în coșmarul lui Brigbel, dar pentru a refuza o țară aflată pradă crizei sacrificiale, adică golită de sacru și bântuită de fratricid: „La ce-aș mai cere-o țară, în care nu-i credință, / Unde un frate pe-altul s-ucidă-i cu puțință!”. Singurul „ajutor” pe care-l poate da fratelui ucigaș e blestemul de-a-ntoarce violența spre sine, fiindcă aceasta, pe de altă parte, este și esența fratricidului: *cine lovește în fratele sau în părinții săi pe sine se lovește*. Blestemul lui Sarmis ar putea semăna cu acela din *Rugăciunea unui dac*, dar aici totul e de semn întors, inducând răzbunarea perpetuă: „Și-acum la tine, frate, cuvântul o săndrept, / Căci voi să-ngălbenească și sufletu-ți din piept / Și ochii-n cap să-ți sece, pe tron să te usuci, / Cuvântul gurii proprii auzi-1 tu pe dos / Și

spaima morții între-ți în fiecare os. / În orice om un dușman să știi că ți se naște, / S-ajungi pe tine însuși a nu te mai cunoaște, / De propria ta față, rebel să-ți fie teamă / Și somnul - vameș vieții - să nu-ți mai ieie vama” etc. A nu te mai cunoaște înseamnă a nu-ți mai găsi niciodată pacea sufletească. Cred că e cel mai teribil blestem din literatura română. Apariția spectrului stă sub semnul nebuniei, venind parcă direct din hăul nopții. Brigbel nu știe că sunt propriile tenebre. El percepe arătarea fratelui geamăn ca pe o cumplită amenințare, încât nu știi care e sursa nebuniei, adică a *violenței malefice*. Lupta ultimă e cu dublul din oglindă: „- O, Sarmis, luptă lungă, grozavă e-ntre noi! / Ce fugi? Ce fugi? Nu vezi tu la luptă că te chem? / Nu crede cum că tremur, nu crede că mă tem! / Și-atuncea iar răsare și fața-i slabă pierde, / Și ochiul fix se uită cu spaimă și durere: «O, inima mea lașă, de ce-nlemnești în sân, / Sfârșește! Și pumnarul îmi scap- acum din mâni... / Dar îl voi strânge bine... Stai... stai, nebun mișel». // - Lovește crud o dată și cade mort - Brigbel”.

Gemenii lui Eminescu este capodopera crizei sacrificiale insolubile, care amenință însăși existența unei seminții. Girard distinge trei soluții, în istoria umanității, de rezolvare a crizei sacrificiale: *victima ispășitoare*, rememorată ritualic, *duelul* și *justiția*. Prima este fundamentală, funcționând mii de ani în societățile tradiționale; a doua a avut maximă eficiență în evul mediu, iar a treia devine predominantă în societățile moderne.

Note:

1. Eminescu, Mihai *Fragmentarium*. București: Editura Științifică și Enciclopedică, 1981, p. 78.
2. Rene Girard, op. cit., p. 58.
3. Ibidem, p. 32.
4. Dubla legătură devine la Gregory Bateson cale terapeutică în cazul schizofrenicilor, ea fiind o formă de comunicare, o strategie de a supraviețui într-o situație insuportabilă. Bateson dă exemplul copilului care primește mesaje contradictorii de la părinți, încât nu știe dacă un gest sau un cuvânt e amenințare sau ocrotire, ceea ce îl împinge spre schizofrenie. De aceea, boala nervoasă nu poate fi înțeleasă decât studiind „sistemul social în care-și duce viața pacientul”. În consecință, afirmă și Laing, „Nu există persoană schizofrenică; există numai un sistem schizofrenic”. (Apud Fritjof Capra, op. cit., p. 140). Ceea ce schimbă totalmente perspectiva noastră asupra bolilor psihice.

Nota redacției: fragment din romanul „Dublul monstruos” apărută la Chișinău : Ed. Universul 2011, pp 34-38.

Prietenul adevărat, la nevoie trebuie ajutat...



Dumitru Tiutiuca

Galațiul universitar și cultural a avut și are multe și temeinice relații cu intelectuali de frunte ce-și desfășoară activitatea între granițele Republicii Moldova de astăzi sau ale Ucrainei. Cei mai mulți dintre ei sînt bine cunoscuți (Acad. Mihai Cimpoi), alții sunt în curs de afirmare (prof. univ. Alla Mîndîcanu, criticul literar Ana Bantoș sau animatorul cultural, soțul ei Alexandru Bantoș). Despre aceștia vreau să spun câteva cuvinte aici. Trebuie să mărturisesc că o fac cu o anumită nostalgie dacă mă gândesc la vremurile de astăzi în comparație cu cele nu prea de mult trecute și entuziasmul lor lipsit de orice restricții (iarăși, precum se cam întîmplă astăzi).

Așadar, Acad. Mihai Cimpoi, foarte prezent la Galați de ani buni. Nu mai departe, acum doi ani, în octombrie, Universitatea „Danubius” i-a decernat titlul de Doctor Honoris Causa, spre cinstea ei, la propunerea Facultății de Științe ale Comunicării și Relații Publice. Ce spuneam, atunci, în *Laudatio*, Acad. Mihai Cimpoi este o personalitate cu convingeri și sentimente statornice, neconjuncturale și un mare prieten al spiritualității gălățene de care comunitatea noastră spirituală este onorată să-l aibă mereu aproape ca pe unul dintre cei mai distinși membri ai săi.

În plan național, Acad. Mihai Cimpoi este unul dintre cei mai activi apărători ai limbii române în arealul unde se vorbește ea (și nu numai), este o voce de mare autoritate, care a contribuit enorm la menținerea unității acestei valori naționale, despre care un alt mare român, Alexei Mateevici, poetul care a murit la numai 29 de ani, spunea, mândru că e român:

*Limba noastră-i o comoară
În adîncuri înfundată,*

*Un șirag de piatră rară
Pe moșie revărsată.*

*Limba noastră-i foc ce arde
Într-un neam, ce fără veste
S-a trezit din somn de moarte
Ca viteazul din poveste.*

.....
*Limba noastră-i limbă sfîntă,
Limba vechilor cazanii,
Care o plîng și care o cîntă
Pe la vatra lor țărăanii.*

În ceea ce privește biografia spirituală a Domnului Acad. Mihai Cimpoi, opera acestuia este impresionantă, atît ca număr, cît și ca valoare. Ea conturează o personalitate de excepție, un critic și istoric literar de marcă și un om de cultură implicat activ în viața civică a Basarabiei, calități ce poartă amprenta unui spirit militant, nobil, aparent paradoxal, deosebit de modest, profund cunoscător al valorilor literaturii, culturii și filosofiei române și universale.

A scris și publicat studii de referință aproape despre toți scriitorii români din Republica Moldova și România. Redimensionând eticheta de „naționalist”, dobîndită din perioada când făcea munci necalificate sau rămînea fără serviciu, pentru că refuza ideologizarea marxist-leninistă a literaturii. Se întîmpla în 1974, când a fost acuzat de „naționalism” într-un raport al primului secretar al C.C. al P.C.M.

Tot timpul Mihai Cimpoi s-a plasat sub steagul *românismului*, din aceasta rezultînd câteva cărți remarcabile, cum ar fi: *Mărul de aur* (1999), *Cumpăna cu doua ciuturi* (2000, tradusă și în limba franceză), *Brîncuși, poet al ne-sfârșirii* (2001) și multe altele.

Procesul redobîndirii românismului cultural în Basarabia s-a desfășurat, însă, sub semnul călăuzitor al lui Mihai Eminescu, cel care i-a dat

Confluente culturale • Confluente culturale • Confluente culturale

lui Mihai Cimpoi și forța de a arăta lumii că avem valori universale, pe picior de competitivitate cu celelalte confirmate. Astfel, a reușit să realizeze un fapt unic: o suită de dialoguri cu 74 eminescologi și traducători ai lui Eminescu din mai multe țări, publicate în volumele *Spre un nou Eminescu* (Chișinău, 1998; București, 1994) și *Mă topesc în flăcări* (1999, 2001). În calitate de cercetător pasionat și avizat al operei și personalității lui M. Eminescu, și-a pus exegezele sub semnul ontologicului, al căutării esenței Ființei de către marele poet în volume precum: *Narcis și Hyperion* (1979 etc.), *Căderea în sus a Luceafărului* (1996) sau *Plânsul Demiurgului* (1998).

O altă contribuție, de referință pentru literatura română, rămâne monumentală *O istorie deschisă a literaturii române din Basarabia* (prima ediție: 1996, urmată de altele: 1997, 2002), care constituie o sinteză critică *sui generis*, o amplă panoramă a „mișcării literelor” în/din/și spre Basarabia, prezentată atât în plan diacronic, cât și sincron. Prin acest studiu fundamental, M. Cimpoi confirmă din plin aserțiunea lui G. Călinescu potrivit căruia „literatura română este una și indivizibilă” și „Punctum”, vorba lui Eminescu.

„Baricadele” luptei sale pentru păstrarea și promovarea valorilor naționale se numesc Uniunea Scriitorilor din Republica Moldova, al cărei Președinte este, Academia Română, al cărei Membru de onoare este, Academia de Științe din Moldova, al cărei membru titular este și așa mai departe.

Și astfel, Mihai Cimpoi a ajuns la credința că „adevărată mântuire e cea prin cultură”, cum îi place să spună deseori. Și nouă, la fel.

Alexandru Bantoș este directorul *Căsuței Limbii Române*, iar criticul și istoricul literar, **Ana Bantoș**, soția lui. Această „casă” este rezultatul luptei din anii 90 ai secolului trecut, pentru *Independență, Limbă și Alfabet latin*. Fondată în 1988, începând cu 25 iulie 2006, se numește „Nichita Stănescu”. „Am pornit de la ideea că mulți vorbeau despre necesitatea studierii, însușirii corecte a limbii de stat de către românii basarabeni, spunea directorul acesteia. Și mai mulți vedeau necesitatea însușirii ei de către alolingvi. Eu cunoșteam bine situația fiindcă lucrasem până atunci la Departamentul de Stat al Limbilor. Știam că starea limbii era deplorabilă. Din păcate, nici azi nu este cu mult mai bună. Mă gândeam atunci că una din cauze e

că nu se creează premise pentru studierea ei. Era nevoie de o instituție care să acumuleze experiență. Eventual, să coordoneze procesul de studiere a limbii de stat. Mă bucur că am găsit atunci susținere la Primăria municipiului (Chișinău) și mă bucur că pe parcursul atâtor ani instituția și-a justificat menirea.»

Anual, în acest scop, trec pragul Casei Limbii Române aproximativ 500 de oameni. Neavând spațiu suficient aici, se recurge la organizarea de lecții pe teren, la diverse întreprinderi, școli, organizații etc.

Foarte important: de numele acestei instituții se leagă cel puțin alte două mari realizări: editarea revistei de largă circulație, „*Limba română*”, precum și organizarea în fiecare an, de 31 august, a *Zilei Limbii Române*, la Chișinău, cu participare internațională.

Ar urma în ceastă înșiruire, **Alla Mîndicanu**, fost decan al Facultății de Jurnalism și Comunicare Publică a celei mai mari universități particulare din țara vecină, Universitatea Liberă Internațională din Moldova. Această calitate, precum și cele de președinte al Consiliului Național al Femeilor și expert ONU în probleme de Egalitate în șanse îi oferă prilejul de a-și susține activ și eficient convingerile sale culturale, științifice și patriotice. De fapt, întreaga sa familie acționează în acest sens, onorând faptul ca tatăl soțului Doamnei, Emil, scriitorul **Valentin Mîndicanu**, este acela care, în 1988, a scris un celebru eseu cultural intitulat *Ecologia spiritului*, „manifest” care a declanșat revoluția antitotalitaristă din Basarabia! Tot Valentin Mîndicanu este și autorul unui alt eseu numit semnificativ: *Veșmântul ființei noastre*. Astăzi, ea își continuă activitatea în Canada, fiind lider al diasporei românești de aici.

Toți aceștia fac parte dintre acei modești intelectuali basarabeni ce se mai luptă încă cu «sovietizatorii», cum sunt numiți ei, pentru recunoașterea limbii române, în grafie latină, reușind chiar să impună Sovietului Suprem al RSSM o lege în acest sens, de care s-a uitat, însă, deși ea este încă în vigoare.

Din cele spuse până aici, cred că s-a înțeles de ce am dat acest titlu evocării prezente. E mai mult decât un proverb adaptat, o simplă constatare ori o recomandare. E mai mult un strigăt, nu o dată, de disperare. Nu uitați, așadar: **prietenul adevărat, la nevoie trebuie ajutat...**

Biblioteca „V.A Urechia” Filiale peste Prut



Geta Eftimie

În buna tradiție a în respectării și realizării obiectivelor propuse, și în anul 2011 Biblioteca „V.A Urechia” a continuat implementarea Proiectului de management 2008 – 2013 și a deschis trei noi filiale peste Prut: una în Republica Moldova, la *Giurgiulești* - cu un fond de 600 documente de bibliotecă din care un număr de 100 documente literatură pentru copii, bibliotecar *Aneta Golovatenco*, și două în Ucraina: la *Reni* - cu un fond de 500 documente de bibliotecă, bibliotecar *Maria Călin* și la *Izmail*, - 500 documente, fond administrat de *Elena Golovanova*, prof. catedra de limbi romanice a Facultății de Filologie.

Obiectivul deschiderii de filiale ale Bibliotecii peste Prut face parte dintr-un program mai amplu de susținere și cooperare interbibliotecară, de dezvoltare a relațiilor culturale transfrontaliere și are scopul de a asigura cetățenilor de naționalitate română, din afara granițelor, posibilitatea de a menține legătura cu țara și cultura românească prin intermediul cărții și a cuvântului scris. Cărțile care au fost donate pentru deschiderea acestor filiale au fost selectate din donațiile primite de Biblioteca „V.A Urechia” precum și din producția editorială a editurii Bibliotecii - „Axis Libri” și sunt lucrări reprezentative pentru toate domeniile cunoașterii, predominând literatura beletristică, clasicii literaturii românești și universale. De altfel există o preocupare permanentă pentru a asigura necesarul de carte românească pentru românii din afara granițelor țării, în prezent fiind în derulare o aplicație pentru obținerea de finanțare prin intermediul **Ministerului de externe - Departamentul românilor de pretutindeni**, finanțare care va asigura resursele necesare pentru dotarea cu carte a filialelor de peste Prut. Indiferent de locul unde au fost deschise filialele Bibliotecii Urechia, la Cahul, Reni sau Giurgiulești, doleanța bibliotecarilor și cititorilor deopotrivă a fost aceeași: mai multe cărți în limba română, din literatura clasică, din curricular pentru învățământul preuniversitar și universitar, metodologii de învățare și predare a limbii române și chiar abecedare pentru învățarea limbii române.

Astfel după ce la început de august a fost deschisă

Filiala Urechia de la Giurgiulești în cadrul bibliotecii Liceului „Mihail Sadoveanu” în prezența unui grup de profesori, elevi, alături de autoritățile locale, a urmat în luna octombrie inaugurarea Filialei Urechia de la Reni - Ucraina în cadrul școlii generale din Dolinske, finalizând anul cu deschiderea în 28 decembrie a Filialei Urechia de la Izmail în cadrul Catedrei de Filologie și Limbi Romanice a Universității de Științe Umaniste din Izmail.

Dacă în Republica Moldova deschiderea de filiale cu carte românească pare a fi ceva normal și firesc, în Ucraina, și mai ales în localitățile din sudul Ucrainei, zonă cu populație majoritar moldovenească, deschiderea acestor filiale este un semnal de deschidere și includere în Euroregiunea „Dunărea de Jos”, un semn că Euroregiunea există și construiește și pentru cetățenii din acest areal. Deschiderea celor două Filiale Urechia din Ucraina pare că era așteptată, în condițiile în care cartea românească, cartea cu scriere latină este destul de rară.

Deschiderea Filialelor Urechia din „afara” granițelor a fost posibilă datorită sprijinului constant și consecvent al Consiliului Județului Galați atât în calitate de for tutelar al



Bibliotecii „V.A. Urechia”, cât și în calitate de președinte al Asociației de cooperare transfrontalieră Euroregiunea „Dunărea de Jos”, alături de Centru Cultural „Dunărea de Jos”, Societatea Jurnaliștilor „Dunărea de Jos”, Liga Studenților Basarabeni din Galați, reprezentanții pentru Ucraina din cadrul Euroregiunii, Igor Babaian și Valentin Stroie.

Deși a existat „pericolul” ca în orice moment să se împiedice realizarea acestor Filiale prin interzicerea trecerii de cărți prin vamă, demersului inițiat de directorul Bibliotecii, prof Zanfir Ilie, i s-au alăturat oameni cu suflet și dragoste de carte, scriitorul Valentin Ajder, de loc din Giurgiulești, poetul Ion Băcu din Reni, Gheorghe Mândru de la Direcția de Cultură Cahul, Valentin Stroie coord. proiecte transfrontaliere în cadrul EuroRegiunii „Dunărea de Jos” și mulți alții. Astfel am ajuns ca la început de an 2012 să numărăm cinci filiale peste Prut, dintre care trei în Republica Moldova și două în Ucraina, fiecare fiind deschise cu un fond de cel puțin 500 documente. Pentru anul 2012, obiectivul este ca aceste filiale să dețină un număr de minim 3000 documente/colecție având în vedere și oportunitatea creată de fondurile structurale transfrontaliere: accesarea unui proiect care să promoveze relațiile culturale din regiune și legătura acestor Filiale cu Biblioteca „V.A Urechia” prin organizarea de evenimente socio-culturale itinerante.

Manifestări tradiționale de iarnă în Biblioteca „V.A. Urechia”



Maricica Târâlă-Sava

Sărbătorile de iarnă, Sîndeosebi cele de Crăciun sunt adevărate mângâieri ale sufletului. Colindele și clinchetele de clopoței, mirosul proaspăt de brad, nerăbdarea copiilor în așteptarea lui Moș Crăciun, toate creează o atmosferă de basm. În tradiția manifestărilor culturale ce se desfășoară la Biblioteca „V.A. Urechia” au intrat și cele specifice întâmpinării Nașterii Domnului. Derulate pe parcursul unei săptămâni, respectiv 19-23 decembrie 2011, acțiunile au fost diversificate și interesante, motiv pentru care s-au bucurat de un public numeros.

Expoziția intitulată sugestiv „Tradiții la români”

a avut ca temă datinile și obiceiurile de iarnă și a fost realizată de preșcolarii și școlarii de la 11 instituții din învățământul gălățean, precum și de membrii Cercului de Pictură de la Palatul Copiilor. Expoziția organizată la Sala de lectură „Mihai Eminescu” și Secția

pentru copii, s-a remarcat prin numărul mare de exponate și, totodată, prin diversitatea lucrărilor: măști, felicitări și desene, origami, goblenuri și alte aranjamente specifice anotimpului.

Pe 19 decembrie a avut loc o acțiune-eveniment, lansarea unui audiobook pentru copii, intitulat **Ținutul curcubeului**, autor *Gina Dănescu*. Audiobook-ul cuprinde povești selectate din volumul cu același titlu, apărut la Editura „Eikon” din Cluj-Napoca. Prezentarea a fost realizată de *Dana Potorac*, director al Editurii „Homer” din Galați, iar autoarea

a răspuns la avalanșa de întrebări venite din partea copiilor.

Programul artistic, susținut de colaboratorii, fideli ai Bibliotecii „V.A. Urechia”, elevii de la Școala Nr. 28 „Mihai Eminescu” și Școala Nr. 11 „Mihail Sadoveanu”, intitulat **„Bucuria Sărbătorilor de iarnă!”**, a cuprins obiceiurile și tradițiile noastre, prezentate în mod original (muzica de fundal a fost realizată de un grup de instrumentiști al căror intrumente erau linguri și cuțite de lemn).

Proiectul educațional „Biblioteca, lăcaș al cunoașterii”, încheiat cu Școala nr. 25 „Petru Rareș”, a prilejuit una din manifestările de iarnă, intitulată **Datinile între tradiție și modernitate**. Dansurile populare, obiceiurile locale cum sunt capra, ursul, plugușorul, sorcova au reprezentat folclorul românesc din zona Moldovei de Jos.

Cele mai reprezentative colinde, urări de Crăciun

și Anul Nou au fost expuse de Școala Generală Nr. 42., „Sfinții Împărați Constantin și Elena”, care au prezentat un program complet cu datini și urări din întregul ținut al Moldovei (colinde, dansul cu capra, cu ursul și Plugușorul). Au participat

circa 80 - 100 de elevi, coordonați de cadrele didactice *Camelia Di-*
ma și *Liliana Toader*. Toți copiii participanți la manifestări au fost răsplătiți cu dulciuri din partea Bibliotecii.



Săptămâna manifestărilor s-a încheiat, ca în fiecare an, cu mult așteptată întâlnire a lui Moș Crăciun cu cei peste 30 de copii ai salariaților Bibliotecii „V.A. Urechia”, dar și cu tinerele și frumoasele bibliotecare.

EMINESCU

Spiritul totalității românești

Ziuă Culturii Naționale coincide la români cu omagierea personalității poetului Mihai Eminescu. Genial creator de cultură, jurnalist incomod și militant înflăcărat pentru țară, Eminescu este încă viu și reprezentativ prin întreaga operă, iar patriotismul și clarviziunea sa au fost și sunt întruchiparea unui veritabil model pentru tânăra generație.

Sărbătorirea valorilor culturale românești s-a desfășurat pe parcursul a trei zile, în perioada 13-15 ianuarie, sub coordonarea profesorului Zanfir Ilie, director al Bibliotecii „V.A. Urechia” Galați. Organizate de Biblioteca Publică Județeană, sub patronajul Consiliul Județului Galați, Consiliul Local, Primăriei Galați, cu sprijinul Inspectoratului Școlar Județean, Direcției pentru Cultură și Patrimoniu Național, împreună cu Centrul Cultural „Dunărea de Jos”, Teatrul Muzical „Nae Leonard”, Teatrul Dramatic „Fani Tardini”, Uniunea Scriitorilor din România – Filiala Sud-Est, Societatea Scriitorilor „C. Negri” și Expres TV Galați-Brăila, manifestările dedicate celor două evenimente s-au desfășurat sub genericul „EMINESCU – Spiritul totalității românești”.

Ediția a II-a a Galei Culturii Românești la Galați a debutat vineri, 13 ianuarie 2012, ora 12,00, la Teatrul Muzical „Nae Leonard”, într-o atmosferă solemnă, în prezența reprezentanților administrației locale, instituțiilor de cultură, a scriitorilor, artiștilor și elevilor veniți pentru a-l sărbători pe Eminescu, marcând în același timp și Ziua Culturii Naționale. În deschiderea manifestării au rostit scurte alocuțiuni: Eugen Chebac, președintele Consiliului Județului Galați care și-a manifestat disponibilitatea de a susține cultura gălățeană, atât timp cât va fi în această funcție și a felicitat organizatorii și participanții pentru modul cum știu să cinstească valorile culturale; Dumitru Nicolae, primarul municipiului Galați îndemnând să urmăm pilda înaintașilor care pentru faptele lor

culturale, între care ridicarea statuii lui Eminescu, l-au determinat pe A.D. Xenopol să rostească cunoscuta formulă: „Cinste vouă, gălățenilor!”; Cătălin Negoită, directorul Direcției de Cultură și Patrimoniu Galați, care a pledat pentru lectură, pentru cunoașterea creației eminesciene - garanție a însușirii unei culturi autentice.

Ilie Zanfir, directorul Bibliotecii „V.A. Urechia”, a subliniat importanța evenimentului evocând personalitatea geniului poeziei românești și semnificațiile Zilei Culturii Naționale:

„Stimați invitați, onorat auditoriu,

Începând din 2011, data de 15 ianuarie, ziua nașterii poetului național Mihai Eminescu este prilej al unei duble sărbători, legiuitorul stabilind, în noiembrie 2010, ca această zi să reprezinte și Ziua

Culturii Române – dată fiind importanța excepțională a acestei personalități pentru cultura noastră. Instituțiile de cultură din municipiul și județul Galați și-au unit forțele pentru a marca semnificația acestei mărețe sărbători și a omagia poetul de geniu al poporului român, precum și valorile culturii naționale vii.

O națiune culturală și o democrație autentică au nevoie de o zi a culturii pentru a-și omagia tradițiile și valorile spirituale și morale. Trebuie să conștientizăm că șansele noastre mondiale depind și de cultură. În primul rând de cultură. O națiune este culturală sau nu este nimic”, afirma academicianul Eugen Simion inițiatorul demersului legislativ.

Ziua de naștere a lui Eminescu e



cea mai potrivită pentru celebrarea culturii naționale. „Pentru noi, spunea Mircea Eliade, „Eminescu nu e numai cel mai mare poet al nostru și cel mai strălucit geniu pe care l-a zămislit pământul, apele și cerul românesc. El este, într-un anumit fel, întruparea însăși a acestui cer și a acestui pământ, cu toate frumusețile, durerile și nădejile crescute din ele. Noi cei de aici, ruși de pământ și de neam, regăsim în tot ce-am lăsat în urmă, de la văzduhul munților noștri și de la melancolia mării noastre, până la cerul nopții românești și teiul înflorit al copilăriei noastre. Recitindu-l pe Eminescu, ne reîntorcem ca într-un dulce somn, la noi acasă”.

Ziua de 15 ianuarie este de un simbolism covârșitor, pentru că însăși viața lui Eminescu este una exemplară.

Nu este viața unui sfânt și nici a unui erou, ci este viața unui geniu care a trăit permanent cu privirea ațintită spre înaltele idealuri: de artă, de cunoaștere, naționale, de puritate sufletească și de dăruire, care a trăit aproape exclusiv prin și pentru opera sa, neacceptând compromisuri și dăruind acestor idealuri tot ce avea mai bun în propria ființă, până la negarea de sine.

„Eminescu”, scria Nicolae Iorga, „e întruparea literară a conștiinței românești, una și nedespărțită”, iar Titu Maiorescu aprecia: «Poetul Mihai Eminescu aparține românilor. A fost denumit poet național și universal, scriitorul total al literaturii românești, poetul nepereche, geniul tutelar al culturii neamului, făuritorul limbii literare, Luceafărul culturii românești. El însuși spunea: „Dumnezeul geniului m-a sorbit din popor cum soarele soarbe un nour de aur din marea de amar»”. Eminescu, prin gândirea lui înaltă și simțirea-i adâncă, redate într-o formă impecabilă, a pătruns în taina universalității, așezându-ne cu vrednicie în rândul omenirii civilizate.

Ca bibliotecar, Eminescu are conduita unui (re) formator, năzuind să construiască o bibliotecă pe temelia vechilor cărți, păstrătoare ale filonului autentic de spiritualitate și cultură românească. Asocieră Zilei Naționale a Culturii Române cu personalitatea lui Eminescu care a fost bibliotecar în patru rânduri de-a lungul vieții și Director al celei mai mari biblioteci universitare, cea din Iași, este pentru colectivul instituției de cultură pe care o reprezintă, Biblioteca „V.A. Urechia”, motiv de mândrie, dar și de înaltă responsabilitate.

Avem datoria sacră să-i eternizăm memoria și



gălățenii se pot mândri cu faptul de a fi primii care i-au ridicat o statuie realizată de sculptorul Friederic Storck. Meritul înălțării ei aparține întregii urbe, pentru că finanțarea a fost asigurată printr-o colecție publică organizată la Galați de un comitet condus de publicistul Corneliu Botez.

Scopurile colectei erau organizarea unui festival comemorativ, tipărirea unui volum omagial, emiterea unei medalii și înălțarea unui monument care să înfrumusețeze orașul și să fie vrednic de cel

mai mare poet al neamului. La 16 octombrie 1911, când a avut loc dezvelirea statuii, au fost prezente la Galați mari personalități ale culturii române, care au semnat un document zidit în soclul statuii. Comunitatea locală, la inițiativa forurilor municipale și a instituțiilor culturale a marcat, cu numai trei luni în urmă, în ziua de 16 octombrie 2011, prin acțiuni de amploare, împlinirea a 100 de ani de la dezvelirea monumentului Mihai Eminescu.

2012, declarat „Anul Caragiale”, care va marca atât centenarul morții marelui dramaturg, cât și împlinirea a 160 de ani de la nașterea sa, este o adevărată provocare pentru instituțiile de cultură. Colectivul Bibliotecii Județene „V.A. Urechia” este pregătit să omagieze mării titani ai culturii române, creatori de limbă și literatură română, prin acțiuni și manifestări de înaltă ținută ideatică și la un nivel calitativ superior înscriind cu majuscule o nouă dimensiune brandului cultural „Axis Libri”. Vă invităm să ne fiți alături pentru a parcurge împreună programul activităților cultural-educative dedicat evenimentelor locale, naționale și internaționale ale noului an 2012 și vă urăm să vă bucurați de sănătate, voie bună, fericire și împliniri profesionale și personale tot mai mari.

LA MULȚI ANI EMINESCU!

LA MULȚI ANI GĂLĂȚENI!

LA MULȚI ANI CULTURĂ ROMÂNĂ!”

Scurte intervenții constând în recitaluri de poezii au venit din partea poezilor și scriitorilor gălățeni, membri ai Uniunii Scriitorilor din România – Filiala Sud-Est, Societatea Scriitorilor „C. Negri”: Florina

Zaharia, Sterian Vicol, a.g. secară, Viorel Dinescu, Andrei Velea și Iulian Grigoriu. Un regal de poezie și muzică din lirica eminesciană a fost susținut, de actorii Teatrului Dramatic „Fani Tardini”: Vlad Vasiliu și Mihaela Gorea, alături de cei ai Teatrului Muzical „Nae Leonard” care au avut o reprezentație tematică (două piese) a corului; lieduri și un recital de muzică ușoară cu artiste Luminița Vologa și Mariana Piscică.

Pentru a demonstra încă o dată, dacă mai era nevoie, că Eminescu este un poet atât național, cât și universal, minoritățile au recitat poezii ale Luceafărului românesc: Comunitatea Elenă din Galați care a fost reprezentată de Petropol Alexandru, Comunitatea Italiană „Casa Italia” a fost prezentă prin Banaga Diana, iar Uniunea Democrată Turcă din România, Filiala Galați și-a trimis ca soli reprezentantele a două generații: doamna Abdula Nazare Gulden și nepoata sa, Abdula Elis Gulnar.

Pe toată perioada activităților cultural-artistice a rulat o proiecție de filme: unul realizat de Cătălin Negoită, directorul Direcției pentru Cultură și Patrimoniul Național Galați cu titlul „Eminescu – Durată eternă”, iar altul realizat de Octav Minar, în 1914, cu titlul „Eminescu, Veronica, Creangă”.

La final, elevii ansamblului „Ciobănașul”

condus de prof. Ioan Traian Ilisan de la Școala „Grigore Moisil” au încântat asistența cu un program de doine și cântece reușind să transmită celor prezenți emoția momentului.

Deschiderea amplei acțiuni cu titlul „Eminescu spiritul totalității românești” s-a bucurat de un auditoriu numeros, persoane de toate vârstele și din toate mediile sociale au trăit cu vibrație reîntâlnirea cu fascinanta lirică eminesciană.

Sediul Bibliotecii „V.A. Urechia” a găzduit pentru iubitorii de artă și frumos, cu ocazia aniversării a 162 de ani de la nașterea „poetului nepereche”, o serie de expoziții având ca temă centrală omul și poetul Eminescu. În perioada 12-23 ianuarie au putut fi admirate expozițiile „Mihai Eminescu, poet național: traduceri ale poeziilor eminesciene” și „Mihai Eminescu - Veronica Micle, o mare și frumoasă poveste de iubire” în foaierea sălilor de lectură de la etajul I și „Efigii eminesciene: expoziție de medalii, efigii și documente din colecțiile Bibliotecii”, în sala de lectură ce poartă numele Marelui Poet.

Duminică, 15 ianuarie 2012, la orele 10, statuia lui Eminescu din Parcul central al municipiului a fost martora unor emoționante evocări ale oficialităților locale: prefectul județului Galați - Paul Florea, primarul municipiului Dumitru Nicolae, Florin Pâslaru - secretarul Comisiei de Cultură a Camerei Deputaților, Cătălin Negoită - directorul Direcției pentru Cultură și Patrimoniul Național, Sterian Vicol - președintele Societății Scriitorilor „Costache Negri”, Gheorghe Bugeac - președintele Comisiei de Cultură a Consiliului Municipal, Sergiu Dumitrescu - director al Centrului Cultural „Dunărea de Jos”, Cristian Căldăraru - director la Muzeul de Istorie.

Profesorul Zanfir Ilie, directorul Bibliotecii „V.A. Urechia” a ținut să amintească numerosului auditoriu că „întreaga cultură română este legată strâns de numele poetului național. Mihai Eminescu reprezintă continuitatea culturii și a literaturii române, în ceea ce a realizat ea până la Eminescu, deschizând, prin modernitatea gândirii și a creației eminesciene, drumul spre deplinele împliniri.”

Actorii teatrului Dramatic „Fani Tardini”: Cristina Uja, Lică Dănilă și Florin Toma, poeții Sterian Vicol, Viorel Dinescu, elevii Școlii Gimnaziale „Mihai Eminescu”, pasionați profesori

de limba și literatura română sau pur și simplu mari iubitori de Eminescu au susținut un recital de poezie din opera poetului inegalabil. Pe fundalul muzicii cu versuri eminesciene, persoanele participante au depus flori și coroane la statuie, în semn de omagiu și prețuire.

Seara, gălățenii au fost invitați la Teatrul Muzical „Nae Leonard”, acolo unde artiștii, în colaborare cu Uniunea Compozitorilor și Muzicologilor din România, au prezentat un concert de muzică românească.

Ziua Culturii Naționale la Galați a fost dedicată sărbătoririi poetului nepereche și în respectul tradițiilor culturale, cele două sărbători păstrându-și fiecare locul cuvenit, împletindu-se una cu cealaltă, spre satisfacția iubitorilor de frumos ai urbei noastre. Și toate acestea, pentru că EMINESCU, un mare român iubitor de cultură și-a folosit întreg harul cu care Dumnezeu l-a înzestrat pentru poporul său, dându-i-se pentru el total și necondiționat.

Redacția „Axis Libri”



La Statuia poetului

„DESCRIPTIO MOLDAVIAE”

La 295 de ani de la apariție (IV)



Radu Moțoc

Colaborarea cu
Academia de
Științe din Berlin

Alegerea lui Dimitrie Cantemir ca membru al Academiei din Berlin poate fi considerată ca un puternic imbold de a scrie mai multe lucrări, printre care *Descrierea Moldovei*, *Istoria Imperiului Otoman*, *Hronicul vechimii romano-moldovlahilor*.

Cu toate că o parte din corespondența lui D. Cantemir referitoare la intențiile științifice, care anticipau alegerea sa ca membru al Academiei din Berlin, a fost publicată de Emil Pop (1969), și analizată de Maria Holban (1973), rezultatele nu sunt încă total elucidate și meritul de a aprofunda recent acest subiect revine acad. Andrei Eșanu.

Gottfried Wilhelm Leibniz, fondatorul și primul președinte al Academiei de Științe din Berlin, se interesa de activitatea literară și științifică din Rusia, lucru care nu trebuie să ne surprindă, pentru că savantul a îndeplinit funcția de consultant al țării pentru probleme de știință. Mai mult, acesta îl sfătuiește pe țar să înființeze la Petersburg o academie de științe.

Este cunoscut faptul că savantul și diplomatul german, baronul Heinrich Huyssen, care se afla în slujba lui Petru I (1702), era membru al Academiei din Berlin din anul 1710 și făcea legătura între savanții din Rusia și această prestigioasă instituție academică germană.

La recomandarea acestuia, Dimitrie Cantemir avea să fie ales primul membru din Rusia al Academiei din Berlin la 14 iulie 1714 și demn de subliniat este faptul că, numai după 10 ani, vor mai fi aleși în acest for științific alți savanți care activau la curtea imperială din Rusia. (1724-T. Konset, 1726-M. S. van der Beck și 1730-Gottfried Siegfried Bayer) (1).

În ședința academică din 31 mai 1714, este analizată scrisoarea lui H. Huyssen care se oferă să furnizeze știri orientale pe care le posedă. Această ofertă este acceptată și se precizează necesitatea de a se descrie granițele reale ale principatelor Valahia și Moldova. În data de 11 iulie 1714, pe lângă scrisoarea lui H. Huyssen, este prezentată și o scrisoare a lui D. Cantemir adresată acestuia sub formă de „memoriu de lucru și preocupări științifice”, scrisoarea descoperită de Ovidiu Densușianu în anul 1894. Prințul prezenta cu acest prilej lucrările: *Divanul*, publicat la Iași și cele în curs de redactare „*Despre originea poporului nostru, adică despre coloniile așezate în Dacia de împăratul Traian, scrisă în limba țării, care urmează să fie tradusă în latinește*”.

P.P. Panaitescu presupune că această lucrare aparține lui Miron Costin, *De neamul moldovenilor*, pe care Cantemir ar fi dorit să o traducă în latină, proiect

abandonat în favoarea unei lucrări pe care o va denumi *Hronicul*.

Academia din Berlin se mărginește doar la recomandarea unui subiect, lăsând autorului libertatea de tratare, cunoscând faptul că principele avea o pregătire geografică temeinică (2).

Între timp, se confirmă la 1 august 1714 faptul că Dimitrie Cantemir este ales membru titular al Academiei din Berlin. După această dată se întrerupe corespondența cu Academia, informație care stă sub semnul incertitudinii, dată fiind posibilitatea ca cercetările să nu fi descoperit alte surse. Cert este faptul că Dimitrie Cantemir nu a primit Diploma de membru titular al Academiei berlineze, după cum semnaleză Sever Zotta în anul 1931 (3).

Dar un îndemn de a scrie despre neamul și vechimea moldovenilor îl vom găsi mărturisit de autor în *Hronicul*.

În vara anului 1716, *Descrierea Moldovei* era terminată și putea fi expediată la Berlin, dar din diferite motive, încă neelucidate, D. Cantemir nu a expediat manuscrisul cu toate insistențele celor din Academia berlineză. Problemele survenite în cadrul Academiei după decesul președintelui Leibniz, este posibil să-l fi determinat pe Cantemir să nu mai manifeste încredere în această instituție sau este posibil să fi dorit publicarea ei înainte, după care să o expedieze. O altă motivație poate fi faptul că lucrând în paralel la *Descrierea Moldovei* și la *Hronicul*, să fi dorit să revină cu anumite corecturi, pentru că ajunsese la concluzii diferite și numai după aceea să o trimită la Berlin. În concepția lui D. Cantemir cele două lucrări constituiau un subiect indivizibil.

După decesul lui D. Cantemir, Academia spera să primească lucrările, prin expedierea mai multor scrisori în acest sens, adresate fiului Antioh Cantemir. Aceste insistențe fac posibilă expedierea la Berlin în data de 4 mai 1725, a unei hărți intitulată *Mica hartă a Daciei și Moesiei* (4).

Cât privește manuscrisul *Hronicul*, acesta nu este expediat pe motivul că trebuie completat volumul II și apoi tradus după textul român, în latină. Versiunea textului în limba latină al volumului I s-a pierdut odată cu alte lucrări ale lui D. Cantemir în timpul naufragiului din Marea Caspică (5).

Importanța acestor lucrări pentru Academie îi determină pe aceștia să-l coopteze printre membrii ei pe medicul familiei Cantemir (1726), M. S. van der Beck, care anterior a fost și la curtea lui Nicolai Mavrocordat, fiind un cunoscător la țările române.

În această calitate de medic al familiei Cantemir, are acces cu acordul prințului Antioh, la unele lucrări ale lui Dimitrie Cantemir. Dorind să satisfacă solicitările insistente ale Academiei din Berlin, M. Schendo van der Beck, se angajează să copieze și să expedieze în Germania, cu ajutorul baronului Huyssen, o parte din lucrările lui Cantemir. Din corespondența timpului rezultă că medicul copiază în taină manuscrisul *Dacia vetus et nova* pe care îl expediază la Berlin (6).

Antioh Cantemir, în anul 1732, este numit ambasadorul Rusiei la Londra și pleacă cu manuscrisele: *Istoria Imperiului Otoman și Descrierea Moldovei*, lăsând în Rusia numai *Hronicul* scris în românește, care nu era accesibil în occident. Pe bună dreptate, cercetătoarea Maria Holban își pune întrebarea de ce Antioh a reținut manuscrisul *Descrierii Moldovei*? De ce atunci când a dat la gravat harta Moldovei în Olanda, nu a dat și textul *Descrierii Moldovei*? Unul din motive ar fi decăderea Academiei din Berlin în perioada 1723-1726 (7).

Problema hărții utilizate în *Descrierea Moldovei*

Multă vreme s-a crezut că harta lui Büsching, anexată la ediția germană a *Descrierii Moldovei* din anul 1771, este harta originală. Primul care ridică un semn de întrebare referitor la autenticitatea acestei hărți este V.A. Urechia care descoperă un text din memoriul geografului francez J.B. d'Anville: „Mi s-a îngăduit de către prințul Antioh Cantemir, ambasador al Rusiei pe lângă rege, să copiez în întregime harta Moldovei, lucrată de D. Cantemir...”. (8).

Descoperirea hărții originale făcută de geograful G. Vâlsan la Biblioteca Națională din Paris l-a făcut pe acesta să constate faptul că harta lui Büsching era o simplă copie redusă și deformată a originalului. El a constatat că anumite indicații din *Descrierea Moldovei*, care făceau trimitere la hartă, nu corespundeau cu textul. Mai mult, la unele pasaje unde contradicția era prea evidentă, pasajul respectiv din textul german lipsea. Cu alte cuvinte Büsching adaptase textul la harta lui, care era o copie nereușită a originalului.

Ca geograf, G. Vâlsan a presupus că era imposibilă desenarea unei hărți fără a consulta direct terenul și, cum Cantemir era plecat în Rusia, nu a rămas decât ipoteza de a consulta alte hărți mai vechi. P. P. Panaitescu are un alt punct de vedere considerând că anumite informații D. Cantemir le obținea pe cale orală de la moldovenii care l-au însoțit în Rusia. În sprijinul acestei ipoteze stă și faptul că există o legătură vizibilă între hartă și textul *Descrierii Moldovei*. Timpul scurt cât a domnit în Moldova, dar și preocupările de administrație și în final pregătirea campaniei militare, îl conduc pe geograful G. Vâlsan la ipoteza logică, că această hartă a fost doar pregătită în Moldova și definitivată în Rusia, odată cu finalizarea textului. Harta ar fi fost doar ilustrarea textului.

Un argument interesant ar fi cel legat de limbajul heraldic pe care îl ridică harta descoperită de G. Vâlsan. În partea stângă de jos a hărții este amplasat titlul hărții încadrat într-o ramă, peste care sunt amplasați doi îngeri care susțin o coroană cu o cruce, sub care se află un ecuson oval gol: *Principatus Moldaviae nova H accurata Descriptio Delineante Principe Demetrio Cantemirio*. În limbaj heraldic, faptul că în ecuson lipsesc elementele heraldice ale familiei Cantemir, ne conduce la următoarea concluzie: principele nu mai era domnitor, și-a pierdut tronul. Concluzia la care ajunge cartograful Vintilă Mihăilescu este că această hartă originală a fost desenată de D. Cantemir în Rusia când era refugiat (9).

În concluzie, autorul nu precizează data la care a fost desenată harta, dar unii istorici presupun că ea trebuia să fi fost finalizată atunci când textul latin era terminat și începea cel în limba română, alții susțin elaborarea hărții concomitent cu scrierea textului în limba latină, fără de

care nu putea face descrierea geografică a Moldovei (10).

Autorul *Hronicului*, care avea să fie finalizat în 1717, pomenește de *Harta Moldovei* ca o lucrare finisată și la care s-a muncit foarte mult, fiind terminată cu doi ani înainte. La această concluzie ajunge istoricul Andrei Eșanu: „În anul 1715 a fost încheiată întocmirea *Hărții Moldovei*” (11).

Ce hărți puteau constitui un model pentru D. Cantemir la desenarea *Hărții Moldovei*? Sunt semnalate mai multe surse precum: Marcator (1650); Sanson d'Abeville (Paris, 1665); Giacomo da Rissi (1687); Iohan Batista Homan, a cărui hartă cuprinde Transilvania, Valahia, Moldova, Bulgaria, Serbia și Basarabia. În toate aceste hărți întinderea longitudinală a Moldovei era deformată de două ori față de realitate, față de deformarea mult mai mică făcută de D. Cantemir, care a corectat, dar nu complet, această greșală. Dimensiunile desenate de Cantemir aveau la bază o unitate de măsură ușor de explicat pentru acea perioadă, orele de mers, informații pe care le solicita boierilor moldoveni pe care îi avea la dispoziție în timpul refugiului din Rusia.

Până la apariția altor hărți mai precise au trecut o sută de ani, în care harta lui D. Cantemir a adus informații esențiale, cum ar fi rețeaua hidrografică, numărul mare de localități, peste 800, împărțirea țării pe ținuturi (districte) (12).

Din nefericire manuscrisul original al *Hărții Moldovei*, evaluat de G. Vâlsan la dimensiunea de 850/651 mm, nu a fost găsit încă, așa că va trebui să-i judecăm valoarea după copia olandeză din 1737, cu multe erori de transcriere, sau după copia executată de J.B. d'Anville. Această ultimă copie a fost găsită de P. P. Panaitescu tot la Biblioteca Națională din Paris, pe care a publicat-o în anul 1928, fiind considerată de cartografi, cea mai clară și mai fidelă (13).

Harta Moldovei desenată de D. Cantemir, considerată ca un document foarte important, care aduce noi informații cartografice pentru epoca respectivă, apare în ediția jubiliară (1973) a Academiei Române, ca o anexă la volumul dedicat *Descrierii Moldovei*, sub forma copiată de J.B. d'Anville, care nu are heraldică și nici împărțirea pe districte.

Harta Moldovei, în varianta găsită de G. Vâlsan, am găsit-o publicată numai de către acad. Gh. Adamescu, ca anexă la *Descrierea Moldovei*, Ed. Cartea Românească, din 1942, care conține evident delimitate districtele și heraldica.

Note:

1. Dinastia Cantemireștilor : Secolele XVII-XVIII. Chișinău: Știința, 2008, p. 258.
2. Holban, Maria. Introducere În: Cantemir, Dimitrie. *Descrierea Moldovei*. București: Editura Academiei R.S.R., 1973, p. 9.
3. Dinastia Cantemireștilor. Op. cit. p. 261.
4. Ibidem, pp. 263-264.
5. Holban, Maria. Op. cit. p. 11.
6. Dinastia Cantemireștilor. Op. cit. p. 265
7. Holban, Maria. Op. cit. p. 12.
8. Mihăilescu, Vintilă. *Harta Moldovei de Dimitrie Cantemir*. În: Cantemir Dimitrie. *Descrierea Moldovei*. București: Editura Academia R.S.R., 1973, p. 377.
9. Ibidem, p. 378.
10. Holban, Maria. Op. cit. p. 14.
11. Dinastia Cantemireștilor. Op. cit. p. 314.
12. Mihăilescu, Vintilă. Op. cit. pp. 378-379.
13. Ibidem, p. 383.

(Va urma)

„ZIUA ÎNVIERII, POPOARE SĂ NE LUMINĂM!“



Eugen Drăgoi

Sărbătoarea bisericească cea mai importantă din crugul calendarului creștin, **Învierea Domnului** sau **Sfintele Paști**, aduce în atenție, în primăvara fiecărui an, evenimentul crucial pentru întreaga omenire, Învierea din morți a Mântuitorului Iisus Hristos, după dramatica dar expiatoarea jertfă pe Cruce. Temeiurile acestei sărbători se află în scrierile Noului Testament și anume: Evangheliile după Matei (cap. 28), Marcu (cap. 16), Luca (cap. 24) și Ioan (cap. 20-21).

Învierea Domnului, o zi a bucuriei exuberante, a renașterii speranței de biruință a vieții asupra morții, este cea mai veche sărbătoare creștină, prăznuită încă din vremea Sfinților Apostoli. Preeminența ei, în raport cu celelalte mari praznice creștine, este dată de faptul că sărbătoarea Paștilor determină întocmirea întregului ciclu mobil de sărbători din cadrul anului liturgic; data prăznuirii ei guvernează succesiunea și denumirea duminicilor și a săptămânilor de peste an, ordinea textelor din Evanghelii și apostolele rânduite a se citi la fiecare liturghie, inclusiv a celor 11 pericope evanghelice din utreniile duminicilor, luminânde, stihirile evanghelice (parte a rânduielii tipiconale din aceeași slujbă a Utreniei duminicale), precum și succedarea celor opt glasuri (ehuri) bizantine ale cântărilor din cartea Octoihului.

Din perspectiva măreției acestei neegalate sărbători creștine ne-am propus în rândurile de mai jos o minicatheză a câtorva noțiuni ale *dicționarului pascal* (care este uzual și familiar tuturor creștinilor), dar a căror semnificație teologică este multora necunoscută.

Cuvântul *Paști* a ajuns în vocabularul creștin prin filieră ebraică. *Pesah* înseamnă trecere și era folosit pentru sărbătoarea anuală care comemora la evrei trecerea lor prin Marea Roșie, atunci când s-au eliberat din robia egiptenilor. Evenimentul vechi-testamentar, relatat în capitolul 12 din cea

de a doua carte a Bibliei, *Ieșirea*, este considerat ca o „Înviere“ a evreilor, adică o trecere de la starea de robie la cea de popor liber. Prin extrapolare semantică tot astfel se înțelege și Învierea Mântuitorului, ca o trecere-înviere din robia sau moartea păcatului spre libertatea și viața în Hristos. Faptul acesta extraordinar cu finalitate soteriologică (mântuitoare) a fost posibil prin moartea pe Cruce a Fiului lui Dumnezeu cu care a biruit moartea creației, apărută ca accident datorită călcării vocii lui Dumnezeu. De aceea cântăm în perioada pascală (din noaptea Sfintei Învieri, timp de 40 de zile, până în ajunul sărbătorii Înălțarea Domnului): *Hristos a Înviat din morți, cu moartea pe moarte călcând și celor din morminte viață dăruindu-le*. Sfântul Apostol Pavel identifică ontologic pe Mântuitorul cu actul jertfei, scriind: *Căci Paștile noastre, Hristos, S-a jertfit pentru noi* (Epistola I către corinteni, 5, 7). De aceea mielul care se taie de Paști, în tradiția culinară a poporului nostru creștin preînchipuie pe Hristos, „Mielul lui Dumnezeu Care ridică păcatele lumii“, cum îl numește Sf. Ioan Botezătorul (Evanghelia după Ioan 1, 29, 36).

De la noțiunea *Paști* derivă cuvântul *pască*. Acesta are două înțelesuri și, evident, două semnificații. Pasca sau pâinea numită și „paști“ care se dă credincioșilor în noaptea Sfintei Învieri, este una specială, nemaiîntâlnită în cursul anului. Se pregătește din vreme și anume: se taie prescurile în părțile ca pentru anafură, care se stropesc cu vin curat, așezându-se în straturi. La momentul liturgic al cântării Axionului, preotul citește în Sfântul Altar, asupra acestor bucățele de prescură o rugăciune specială în care se face anamneza ieșirii din robia Egiptului a evreilor sub conducerea prorocului Moise, se subliniază jertfa mielului de către poporul ales, ca prefigurare a jertfei lui Iisus Hristos și se invocă binecuvântarea lui Dumnezeu asupra pâinii amestecate cu vin – elemente imanente ale Euharistiei ușor de reperat – ofrande puse înainte „spre aducerea aminte de slăvita Înviere a Aceluiași Fiu al Tău, a Domnului nostru Iisus Hristos, prin Care din veșnica robie a vrăjmașului și din legăturile nedezlegate ale iadului am aflat dezlegare, liberare

și ieșire“. În finalul rugăciunii preotul se adresează lui Dumnezeu, în numele comunității, cu o cerere care are în vedere aspectele vieții trupești: „*Deci și pe noi, care am adus-o și o sărutăm și dintr-ânsa vom gusta, fă-ne a fi părtași binecuvântării Tale celei cerești, și alungă de la noi, cu puterea Ta, toată boala și neputința, dându-ne la toți sănătate*“. Apoi preotul stropește bucățelele de prescură cu apă sfințită, rostind o formulă de binecuvântare.

Pasca se împarte credincioșilor la finalul Sfintei liturghii și, potrivit tradiției bisericești, se consumă, pe nemâncate în toată Săptămâna luminată.

Altceva este *pasca făcută de gospodine* acasă din aluat ca de cozonac, umplut cu brânză, lapte (sau smântână) și ou. Și aceasta beneficiază de o rugăciune specială de binecuvântare, în biserică, la sfârșitul liturghiei, rostită de preot în cadrul unui ritual pascal din care se împarte apoi tuturor membrilor familiei și se dă și ca milostenie (de pomană).

Lumina de Paști domină interesul mai tuturor creștinilor (chiar și al celor nepracticanți) de **Învierea Domnului**. Toți vor să aprindă lumânarea de la arhieru sau preot, la chemarea liturgică a acestuia: *Veniți de primiți lumină!* Cei mai mulți creștini își aprind lumânările pe care le țin în mâini unii de la alții. Este repetarea gestului de primire a luminii imateriale care se pogoară din cer la Mormântul Domnului din Ierusalim, în sâmbăta Sfințelor Paști și din care, printr-un efort admirabil al ierarhiei Bisericii Ortodoxe Române, de câțiva ani se împărtășesc și creștinii ortodocși din România. Orice scepticism vizavi de această netăgăduită minune este o dovadă de luptă contra evidenței. *Lumina de la Mormântul Domnului, norul de pe Muntele Tabor* care se pogoară la praznicul Schimbării la față și *agheasma* (apa sfințită care nu se alterează) sunt minunile „palpabile“ ale ortodoxiei. Lumânarea aprinsă cu care ne ducem acasă de Paști trebuie să împrăștie însă nu numai întunericul nopții pascale ci și bezna lăuntrică, sufletească; altfel rămâne

doar o tradiție exterioară, golită de înțeles și fără o finalitate benefică. Practic, la chemarea *Veniți de primiți lumină!* răspunsul trebuie să fie hotărârea de schimbare a vieții păcătoase într-una virtuoașă; voința de a-ți scoate la lumină darurile pe care Dumnezeu le-a sădit în ființa ta și de a opera cu ele permanent de acum înainte.

Săptămâna luminată este perioada de șapte zile din duminica Învierii până la următoarea duminică, numită a apostolului Toma. Ea deschide șirul săptămânilor din cursul anului bisericesc. Rânduiala slujbelor în această săptămână este cu totul specială; toate ușile de la Sfântul Altar rămân permanent deschise; nu se postește în niciuna din zile, nu se fac metanii, nu se fac pomeniri pentru cei adormiți, nici cununii. Toată atenția este dată numai Învierii Domnului.

Aceste câteva lămuriri poate vor face mai înțeles pentru cititori sensul adânc al celei mai mari sărbători din Biserica Ortodoxă, determinându-i la o prăznuire preponderent spirituală și diminuând excesele unei serbări exterioare care tinde tot mai mult să domine pregătirile pascale.

Și încă un aspect foarte important: am auzit o exprimare publică, anul trecut, care m-a bucurat. Persoana respectivă,

mediatizată adesea, declara unui jurnalist care i-a pus întrebarea: în ce țară veți sărbători Paștile. Răspunsul a venit fără ezitare: nicăieri în altă parte decât acasă, în România. Dacă aș opta pentru o altă țară, evident aș alege una cu populație majoritar creștină.

Societățile de turism fac tumbe pentru a oferi clienților locații exotice de marile sărbători creștine. Cum să sărbătorești cel mai mare praznic al creștinătății în Dubai?! Nu este doar o modă excentrică, ci, s-o spunem fără înconjur: este o lipsă crasă de educație și de credință, un abandon al identității religioase cu care cei mai mulți se legitimează... în van.



Mathilda Savitch de Victor Lodato



Victor Lodato

Apărut în 2009, romanul de debut (1) al poetului și dramaturgului american Victor Lodato este povestea maturizării violente a Mathildei Savitch, cauzată de moartea în condiții misterioase a Helenei, sora ei mai mare. La un an de la tragedie, Mathildei i se pare că suferă mai mult decât părinții, motiv pentru care încearcă să-i provoace, să obțină de la ei reacția mult așteptată. Aflată la vârsta pubertății, protagonista cade dintr-o extremă într-alta, oscilând între obsesia aflării adevărului despre dispariția Helenei, pentru care își recunoaște partea de vină, și obsesia descoperirii propriei identități. Totul pe fundalul războiului purtat de SUA împotriva terorismului, amintirea zilei de 11 septembrie și veștile de pe fronturile deschise de americani în Orient amestecându-se cu reverberațiile unor acte de terorism, comise între hotarele țării.

Mathilda e dominată de o acută senzație de claustrofobie, motiv pentru care se refugiază într-o lume numai de ea știută, unde instinctul are întâietate asupra logicii, unde prezentul și trecutul se îmbină firesc. Aici își consumă suferința și tot aici își stabilește strategia de supraviețuire și de investigare a dispariției Helenei, pe care o invidiază, chiar și acum, pentru frumusețea și istețimea ei. De-abia când îi accesează contul e-mail, Mathilda începe să-i descifreze personalitatea contradictorie și să-i afle secretele, un bun prilej pentru a-și înțelege o parte din propriile porniri și temeri. Astfel, Helene este nu numai fantoma care bântuie viața Mathildei, ci și ghidul ei spre adolescență. La rândul lor, Anna, prietena ușor nătângă, Kevin, excentricul băiat din vecini, Louis, iubitul Helenei, ca și relația complicată pe care o are cu părinții ei, înstrăinați unul de altul, dar și de ea, o ajută pe Mathilda să se lămurească asupra ideii de prietenie, dragoste, sexualitate, toleranță și iertare.

Scris la persoana I, romanul probează calitățile de dramaturg ale autorului. Capitolele scurte, concepute într-un ritm alert și în care primează acțiunea, monologurile în același timp amuzante și surprinzătoare, dialogul frust, personajele reliefate prin câteva trăsături de penel asigură echilibrul emoțional dintre suferința individuală și cea colectivă, caracteristice unei generații tarate ireversibil de spectrul terorismului, care caută pe Internet răspunsuri la întrebările fundamentale.

Tonul confesiv al Mathildei, rebelă emblematică a epocii post-11 septembrie, o apropie de Holden Caulfield, eroul romanului „De veghe în lanul de secară” de John Salinger. Precoce, plină de imaginație, furioasă, exuberantă, generoasă, simpatică, dar și antipatică, Mathilda ezită, ca și ilustrul ei predecesor, să pășească în lumea întunecată a adulților, agățându-se cu disperare de o copilărie pe care, de fapt, a pierdut-o pentru totdeauna.

Lumea de dincolo de lume i se spune. E un loc ca oricare altul dar se pare că aici ești în prezența lui Dumnezeu. Aici ești în siguranță, așa am auzit. Dar, ca să-ți spun drept, primul lucru pe care l-am observat a fost că nu era prea confortabilă, ca temperatură. Cineva chiar se calicea la căldură. Dar poate că asta face parte din atmosferă. Răceala domnului. Ceea ce are sens. Ar putea fi opusul iadului. Potrivit creștinilor, e mare zăduf acolo.

Locul mirosea puțin ca o bibliotecă. Chiar în față un ins urcat pe o scară schimba un bec. Nu era preot sau, dacă era, nu era îmbrăcat ca atare. Iisus răstignit era principala atracție. Era o biserică catolică. Orașul ăsta e plin ochi de biserici. E câte una aproape pe fiecare colină, pe cele catolice însă le numeri pe degete. Aici sunt mai mulți protestanți, plus câțiva habotnici care merg la biserica SALVAȚIVĂ SUFLETUL, cel puțin așa scrie pe firma de neon.

Mă apropii pe culoar ca să-l văd mai bine pe Iisus. Are ochii închiși, dar nu e mort. Nu cred că ăsta-i mesajul pe care vrea să-l transmită biserica. Suferă. Asta e misiunea lui, potrivit Annei. Când mă dau

mai aproape, mă gândesc că poate ochii lui nu sunt închiși de tot. Nu te uita la mine, te rog, spun eu în gând. Am văzut asta într-un film, o statuie care deschidea ochii. Și eu și Anna am țipat de spaimă. Ciudat e că, în timp ce spun în gând nu te uita la mine, te rog, o parte din mine ar vrea contrariul. Două gânduri la preț de unul.

Îl măsoar cu privirea, de sus până jos, și-mi dau seama că, într-un fel, Iisus e mândru. Nu are un corp de lepădat. E slab dar are ceva mușchi. Ai spune că înoată sau face jogging. E îmbrăcat sumar, într-un fel de șort larg. Nu are o croială extraordinară, seamănă cu niște scutece. Mai e și sângele, e și coroana de spini, destul de șocant când o vezi pe capul cuiva. Îmi scot pălăria și rămân pe loc. Insul de pe scară mă ignoră, de parcă aș avea tot dreptul să fiu aici.

Lumânările aprinse te făceau să vezi locul altfel. Lumina și umbrele care săreau pe trupul lui Iisus îmi dădeau impresia că Iisus tresare. Și aveam senzația că prin ungherele întunecoase se ascund tot felul de oameni. M-am întrebat dacă morții zăbovesc prin biserici.

Îngenunchez pe o pernuță de unde pot privi altarul.

- Iisus, spun eu.

Mai întâi am vrut să-i atrag atenția. Apoi i-am spus câte ceva despre viața și situația mea. Am încercat să nu mint deși poate că am exagerat un pic. Nu m-am gândit că o să mă pedepsească fiindcă nu aparțin de el. Ca să-ți spun drept, m-am simțit foarte deschisă față de el.

- Ai nevoie de ceva, fiule?

Mă întorc și văd o doamnă. Probabil că a intrat tiptil în timp ce trăncăneam.

- A, scuză-mă. Domnișoară.

Cred că e călugăriță. Numai pălăria de pelican îi lipsește.

- Nu mi-am dat seama din spate.

Îmi pun pălăria pe cap.

- Vorbeam prea tare?

Îi spun că mă rugam.

- A, nu-i nimic.

Dar mă sfătuiește ca, data viitoare, să vorbesc în șoaptă.

Îi spun că am vrut să fiu sigură că mă aude.

- A, sigur te aude. Îți aude gândurile.

Mă întreb dacă nu-i nebună. Văd că îmbrăcămintea ei nu arată prea bine. Gulerul e puțin destrămat.

- Nu aparțin de biserica asta. Am intrat doar așa.

Jumătate din ea crede că e bine, jumătate crede că nu.

- Ți-e frig?

- Nu chiar.

- N-ai haină? Întreabă ea și zâmbește.

- Ba da, dar n-am luat-o cu mine.

- Aha, spune ea înclinând din cap.

- Am tone de haine.

Continuă să-mi zâmbească.

- Avem câteva în spate. Dacă ți-e prea frig. Nu trebuie decât să spui.

O fi crezând că dorm pe unde apuc. De tot râsul. O întreb dacă știe vreo rugăciune. Râde, nu știu de ce.

- A, desigur.

Spune că știe destule. Se apropie de unul din șirurile de bănci și ia o cărțuție roșie dintr-un suport de cărți. Deschide cărțuția roșie la o pagină anume și arată spre ea.

- Asta e bună.

Mă apropii. Îmi dă cărțuția dar n-am de gând să dau o probă de dicție.

- Spuneți vreodată ceva care nu e-n carte?

- Cum adică?

- Ceva inventat de dumneavoastră. Ceva propriu.

Ca o poveste.

- Nu. Ce fel de povești?

- Nu știu. Despre ceva care vă stă pe suflet.

- Dacă spui cuvintele rugăciunii, te simți mai ușurată. De asta se spun rugăciunile.

- Dar nu sunt cuvintele mele.

- Ba da, sunt cuvintele tuturor.

Era sigur nebună. La ce altceva să te aștepti de la o meserie ca asta.

- Vă puneți dorințe?

Simțeam că își pierde răbdarea cu mine. Deși ai crede că răbdarea unei călugărițe ar trebui să fie altfel decât a celor mai mulți dintre noi.

- Unii cred că își pun dorințe, eu una nu-mi pun.

Brusc a devenit tăcută. Ai observat cum oamenii devin tăcuți când le pui anumite întrebări? Le pui o întrebare simplă și reacționează de parcă ai vrea să te muți la ei în casă.

- Ce-ar fi să-ți dau o haină?

Nu vreau s-o refuz.

- Cum doriți.

Simțeam că mi-e simpatică. Costumul ei negru mă fascina. Și avea părul alb, scurt, dar nu la fel de scurt ca al meu. Era un alb interesant, cu umbre în el. Ca albul unui nor de furtună.

În spatele bisericii erau trei încăperi cu pereții de lemn, cu bănci și corpuri de bibliotecă. Ca într-un conac. Aproape că mă așteptam să dau de niște grășani care fumează trabuc. Dar erau aproape pustii, nu vedeam picior de preot. Poate era ziua lor liberă. Poate încă mai dormeau. Cu excepția zilelor de duminică, cred că duc o viață foarte tihnită.

Am urmat capul alb pe un hol care lega biserica de o altă clădire. Un adevărat labirint, dacă vrei să știi. Nu eram sigură în ce mă bag. Speram doar că voi găsi drumul la întoarcere. Când am ajuns în celebra cameră cu haine, am dat de o grămadă de vechituri, mai ceva decât în subsolul nostru. Am rămas în pragul ușii privind vechiturile. Alba a zâmbit la vederea lor de parcă ar fi fost comoara piraților.

- Poți să-ți alegi ce vrei.

Arată spre o poliță lipită de perete.

- Acolo avem haine pentru copii.

- Am unde sta.

- Ce zici de asta? Întreabă ea, alegând o haină portocalie, de fetru. Sau de asta. A, asta ți s-ar

potrivi, e călduroasă.

Mai ia o haină. Arată de parcă ar fi din piele de cobai.

- Nu, spun eu dar ea mi-o vâra în mână.

Era din trei culori, negru, maro și alb. Și dezgustător de moale.

- A, cred că am nimerit-o.

- A cui e?

- E donație.

- De la cineva care a murit?

- A, asta nu știu. Nu cred. E curată, dacă de asta îți faci griji. E bună.

Pur și simplu mi-o vâra pe gât.

- Cât costă?

- A, nu, e gratuită.

Începea toate propozițiile cu a. A asta, a ailaltă. Era amuzant, într-un fel. Îi accentua șarmul.

- Încearc-o.

- Când ies.

N-aveam de gând să port o haină din păr.

- Ai să arăți bine în ea.

De parcă ar fi avut idee ce înseamnă arta de a arăta bine.

Dar avea un zâmbet care ți se vâra pe sub piele.

- Pot să vă întreb ceva?

Părea persoana potrivită, ținând cont că meseria ei era religia.

- Desigur, spune ea dar brusc îmi dau seama că n-o pot face.

Parc-aș avea o mie de lacăte în mine. Auzisem că sinuciderea e un păcat dar vroiam să știu mai multe despre asta. Vroiam să știu dacă, atunci când te cerți cu o persoană înainte ca aceasta să se sinucidă, devii răspunzător de moartea ei, măcar pe jumătate. E o întrebare care mă obsedează de mult timp.

Vroiam să întreb dacă o persoană poate ucide și poate fi ucisă în același timp. Dacă ucigașul a fost Louis sau am fost eu. Fiindcă adevărul e că în dimineața aia m-am certat tare cu Helene. Am apucat să-ți spun asta? Copacul nici nu știe. Cum să te ajut dacă nici măcar nu vrei să vorbești cu mine? spunea el. Dar nu poți da glas la tot ce ai pe suflet. Foarte multe se pierd pe drum.

Călugărița îmi aștepta întrebarea iar eu trebuia să spun ceva. Zâmbetul ei atârna deasupra mea ca o amenințare.

- Teroriștii ard în iad?

- Care teroriști?

- Cei care pun bombe și oamenii lor. Din deșert.

- A, da. Nu prea sunt la curent cu asta.

M-am întrebat unde dorm călugărițele. Sub



pământ? Poate că nu citesc ziarele și nici nu se uită la televizor. Poate că n-au voie să facă așa ceva.

- E o chestie serioasă. Fratele prietenei mele, Anna, e acolo.

- Ce vorbești! E groaznic acolo. Ne vom ruga pentru ei.

Nu mi-am dat seama dacă se referă la soldați sau la teroriști dar nu m-am deranjat să întreb. Poate ar fi fost mai bine să vorbesc cu unul din adepții lui Krishna, de obicei sunt mai tineri, dar nu știu unde i-aș putea găsi aici, în afară de supermarketurile de la periferie, dar și acolo apar când și când. Am auzit că stau undeva, în pădure. Unde cresc păuni.

- Vrei s-o suni pe mama ta? mă întreabă ea pe neașteptate.

Mă întreb dacă nu cumva fac o grimasă.

- Nu.

Dar nu se lasă.

- Ai mamă, da?

Ce întrebare mai e și asta?

- A, da. Candidează la Premiul Pulitzer.

Alba mă privește contrariată.

- Mulțumesc pentru haină, spun eu și compun un zâmbet pentru ea.

- Cu plăcere, copila mea.

Înainte de a o lua la fugă, un fulger țâșnește direct din inima ei și mă lovește drept în piept. *Iisuse*. Aproape că mă trânteste la pământ.

Prezentare și traducere **Petru Iamandi**

Nota redacției: traducerea romanului în limba română realizată de Petru Iamandi va fi publicată la Editura RAO

Nenea Iancu. O ultimă imagine



Vasile Gogea

„Nu văd România de astăzi ca pe o moștenire de la părinții noștri, ci ca pe o țară pe care am luat-o cu împrumut de la copiii noștri.” (Regele Mihai I de România)

La 5/18 aprilie 1912 (anul morții, la 9 iunie), Nenea Iancu, „obosit” de sărbătoririle ce îi erau dedicate în țară la a șazecea aniversare, îi scrie mai vechiului său prieten Adolphe Stern:

„Duc grija vieții, și mă gândesc să merg în țară unde prietenii mei vor să strângă un fond pentru mine.”

Desigur, însă, nu „fondul” îl interesa. Refuzase demn și categoric și alte inițiative de acest gen.

„Șeful” de partid Take Ionescu îi promisese un loc în Cameră. Poate și presimțirea sfârșitului...

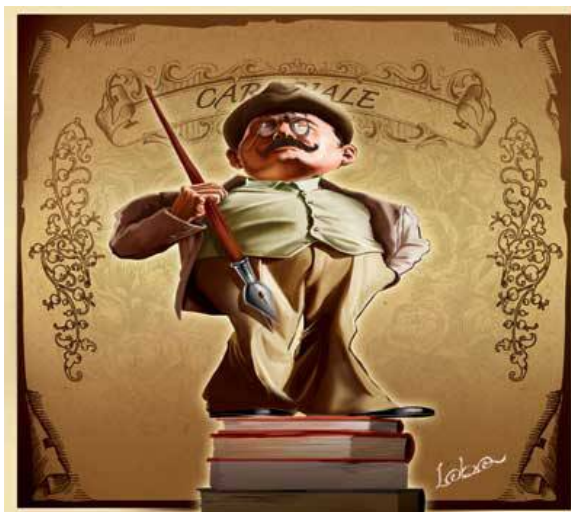
Nu importă, aici, unde și cu cine s-a întâlnit Caragiale în această ultimă călătorie în țară. De reținut este această ultimă „fotografie” (adevărată „mască mortuară”) pe care i-o face G. Milian, și o publică în Dimineața (imediat după moartea marelui dramaturg, în nr. 2972, din 14 iunie 1912):

„Figură negricioasă, uscățivă, cu mustața lungă, cu nasul acvilin, fără dinți, cu privirea puțin închisă. Nu, nu, nimic din ceea ce imaginea mea crease din belșug. Și ce îmbrăcăminte! O redingotă neagră, lungă, lungă, învechită, pe cap un demi-joben de modă arhaică. Și gura fără dinți, timbrul voci fără nici o dulceață. O clipă avui o strângere de inimă.”

Cel care, deși suferind de miopie forte a „văzut monstruos”, care „cinic” fiind „simțea enorm”, care deși a „mușcat” necruțător tarele societății românești rămăsese fără dinți, își lua rămas bun de la lumea pe care a iubit-o, în fond, ca nimeni altul. Căci, el nu a „virusat” fondul psihomoral al românilor ci, a încercat doar să-l „vaccineze”.

Din nefericire, așa cum se întâmplă întotdeauna, „terapeutul” rămâne singurul neprotejat în fața bolii. Uneori, chiar și împotriva „viermilor” care se hrănesc din posteritatea lui... (pp. 113-114).

...Nenea Iancu a identificat moftul ca element ultim constitutiv al unei metaforice structuri atomice a derizoriului. (p. 8)



Imaginea, din galeria virtuală dedicată lui I.L. Caragiale de Nicolae Ioniță aici: <http://www.personality.com.ro/caragiale.htm>

Așadar, spre deosebire de napocan (pentru a da ca exemplu un tip uman pe care îl întâlnim zilnic pe stradă și despre care știm foarte exact „de unde vine”, atât istoric cât și social), moftangiul vine dintr-o provincie a sufletului românesc. O „provincie” și istorică și eternă, pe care nicio putere din lume n-o va putea „ocupa” niciodată. O „provincie” care „fierbe” mai ales în epocile de tranziție, de „europenizare”, așa cum a fost

și epoca lui Nenea Iancu.

Are dreptate Ibrăileanu să spună: „Caragiale nu va fi niciodată inactual, sau cu totul inactual”. Nu ne bucurăm, însă, prea mult de această judecată (de altfel, în ea trebuie căutată motivația gravă a autoexilului din ultima parte a vieții sale): cu cât mai „mare” este Nenea Iancu, cu atât mai „mică” este națiunea. Moftangii lui Nenea Iancu nu „fac” istorie (chiar dacă fac „rivoluții”), doar o populează, vitaliști, zgomotoși și superficiali” p. 18.

(Extrase din volumul Vasile Gogea. **Oftalmoftologia sau ochelarii lui Nenea Iancu**. Cluj-Napoca: Editura Grinta, 2002, pp. 8, 18, 113-114).

Editura „AXIS LIBRI”

a Bibliotecii Județene „V.A. Urechia” Galați
semnalează următoarele apariții:

2010

Omul tranziției / Ivan Ivlampie;
Totalitarism și victimizare / Viviana Ivlampie;
Ghidul turistic al Galațiului / Zanfîr Ilie, Pompiliu Comșa;
Dialoguri socratice / Viorel Dinescu;
Dicționar enciclopedic de expresii celebre / Theodor Parapîru
Trandafirul galben / Nicolae-Paul Mihail;
Am fost cândva OM / Marius Cioarec;
Catrafuse / Victor Cilincă;
Povestiri despre demonul politic / Ion Cordoneanu;
Indexarea publicațiilor de drept / Dorina Bălan;
Biblioteca Publică „V.A. Urechia” Galați : monografie (Vol. 1 și 2) / Nedelcu Oprea;
Oameni în memoria Galațiului 2009;
GHIDUL Bibliotecii „V.A. Urechia” 2010;
Anuarul evenimentelor culturale 2010 (Anul I, Nr. 1);
Buletinul Fundației Urechia (Anul 8, Nr. 11);
Revista AXIS LIBRI (Anul III, nr. 6, 7, 8, 9)
Revista Asociația - trimestrial

2011

Puzzle cu Vasile / Katia Nanu
Domnul Darwin de Veneția / Teodor Parapîru
Corupție de majori / Teodor Parapîru
Arhipelag stelar / Viorel Dinescu
Limbaje de indexare: structură, compatibilitate, multilingvism - Indexing languages: structure, compatibility, multilingualism / Victoria Frâncu
Galați : ghid turistic / Zanfîr Ilie, Pompiliu Comșa
Spectacolul liric la Galați / Laura Sava
Mozart și Brahms în paginile muzicale dedicate clarinetului. Corespondențe spirituale / Florin Melinte
În ghearele râsului / Vasile Ghica
Rezervație gri / Vasile Ghica
Căderea în gol / ALDYN
Fiarele / Virgil Tănase
Filmul american / Grid Modorcea
Remember... / Ioan Acterian
Moartea dinaintea morții / Mihai Vișoiu
A fost odată... un arbitru român / Nicolae Rainea
Ion Ionescu's Story / Ion Manea



SUMAR

ION LUCA CARAGIALE – 100 de ani de la moarte	Coperta II
ZANFIR ILIE – Al cincilea anotimp – anotimpul TITANILOR	1
BIBLIO-BREVIAR	
VALENTINA ONET – O carte de călătorie de excepție : Nicolas de Nicolay - Les quatre premiers livres des navigations, Lyon (1568)	2
LETIȚIA BURUIANĂ – <i>Moldova de Jos</i> . O revistă gălățeană interbelică redactată la Biblioteca „V.A. Urechia”	5
ADA TĂBĂCARU – Să ne întoarcem la poezie	7
MIHAELA BĂRBULESCU – Mediul virtual și noile servicii oferite de către bibliotecă	8
LENUȚA URSACHI - Stadiul actual al inițiativelor românești privind promovarea și implementarea accesului deschis la informația științifică	10
VIORICA DICU – Interfața utilizator - sistem : factor principal care influențează pertinenta informației regăsite	12
CELOZENA DIACONU - Filiala nr. 4 „Grigore Vieru” în anul 2011	14
SALONUL LITERAR AXIS LIBRI	
SILVIA MATEI – Salonul Literar AXIS LIBRI	15
DORINA BĂLAN – Cudalb, Ileana. <i>Fiica mea, America</i>	18
VIOLETA MORARU – Isac, Igor. <i>Cartea așteptărilor</i>	19
a.g. secară – Câteva întâmplări dintr-un alt oraș de apoi... și alte spații	20
CĂTRINA CĂLUIAN – Stancu, Aurel. <i>Agonie de sârbătoare</i>	22
LEONICA ROMAN - Necula, Ionel. <i>Ion Petrovici : Recurențe</i>	22
LOCALIA	
IOANA CHICU – Galațiul la începutul veacului al XX-lea	23
PERSONALIA	
CORNELIU STOICA - Lucia Cosmescu-Vasilu	24
IRIMIA ROCSANA – Trixy Checrais – un balerin pentru eternitate	26
LAURA SAVA - Eugen Sârbu - legenda violonisticii gălățene	28
ADRIAN DINU RACHIERU - Ion Miloș – drama identității	29
OTILIA BADEA - Un om al cetății: Eugen Iordache - la 70 de ani	32
REFLECȚII DIALOGICE	
GHIȚĂ NAZARE – Interviu cu domnul Eugen Chebac, Presedintele Consiliului Județului Galați	34
CUTIA DE REZONANȚĂ	
ION MANEA – Poetul și cioara	36
VASILE GHICA – Surăsuri migdalate (VI)	37
AUREL STANCU – Poeme	38
VIOREL DINESCU – Poeme	39
AURA CHRISTI - Poeme	40
CORIOLAN PĂUNESCU - Poeme	41
ION BÎCU – Poeme	42
ELEONORA STAMATE - Poeme	43
SPERANȚA MIRON - Poeme	44
IOAN GH. TOFAN – Pensiunea	45
MAXIMILIAN POPESCU-VELLA – Așteptarea	48
PAUL SÂN-PETRU – Cuplatul mâinilor	51
MIRCEA DASCALIC - Concert melancolic	52
VICTOR CILINCĂ – Mătasea bolnavă	53
ANDREI VELEA – Acrostihul	54
CONFLUENȚE CULTURALE	
IONEL NECULA – Spiritul gălățean în tentații metafizice	56
FLORIAN DORU CRIHANĂ – 20 de ani de călătorii în lumea artei satirice europene	58
THEODOR PARAPIRU – Legea Talionului	59
KATIA NANU – Note de călătorie (II)	60
GEORGE MOTOI – Manierizarea expresiei teatrale	63
IOAN RUSU – Coasta de Est, S.U.A. : Note de călătorie	64
THEODOR CODREANU – Dublul monstruos	67
DUMITRU TIUTIUCA - Prietenul adevărat, la nevoie trebuie ajutat...	69
EVENIMENT	
GETA EFTIMIE – Biblioteca „V.A. Urechia” - Filiale peste Prut	71
MARICICA TĂRĂLĂ-SAVA – Manifestări tradiționale de iarnă în Biblioteca „V.A. Urechia” Galați	72
REDACȚIA „AXIS LIBRI” - Eminescu spiritul totalității românești	73
RADU MOȚOC – „Descriptio Moldaviae” (IV)	76
EUGEN DRĂGOI - „Ziua Învierii, popoare să ne luminăm!”	78
SEMNALE EDITORIALE	
PETRU IAMANDI - Mathilda Savith de Victor Lodato	80
2012 - ANUL CARAGIALE	
VASILE GOGEA - Nenea Iancu. O ultimă imagine	83

Notă: În numărul următor, *AXIS LIBRI* va prezenta documente din Colecțiile speciale ale Bibliotecii, aspecte din activitatea de specialitate a Bibliotecii, de la Salonul literar *Axis Libri*, Consfătuirea anuală a bibliotecarilor din județ, precum și creații ale autorilor gălățeni.

Director: ZANFIR ILIE

Redactor-Şef: Letiția Buruiană

Redactor-Şef adj.: Mia Băraru

Secretar general de redacție: Dorina Bălan

Redactori: Silvia Matei, Camelia Toporaș, Leonica Roman

Tehnoredactare: Cătălina Ciomaga, Adina Vasiliță, Sorina Radu

Ilustrația revistei a fost realizată după colecțiile

Bibliotecii Județene „V.A Urechia” Galați.

Adresa: Galați, Str. Mihai Bravu, nr. 16.

Tel: 0236/411037, Fax: 0236/311060

E-mail: axislibri@gmail.com; axislibri@bvau.ro

Web: <http://www.bvau.ro/axislibri>

ISSN: 1844-9603



Revista *Axis Libri* este membră **APLER** (Asociația Publicațiilor Literare și a Editurilor din România) și **ARPE** (Asociația Revistelor și Publicațiilor din Europa).

